

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Villy Søvnald (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunal boligpolitik.

(Beslutningsforslag nr. B 67).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Anden behandling af lovforslag nr. L 108: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov for Færøerne om udgifterne i strafferetsplejen og lov for Færøerne om rettens pleje. (Suppleanter til Den Særlige Klageret, ophævelse af pligten til at betale afsoningsomkostninger på Færøerne og administreret dommerembede på Færøerne m.v.).

Af justitsministeren (Bjørn Westh).

(Fremsat 11/1 95. Første behandling 19/1 95. Betænkning 7/2 95).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-4 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 22:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om den internationale udvikling, specielt udviklingen i Europa?«

Af Ove Fich (S), Charlotte Antonsen (V), Kent Kirk (KF), Steen Gade (SF), Kristian Thulesen Dahl (FP), Elisabeth Arnold (RV), Keld Albrechtsen (EL) og Peter Duetoft (CD).

(Forespørgslen anmeldt 2/12 94. Fremme af forespørgslen vedtaget 8/12 94).

Begrundelse

Ove Fich (S):

Udviklingen i verden omkring os har stadig stigende betydning for livsvilkårene her i landet. Det gælder naturligvis specielt udviklingen i Europa.

Derfor er det naturligt, at Folketinget med stor interesse følger den internationale udvikling, og derfor er der tradition for en årlig forespørgsel om den udenrigspolitiske situation.

I år har alle partierne her i Folketinget i fællesskab stillet denne og valgt at fokusere specielt på den europæiske udvikling. Vi står over for væsentlige drøftelser om den europæiske udvikling, ikke mindst set i relation til regeeringskonferencen i 1996.

Derfor denne forespørgsel.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen): Udviklingen i Europa går stærkt i disse år; det gælder inden for EU, men måske især i nabolandene øst og syd for os. Europæiske spørgsmål sætter i stigende grad præg på vores dagligdag.

Den europæiske scene er i dag anderledes end for blot få år siden. Det er den på godt og på ondt. Tænk blot på tragedien i Eksjugoslavien, på udviklingen i Tjetjenien i Rusland og på

udviklingen i landene syd for Middelhavet. Det er ikke uden grund, at det europæiske samarbejde i EU virker som en magnet på de nye demokratier i Øst- og Centraleuropa, lande, der alle søger efter politisk stabilitet og en økonomisk bæredygtig udvikling.

Som jeg ser det, står vi over for en historisk udfordring og nye muligheder, der *skal* udnyttes. Vores ambition i de kommende år, vores pligt i Europa, er at yde et meget konkret bidrag til stabilisering af demokratierne, sikring af freden og ny økonomisk og socialt bæredygtig fremgang i hele Europa, hverken mere eller mindre.

På regeringskonferencen i 1996 vil rammen for det europæiske samarbejde ved indgangen til 2000-tallet blive udstukket. Forberedelserne herhjemme og i de andre medlemslande er ved at komme i gang. Regeringen lægger op til en fordomsfri og åben debat om de enkelte spørgsmål. Vi har ikke allerede nu svar på alt; det er en proces, vi nu er gået i gang med, og som debatten i dag er en del af.

Udvidelsen med de nordiske lande og Østrig er en vigtig milepæl i udviklingen af dansk EU-politik. Vi fik ikke den perfekte løsning: Norge valgte at stå udenfor – det var deres valg og det skal vi respektere – men Norge er ikke af den grund hægtet af samarbejdet mellem de nordiske lande i europæiske spørgsmål, tværtimod. Det nordiske samarbejde skal styrkes, og europæiske spørgsmål skal på dagsordenen i Nordisk Råd. Det var signalet, da de nordiske statsministre mødtes i København den 29. januar. Det vil også være signalet, når Nordisk Råd mødes i Reykjavik på søndag.

Det er i realiteten et andet EU, vi nu deltager i, end da Maastricht-Traktaten blev skrevet. Danmarks muligheder er klart blevet styrket ved den seneste udvidelse af EU. Med Finland og Sverige vil den nordiske stemme i EU blive styrket, og det er helt naturligt, for Danmark, Sverige og Finland har mange sammenfaldende synspunkter på f. eks. velfærd, miljø, åbenhed og nærhed. Det skal udnyttes ved, at vi går foran, ligesom vi selvfølgelig fortsætter med at udvikle samarbejdet med andre medlemslande.

Hvilke er så de store spørgsmål, vi skal tage stilling til i de kommende år? Det er endnu for tidligt at sige, hvor omfattende eller hvor gennemgribende regeringskonferencen i 1996 bliver. Med til vurderingen hører, at Maastricht-Traktaten kun har været i kraft siden november 1993. Men der er næppe uenighed om, at den

nuværende traktat er unødigt indviklet og derfor trænger til en forenkling. Der er på visse områder også behov for ændringer i traktaten.

Jeg vil i dag især fremhæve en række centrale hovedspørgsmål, der direkte og indirekte vil sætte deres præg på regeringskonferencen i 1996: Det er udvidelsen af EU med landene i Øst- og Centraleuropa, herunder Baltikum, det er den sikkerhedspolitiske udvikling, og det er beskæftigelsen, miljøet og åbenheden. Det er vigtigt at se tingene i helhed. I en vis forstand hænger alle tre spørgsmål sammen.

Der er ingen tvivl om, at hovedpunktet og drivkraften på regeringskonferencen bliver udvidelsen af EU med Øst- og Centraleuropa, herunder Baltikum. Vi har alle en stærk interesse i, at dette bliver en realitet. Ikke mindst spørgsmålet om udvidelsen bliver prøven på den politiske vilje til at fasttømre et bredere, forpligtende samarbejde i Europa. De første skridt er som bekendt allerede taget: Der er indgået Europaaftaler med de fleste lande; aftalerne med de tre baltiske lande mangler, men det ventes at ske inden for det næste halve år.

Sporene til det kommende medlemskab er lagt, og kontakterne udvikles nu på alle niveauer. I Essen havde Det Europæiske Råd således for første gang et samlet møde med regeringscheferne fra landene med Europaftaler; det vil vi fremover have en gang om året.

Udvidelsen vil stille krav både til dem og til os. De bliver nødt til at modernisere deres regler og tilpasse deres erhvervsliv til vores, hvis de skal kunne konkurrere på kvalitet, og respektere vores standarder på f.eks. miljøområdet. Det bliver langtfra nogen nem omstillingsproces.

Men vi skal også igennem en proces frem til næste udvidelse. Landbrugs- og strukturpolitikken kan ikke videreføres uændret – men det er ikke det samme som en afvikling – og det samme gælder stål- og tekstilsektoren i EU, hvor der også vil opstå behov for tilpasning. Det er en proces, der kræver tid, og som stiller udfordringer til EU.

Men sigtet må være klart: EU skal forblive åbent. Vi har en grundlæggende interesse i at fastholde og udvikle den økonomiske og sociale udvikling i landene mod øst. Det er nu engang den mest effektive måde at sikre stabilitet i Europa på. Indsatsen for fred har sin pris, som de rige lande i Vesteuropa må være rede til at betale. Markederne i Vesteuropa skal åbnes for Østeuropa. Det koster på kortere sigt, men på lidt længere sigt er mennesker i øst jo også

fremtidens forbrugere, og øget velstand giver større samhandel og dermed også ny velstand hos os – hvis vi altså forstår at udnytte mulighederne.

Spørgsmålet om institutionelle ændringer vil også komme op på regeringskonferencen i forbindelse med drøftelserne om EU's udvidelse. Hvordan skal den fremtidige stemmefordeling være, hvilken indflydelse skal Parlamentet have, hvor stort skal antallet af kommissærer være osv.? Det er en debat, der hænger sammen med, hvor hurtigt EU skal udvides. I den forhandling skal vi som et lille land sammen med de andre mindre lande selvfølgelig varetage vores interesser.

Drøftelserne på regeringskonferencen bliver omfattende. Vi skal ikke regne med, at alle problemer kan løses på én gang. Hvis vi gør det, risikerer vi, at udvidelsen kører fast.

Præcis det samme gælder om det andet hovedspørgsmål, sikkerhedspolitikken. Også her er der tale om en proces; heller ikke her kan det nytte noget at ville have alt på plads i enhver detalje, inden man foretager sig noget som helst.

Men hovedlinjerne i terrænet skal selvfølgelig kendes, og her begynder det at hjælpe. På NATO-topmødet i januar 1994 traf vi en række beslutninger, som nu er under udmøntning. Vi lancerede Partnerskab for Fred, og vi fik omsider sikret den helt nødvendige klarhed om NATO i Europa. Det blev slået fast, at Vestunionen ikke er noget alternativ til NATO, men bliver placeret som en styrkelse af alliancens europæiske søjle. Vi udtalte vores forventning om, at alliancen vil blive udvidet med de nye demokratier i Østeuropa. Vi søsatte et udredningsarbejde over udmøntningen af nye, praktiske samarbejdsformer mellem NATO og Vestunionen.

Den proces er ikke ført til ende endnu, men der begynder at tegne sig et billede, som kan give mening: NATO forbliver vores militære garanti. Det er en helt afgørende hjørnesteen i Danmarks sikkerhedspolitik. Men hvilken rolle får Vestunionen så? Det er ikke afklaret, men det mønster, der kan skimtes blandt flere medlemslande, er, at Vestunionen tiltænkes opgaver på det FN-fredsbevarende og især på det humanitære område. Med andre ord: Vestunionen bliver ikke et alternativ til NATO, og Vestunionen skaber ikke en Europahær i konkurrence med NATO. Udviklingen peger derimod i retning af, at der bliver tale om et pragmatisk, praktisk samarbejde, som også USA støtter og ønsker udviklet.

Jeg siger igen: Det er det billede, der ser ud til at tegne sig. Det er endnu ikke sikkert, at det går sådan, og vi kender heller ikke endnu udspillet til EU's regeringskonference; men vi ved mere, end vi gjorde før, og det er de nye realiteter, vi må forholde os til.

På tilsvarende måde har der fra billedet af CSCE, som vi kendte det, nu også udviklet sig nye tanker. CSCE har udviklet sig til OSCE, Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa; det skete ved topmødet i Budapest i december sidste år. Også her er der tale om en vigtig udvikling. OSCE er nu det instrument, vi prøver at bruge i Tjetjenien-konflikten – indtil videre med skiftende held, må man sige, om end OSCE dog er inddraget. Vanskelighederne er meget store, og optimisme er vel i det hele taget ikke velanbragt i denne sag.

Lad mig blot runde den sikkerhedspolitiske dimension af med at sige, at her foregår måske næsten de største ændringer. Det burde også være sådan. Det er trods alt tiden efter afslutningen af den kolde krig og Berlinmurens fald, vi skal forholde os til.

Den tredje overskrift er beskæftigelse, miljø og åbenhed. Det økonomiske opsving er slået igennem i EU. Væksten er på vej op. Det går i den forstand godt, men alligevel har vi knap 20 millioner arbejdsløse i EU. Det er et kolossalt spild af gode kræfter. Ledigheden lå i 1994 på 11 pct. i EU, og den forventes kun at falde til ca. 10 pct. i år. Økonomisk vækst alene løser således ikke hele beskæftigelsesproblemet i Europa.

Der er alvorlige miljøproblemer mange steder i Europa og ikke mindst i nabolandene mod øst. Der er et voksende modsætningsforhold i den måde, vi har opbygget vores samfund på. Vi intensiverer produktionen og tærer mere og mere på ressourcer og omgivelser. Derfor kan beskæftigelses- og miljøproblemer kun løses i en europæisk sammenhæng.

Der må tænkes anderledes, og der må tænkes nyt, og jeg mener faktisk, at vi er på vej, også når det drejer sig om en styrket arbejdsmarkedspolitisk indsats. Vejen går via minimumsregler for arbejdsmiljøet i Europa, så vi kan beskytte lønmodtagerne mod ublu konkurrence. Danmark vil også her være i forreste række.

Vi fik på topmødet i København lagt grunden til Kommissionens hvidbog om vækst og beskæftigelse. Det har siden været et fast emne på møderne i Det Europæiske Råd. Kommissionen afgiver i hvidbogen en ny udviklingsmodel, hvor beskæftigelse og miljø sættes i centrum.

Den skal vi arbejde videre med. Vi drøftede den senest i Essen, og der er voksende forståelse for, at vi kun kan løse – og nu tager fat på at løse – disse problemer gennem en bevidst indsats, hvor alle trækker i samme retning.

Må jeg føje til, at der jo også i Essen er sket det fremskridt, at arbejdsministrene én gang om året til Det Europæiske Råds topmøde skal fremlægge en rapport om beskæftigelsesudviklingen på lige fod med økonomi- og finansministerens rapporter om økonomiens udvikling i øvrigt.

Miljøet vil blive et selvstændigt spørgsmål, som vi ser det, under regeringskonferencen. Miljøhensynet fik en stærkere placering med fællesakten og Maastricht-Traktaten. Kommissionens forslag skal bygge på et højt beskyttelsesniveau, miljøhensyn skal integreres for de forskellige politikområder, og vi fik miljøgarantien. Og på Korfu fik vi fastslået, at det indre marked skal gennemføres under skyldig hensyntagen til miljøet.

Maastricht-Traktaten betød et stort fremskridt for miljøsamrådet. Man har gjort beslutningerne lettere ved at indføre kvalificeret flertal, og Europa-Parlamentet er nu aktivt involveret. Resultatet har været beslutninger og et højere beskyttelsesniveau. Men det kan gøres endnu bedre; det tværgående hensyn til miljø og sundhed bør have en større vægt ved udformningen af EU's politik på en række områder. Og når det gælder hele det praktiske arbejde med miljøgarantien, skal også her ske forbedringer; det har vi peget på i den rapport om de foreløbige erfaringer med Maastricht-Traktaten, som lige er blevet færdig.

Jeg vil runde overskrifterne til den kommende regeringskonference af med spørgsmålet om mere åbenhed i EU. Det er kolossalt vigtigt, at den almindelige borger kan følge med i arbejdet i EU; ellers går det ikke. EU skal ikke være en union, der kun forstås af politikere, eksperter og kommissærer. Borgerne skal i centrum i EU. Uden en folkelig forståelse og opbakning kan projektet ikke lykkes.

Derfor bliver åbenhed og nærhed højt prioriterede krav på regeringskonferencen. Beslutningsprocesserne må gås efter i sømmene. Vi har fået nogle åbne rådsmøder, men det er ikke i sig selv tilstrækkeligt. Vi må have forbedret mulighederne for bl.a. aktindsigt med udgangspunkt i de principper, der anvendes i de nordiske lande. Der skal være ordentlige muligheder for pressen og en kritisk offentlighed for at få

udleveret EU-dokumenter. Netop de nordiske principper for og erfaringer med aktindsigt kan med fordel overføres til EU. Det vil Danmark arbejde for. Dertil kommer, at større åbenhed i EU også vil fremme forståelsen og modvirke misforståelser og mytedannelse.

Lad mig til sidst sammenfatte holdningerne til EU og Europa: Regeringskonferencen i 1996 vil blive bestemt af de store udfordringer, Europa står over for, først og fremmest udvidelsen mod øst. Grundlæggende har Maastricht-Traktaten en opbygning, som kan klare de udfordringer, vi står over for, men der skal justeres, ingen tvivl om det.

Danmark vil med Edinburgh-Afgørelsen som grundlaget for den danske politik deltage aktivt i forberedelserne til EU's regeringskonference i 1996. Vi respekterer Edinburgh-Afgørelsen, som den blev godkendt af befolkningen den 18. maj 1993. Den kan kun ændres ved en ny folkeafstemning. Det er Danmark og den danske befolkning, der alene afgør det spørgsmål. Det spørgsmål står ikke på dagsordenen for regeringskonferencen i 1996.

Regeringen ønsker en bred og åben debat om Europas fremtid, både her i Folketinget og sammen med befolkningen. Lad os derfor starte med det grundlæggende spørgsmål: Hvilken vej skal Europa gå? Hvilket samarbejde ønsker vi i fremtiden, ikke for eller imod, men om hvad og hvordan? Det er det, Europadebatten bør handle om.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Europa er endnu ikke faldet til ro efter Murens fald. Ophøret af den kolde krig var en så fundamental forandring, at vi stadig mærker følgerne. Vi lever i en brydningstid ved indgangen til et nyt kapitel i europæisk historie. Den ny epokes politiske strukturer har endnu ikke fundet deres endelige form.

Men et nyt Europa begynder at tegne sig. Det er et Europa, hvor behovet for internationalt samarbejde bliver stadig større. Det er et Europa, hvor de internationale organisationer kommer til at spille en meget fremtrædende rolle. De forskellige organisationer – OSCE, NATO, WEU og EU – må omstilles og videreudvikles. Den proces er heldigvis allerede godt i gang.

OSCE har udviklet sig betydeligt i de seneste år, har fået flere opgaver, er blevet mere operationel, har oprettet permanente institutioner. OSCE er i kraft af sin brede deltagerkreds det mest velegnede forum for samarbejdet om fred

og sikkerhed for alle Europas lande. Derfor arbejder Danmark aktivt for at styrke denne organisation, og som led heri søger vi at opnå formandskabet for OSCE i 1997.

NATO er ligeledes under forandring. Alliancen har fået en vigtig brobyggende funktion i forhold til vores østlige naboer. Partnerskab for Fred er et godt eksempel på det. Partnerskabet vil bidrage til at lette omstillingen af Østlandenes forsvar til at virke under demokratisk kontrol. Det vil også omfatte fælles planlægning, uddannelse og øvelser. Danmark har allerede deltaget i flere øvelser fælles med Østlande.

Partnerskab for Fred åbner samtidig et perspektiv om medlemskab af NATO for partnerskabslandene. På NATO's udenrigsministermøde i december sidste år blev der truffet beslutning om at iværksætte et udredningsarbejde om, hvorfor og hvordan en udvidelse af NATO kan finde sted.

Vestunionen befinder sig ligeledes i omstilling. Med amerikansk tilskyndelse er WEU utvetydigt fastslået som den europæiske søjle i NATO. Der arbejdes på at gøre WEU mere operativ, navnlig som ramme for fredsbevarende, humanitære og krisestyrende operationer på det europæiske område, hvor USA ikke ønsker at deltage – med andre ord områder, der både er de mest sandsynlige i dagens Europa, og som traditionelt er af dansk interesse. Vi må forberede os på en sådan udvikling, der vil kunne berøre vore sikkerhedspolitiske interesser.

Endelig er der EU, som jeg skal vie særlig opmærksomhed. EU har siden 1989 i stigende grad placeret sig som det centrum, hvorom den europæiske udvikling drejer. EU er i dag en vigtig international aktør af stor betydning for europæisk sikkerhed. EU udgør en zone af stabilitet i en omskiftelig og tit usikker verden.

EU's væsentligste opgave i de kommende år bliver at udstrække denne zone af stabilitet til sine naboer. Det er først og fremmest derfor, EU skal udvides mod øst. Udvidelsen vil forøge både de kommende medlemslandes og vores egen sikkerhed. Til gengæld må både de og vi være parat til at gennemføre den omstilling, der er nødvendig. Udvidelsen forudsætter forandringer både i Øst og i Vest. På kort sigt vil der for os måske blive en økonomisk pris at betale; men de langsigtede fordele er langt større end omkostningerne.

Det Europæiske Råds møde i København stillede medlemskab i udsigt for de associerede central- og østeuropæiske lande, der måtte

ønske det, og Det Europæiske Råds møde i Essen vedtog en strategi for perioden frem mod medlemskab. Strategien omfatter både de seks lande, der allerede har associeringsaftaler med Unionen, og de tre baltiske lande samt Slovenien. Den samlede gruppe udgør således ti lande.

En hovedhjørnesten i strategien er at forberede de central- og østeuropæiske landes deltagelse i det indre marked. Kommissionen vil præsentere en hvidbog om dette i april måned. Hvidbogen skal danne grundlag for dialog med de associerede lande om de initiativer, landene selv må tage. Målet er skabelsen af ét stort europæisk frit marked.

Landbrugsområdet er særlig centralt i denne sammenhæng. Det er et af de områder, hvor den gensidige tilpasning uden tvivl bliver vanskeligst, men det er nødvendigt at tage fat også på denne opgave, hvis udvidelsen skal lykkes. Der bør ske en samtidig yderligere gensidig liberalisering af samhandelsvilkårene. Jeg er dog ikke i tvivl om, at der også efter den kommende udvidelse af EU mod øst vil være én fælles landbrugspolitik i EU.

Et andet væsentligt element i førtiltrædelsesstrategien er dialogen med de associerede lande. Strategien betyder, at dialogen mellem Unionens ministre og de associerede central- og østeuropæiske landes ministre bliver mere intens. Den politiske dialog er i sig selv et centralt redskab i landenes tilnærmelse til Unionen.

Formelle optagelsesforhandlinger eller tiltrædelsesforhandlinger vil blive påbegyndt efter regeringskonferencen. Der vil formentlig blive tale om flere udvidelsesrunder. Allerede i dag er det forskelligt, hvor langt landene er nået med politiske og økonomiske reformer. Udviklingen vil så at sige naturligt vise, hvilke af de ti lande der først er rede til medlemskab. Fra dansk side ser vi gerne, at de central- og østeuropæiske lande tiltræder Unionen omkring år 2000.

Lad mig i denne forbindelse fremhæve EU's relationer til de baltiske lande. Vi har fra dansk side af sikkerhedspolitiske og andre grunde en ganske særlig interesse i Østersøområdet. Unionen har udbygget sine bilaterale forbindelser med de baltiske stater og har bidraget til at fremme den økonomiske udvikling. I starten var der overvejende tale om teknisk-administrativ bistand, men i takt med fremskridtene i den økonomiske omstilling lægges der nu mere vægt på infrastruktur og investeringsfremme.

EU's aktiviteter omfatter også tilgrænsende områder af Rusland, f.eks. Kaliningrad og Skt.

Petersborg. EU-Kommissionen har fremlagt tanker om en mere sammenhængende EU-politik over for Østersøregionen. De nordiske lande støtter en sådan politik, der bygger på et egentligt regionalt koncept. Formålet er at sikre koordination og sammenhæng mellem EU's egne og de øvrige bistandsaktiviteter i området. Der vil herved kunne opnås maksimal effekt af de midler, der er til rådighed. I overvejelserne indgår muligheden af at tildele Østersørådet en koordinerende funktion.

Hovedmålet i EU's Baltikumpolitik er Estlands, Letlands og Litauens optagelse i EU. Vigtige skridt er taget. Den 1. januar trådte frihandelsaftaler mellem EU og de tre baltiske lande i kraft. Senere i samme måned indledtes forhandlingerne om indgåelse af associeringsaftaler, såkaldte europaftaler. Forhandlingerne er kommet overordentlig godt fra start. Alt tyder på, at aftalerne kan undertegnes under det franske formandskab, dvs. inden udgangen af juni måned i år. Herved kommer de baltiske lande på omgangshøjde med de øvrige central- og østeuropæiske lande i deres forhold til EU.

Centralt i EU's politik over for Central- og Østeuropa står også bestræbelserne på etablering af en stabilitetspagt. Pagten er et godt eksempel på, at EU gennem den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik kan bidrage til stabiliteten på det europæiske kontinent. Målet er at fremme godt naboskab blandt de central- og østeuropæiske lande særlig i forbindelse med uafklarede spørgsmål om minoriteter og grænser. Tanken er at forberede landene på medlemskab af Unionen og at forhindre, at Unionen gennem en udvidelse importerer uløste problemer. Det kan kun ske ved en forebyggende diplomatisk indsats.

Der har foregået et intenst arbejde med pagten siden foråret 1994. Danmark har ydet en særlig indsats for, at de baltiske lande skulle indgå på lige fod med de øvrige central- og østeuropæiske lande. Bl.a. på baggrund af dette er der blevet etableret et rundbord for det baltiske område. Samtaleforummet det runde bord har gjort væsentlige fremskridt bl.a. på et møde i København i efteråret 1994.

Den afsluttende konference, hvor stabilitetspagten etableres, bliver afholdt i Paris den 20. og 21. marts i år. Derefter vil pagten blive overdraget til OSCE.

EU's forhold til Rusland spiller en særlig rolle. Rusland er allerede på grund af sin størrelse og beliggenhed en vigtig aktør. Det er af afgø-

rende betydning for europæisk sikkerhed og stabilitet at fastholde Rusland i et forpligtende internationalt samarbejde. Derfor er der i de senere år gjort en stor indsats for at integrere Rusland i vestlige samarbejdsstrukturer og sikkerhedsstrukturer.

Den dybt tragiske konflikt i Tjetjenien har tydeligt vist, hvor skrøbeligt det russiske demokrati er. Vi fordømmer Ruslands militære fremfærd i Tjetjenien og de alvorlige krænkelse af menneskerettigheder. Samtidig støtter vi OSCE's konstruktive bestræbelser på at tilvejebringe en politisk løsning på konflikten. Konflikten har anskueliggjort, at det er bydende nødvendigt at fortsætte samarbejdet med Rusland for at fastholde det på reformkursen og på partnerskabet med Vesten. Udviklingen af et demokratisk og stabilt Rusland med en bedre økonomi er i alles klare interesse med undtagelse af de kredse i Moskva, som gerne ser en tilbagevenden til tidligere tiders russiske isolationspolitik, og for hvem en afvisende vestlig holdning til videre samarbejde ville være kærkommen.

De nye europæiske samarbejdsstrukturer kan ikke udvikles uden om Rusland. Europa skal ikke splittes igen. Derfor tilbydes Rusland et sikkerhedspolitisk partnerskab med NATO og et politisk og økonomisk partnerskab med EU.

Den løbende dialog mellem EU og Rusland har navnlig til formål at sikre fortsatte økonomiske reformer og demokratisering. Midlerne er dels gradvis økonomisk integration gennem handel og investeringer, dels en tilnærmelse af EU's og Ruslands holdninger til vigtige internationale spørgsmål. Det tjener samtidig til at tilgodese Europas sikkerhedspolitiske interesser i bred forstand. Også derved får EU en meget vigtig rolle som europæisk stabilitetsanker.

Men EU skuer ikke kun mod Øst. Europæisk sikkerhed afhænger også af udviklingen i Syd. Det bliver stadig mere klart, at Middelhavsområdet er af strategisk betydning for hele Europa. Det er bl.a. i dette lys, man skal se løftet om, at Cypern og Malta kommer til at indgå i næste fase af EU's udvidelse, og det er ikke mindst derfor, forbindelserne med Tyrkiet må styrkes. Indgåelse af toldunionen bør ske snarest muligt. Og vi må samtidig interessere os for forholdene syd for Middelhavet.

I nogle lande slår fundamentalistiske strømninger over i politisk ekstremisme. Det har en destabiliserende virkning ikke blot i Middelhavsområdet, men også i tilgrænsende regioner,

bl.a. fordi det forøger flygtningestrømmene fra disse lande.

De økonomiske og sociale problemer i området bidrager til en styrkelse af de ekstremistiske kræfter. Derfor har vi også i de nordeuropæiske lande en klar interesse i, at levevilkårene i de sydlige middelhavslande forbedres. Vi må undgå, at der på tværs af Middelhavet rejser sig en mur af store økonomiske og sociale forskelle og manglende forståelse for hinandens kultur og religion. Det er baggrunden for, at drøftelserne i EU om en styrkelse af middelhavspolitikken er så centrale. Middelhavskonferencen i Barcelona i november 1995 vil forhåbentlig indlede et partnerskab mellem Europa og Middelhavslandene.

Endelig må EU også påtage sig et globalt ansvar. I dag har de enkelte europæiske lande kun ringe vægt på globalt plan. Kun ved at stå sammen kan vi forsvare de interesser og fremme de værdier, vi er fælles om. Kun i fællesskab kan vi i samarbejde med USA, Rusland, Japan, Kina og andre præge udviklingen. Forholdet til USA er af særlig betydning i den forbindelse. EU og USA er vigtige internationale aktører med fælles værdier med hensyn til demokrati, respekt for menneskerettigheder og markedsøkonomi. Det skal vi udnytte, og regeringen lægger derfor vægt på, at EU opretholder og udbygger et stærkt og velfungerende partnerskab med USA. Grundlaget er de forpligtelser, de to parter har påtaget sig i Den Transatlantiske Erklæring af 20. november 1990.

På topmøderne mellem EU og USA og Canada i juli 1994 var der enighed om at styrke forbindelserne på en række centrale områder. Det ligger ganske i overensstemmelse med det initiativ, Danmark tog under sit EF-formandskab i 1993.

EU's tyngde på det handelspolitiske område som verdens største eksportør og verdens største importør indebærer et særligt ansvar. De internationale modsætningsforhold, der i sig bærer faren for konflikter, har i stigende grad rod i økonomiske og herunder handelsmæssige interesser. EU skal gå i spidsen for at sikre stabilitet og ro i international handel og økonomi.

Centralt er arbejdet i den multilaterale ramme. For regeringen er det vigtigt, at EU er helt fremme i bestræbelserne for at iværksætte resultatet af Uruguayrunden. De styrkede regler om bilæggelse af handelstvister, som er opnået gennem verdenshandelsorganisationen, WTO, skal respekteres. Den måde, EU agerer på i den-

ne sammenhæng, er af helt afgørende betydning.

Også i udviklingsarbejdet spiller EU en vigtig rolle. Rammerne for EU-samarbejdet om udviklingspolitikken er udstukket i Maastricht-Traktaten, hvor hidtidige erfaringer er positive, om end udviklingen ikke bevæger sig med stormskridt. De områder, vi lægger vægt på i dansk udviklingspolitik, er i dag centralt placeret på den udviklingspolitiske dagsorden i EU.

Regeringen lægger stor vægt på fortsat EU-koncentration og -fokus på Afrika, som er klodens fattigste kontinent. I dag går to tredjedele af den samlede bistand til Afrika. Det søger vi at fastholde. Regeringen arbejder fortsat for at opnå en bedre sammenhæng i de forskellige politikker. Vi ved godt, at udviklingsbistand ikke gør det alene. Vi må være parate til at forbedre handelsvilkårene for ulandene i størst mulig udstrækning. Opgaverne i Syd er enorme. Det skal tvivlere nok også få bekræftet på ny under det sociale topmøde i næste uge.

Men opgaverne er forskellige fra region til region og fra land til land. Nogle steder i Asien og Latinamerika er udviklingen vendt eller er ved at vende. En oplomstring og vækst er sat i gang. Andre steder, ikke mindst i Afrika syd for Sahara, er nøden og elendigheden stadig hverdag for millioner og atter millioner af mennesker. Når dertil lægges de forfærdelige tragedier i f.eks. Rwanda og Somalia, tegnes et dystert billede af livsvilkårene for mennesker mange steder på kloden. Derfor også nødvendigheden af at fastholde EU-fokus på Afrika.

Alt i alt står EU og resten af Europa over for store udfordringer i de kommende år. Vi har et medansvar i Danmark for at løfte dem. Vore interesser er snævert sammenvævede med vores europæiske naboers. Deres velfærd er en forudsætning for vores velfærd. Deres sikkerhed er også vores sikkerhed.

Det er ikke mindst i det lys, man skal se regeringskonferencen i 1996. Den skal forberede EU til udvidelsen. Den skal styrke EU's mulighed for at bidrage til løsning af de mange fælles opgaver. Den skal bringe EU tættere på borgerne gennem større åbenhed, enkelhed, nærhed og demokrati. Unionen kan kun håndtere udfordringerne, hvis den har befolkningernes tillid.

Af samme grund må dansk europapolitik hvile på det bredest mulige politiske og folkelige fundament. Det er baggrunden for den køreplan, regeringen har lagt for forberedelsen af

konferencen. Målet er at skabe mulighed for en bred, fortløbende og fordomsfri debat op til og under regeringskonferencen. Den debat bør tage sit udgangspunkt i de udfordringer, statsministeren og jeg har skitseret i dag.

Forhandling

Ove Fich (S):

Tak til statsministeren og udenrigsministeren for besvarelsen af forespørgslen.

Hvis Folketingets partier i stedet rettede forespørgslen til folk uden for dette hus, hvis vi spurgte i gaderne her i København eller i Tønder eller Viborg eller andre steder: Hvad ønsker man der kommer ud af samarbejdet i Europa? – så tror jeg, at vi ville få følgende svar:

Der er fire væsentlige problemer i Europa. De grupperer sig om beskæftigelse, miljø, fred og demokrati.

Jeg er enig i, at dette er de fire hovedproblemer i fremtidens europæiske samarbejde, og det er dem, vi skal koncentrere os om, for det er ved at koncentrere os om dem, vi skaber et folkeligt Europa i ordets bedste betydning.

Det første og det største af problemerne er arbejdsløsheden: 20 millioner ledige alene i EU. Godt nok går det nu langsomt den rigtige vej, men desværre falder ledigheden slet ikke i de øvrige lande, som det nu heldigvis er tilfældet i Danmark.

Kravet lyder derfor: Der må være en plan for vækst og beskæftigelse, der samtidig kan forbedre miljøet og velfærden i Europa, og det ironiske er, at denne plan findes. Det er Europa-Kommissionens hvidbog, den såkaldte Delors-plan, som indeholder denne strategi. Men det går alt for trægt med at få virkeliggjort dette. Indsatsen må øges. Det er nødvendigt, at der laves et fælles konjunkturløft. Det er muligt i Europa – hvis vi samtidig øger indsatsen – at vi kan hjælpe hinanden. Vejen går her bl.a. via mere uddannelse, mere forskning, anvendelse af ny teknologi og samtidig en fjernelse af nationale støtteordninger og en kamp mod handelshindringer, for det at opretholde forældede produktionssystemer skaber ikke fremtidens job.

Derimod går vejen ikke over en ringere standard på arbejdsmarkedet. Den konkurrence, der er mellem EU-landene og lande andre steder i verden og mellem EU-landene internt, skal ikke foregå ved, at man forringer arbejdsvilkårene. Derfor skal det lyde klart og utvetydigt: Den

sociale dimension til beskyttelse af lønmodtagerne må nu realiseres.

Løftet blev afgivet, da det indre marked skulle skabes. Løftet om den sociale dimension er endnu ikke indfriet. Det skal ske i løbet af de næste år. Der må være fælles regler, som sætter minimumsstandarder for arbejdsmiljø, tryghed i ansættelsen, medbestemmelse, beskyttelse af børn mod børnearbejde osv. De skal gælde i EU og de skal indføres i ansøgerlandene. Hvordan det konkret skal gennemføres i de enkelte lande, synes jeg vi skal overlade til landene selv. Hos os skal overenskomstsyste­met være det bærende gennemførelsesinstrument.

Ved en forespørgsel til befolkningen tror jeg også befolkningen vil svare, at det står for ringe til med miljøet. Der kan og der skal gøres mere i de enkelte lande. Men der skal også gøres mere i EU, og EU er interessant derved, at det er den eneste internationale organisation, hvor der kan laves forpligtende regler for miljøet. Maastricht-Traktaten var i den sammenhæng et skridt fremad. Vi fik indført, at der kan vedtages miljøregler med kvalificeret flertal – endog miljøafgifter, såfremt disse ikke hovedsagelig har fiskal karakter.

Dette regelsæt bør bruges fuldt ud, og jeg vil opfordre EU-Kommissionen til at afprøve regelsættets rækkevidde. Alligevel tror jeg ikke, dette regelsæt er tilstrækkeligt, for vi oplever gang på gang et sammenstød mellem miljøhensyn og andre politikområder. Dette ser vi ikke mindst på spørgsmål om det indre marked og miljøet. Den svage part har hidtil været miljøet. Det skal ændres, bl.a. fordi der jo i traktaterne står, at formålet med det indre marked også er at forbedre levevilkårene – ikke blot økonomien. Derfor skal miljøet opprioriteres.

Det må være muligt for de enkelte lande at lave stærkere miljøkrav end dem, der er gældende i det indre marked. Det betyder naturligvis, at kun de producenter, der kan leve op til de stærkeste miljøkrav, vil have adgang til det fulde indre marked, mens de producenter, der ikke klarer disse krav, vil være begrænset til et mindre indre marked. Men det vil skabe et mere dynamisk erhvervsliv, og det vil sikre miljøhensynet.

Miljøgarantien skal jeg i dag ikke bruge mange ord på. Jeg vil kun sige, at den har vist sig ikke at være, som den daværende regering postulerede i 1986. Den bør genoprettes til det, vi forventede den var. Men jeg tror ikke, vi skal bruge alt for megen tid på den, for den er i bund

og grund en nederlagsparagraf, en paragraf, man bruger, når man har tabt slaget om miljøet i EU. Man bruger den til at redde sin egen befolkning. Vi foretrækker selvfølgelig, at man har ordentlige miljøregler, der gælder for hele EU-området.

Jeg vil gerne bemærke, at mine betragtninger her om miljøet skal ses bredt. De gælder f.eks. også spørgsmålet om fødevarer. Der skal være gode, sunde fødevarer uden unødige tilsætningsstoffer. Det er et område, som prioriteres højt. Hvis man spørger folk, hvad de mener om den europæiske situation, så tror jeg netop, de bl.a. vil fokusere på muligheden for at få gode, sunde fødevarer.

Også spørgsmålet om fred er et af de centrale spørgsmål. Det er en skrøbelig fred, vi har i Europa, ja, nogle steder findes den slet ikke. Vor store opgave er at sikre den. Og her er situationen naturligvis den vanskelige, at her forhandler Europa ikke blot med sig selv, men vi har også nogle eksterne parter. Jeg tænker her på USA og Rusland, som begge to for tiden er svære at blive kloge på.

I USA er den ukendte faktor det nye republikanske flertal. Spørgsmålet er: Vil der fortsat være basis for en videreudvikling af partnerskab for fred, en pragmatisk vej til åbning af NATO for nye medlemmer og først og fremmest en vej, der inkluderer Rusland i Europas sikkerhedssystem?

For Rusland skal være med i vort sikkerhedssystem. Intet system kan garantere freden, hvis ikke det sikrer Rusland en plads i tryghed.

Dette siger jeg på trods af begivenhederne i Tjetjenien. Den russiske regerings fremfærd her må der utvetydigt siges fra over for. Den har alvorligt svækket vor tillid til præsident Jeltsin. Det har været et brud på de selv samme forpligtelser, som præsident Jeltsin underskrev i OSCE i 1994.

Rusland skal have en fremtrædende rolle, men det skal ikke ske på bekostning af landene i Central- og Østeuropa, men til fordel for dem. Kun et Rusland, der føler sin sikkerhed garanteret, vil føle mindre behov for at øge indflydelsen på nærliggende lande. Det største bidrag, EU nu kan yde til stabiliteten, er at udvide EU. EU kan herved bruge sit stærkeste våben: sin økonomiske styrke. En udvidelse af EU med de central- og østeuropæiske lande vil kunne skabe politisk, social og sikkerhedsmæssig stabilitet, og derfor er denne udvidelse det øverste punkt på dagsordenen på regeringskonferencen i 1996.

Udenrigsministeren har gjort nogle betragtninger herom, som jeg fuldt ud tilslutter mig.

Generelt set ønsker vi et opgør med Europas deling. Vi ønsker et åbent og et helt Europa. Mange indvender, at dette vil blive kompliceret. Javel, det vil blive kompliceret for ansøgerlandene og for os. De skal indføre nye regler på miljøområdet, arbejdsmarkedet og andre steder. Vi skal også diskutere vort nuværende regelsæt bl.a. med hensyn til strukturfondene og landbrugspolitikken. Det bliver næppe gratis. Det bliver måske endog besværligt, men mange ser måske i dag overdrevne faresignaler. Må jeg erindre om, at indtil nu har konsekvensen af åbningen imellem Øst- og Vesteuropa været en stærkt stigende dansk landbrugseksport østpå – i modsætning til, hvad de fleste vel havde forventet.

Det fjerde punkt, folk uden for dette hus vil beskæftige sig med, er spørgsmålet om demokrati. Man siger: Hvorledes kan jeg få indflydelse på så uoverskuelige beslutningssystemer, på afgørelser, der træffes så langt væk, og som er så svære at forstå?

Svarene herpå er måske ikke enkle at finde, men jeg tror, vi først og fremmest må have forenklet beslutningsmetoden i EU. Vi må have de nationale parlamenter inddraget langt stærkere. Der må være bedre adgang for befolkningen til at kunne spørge til, hvad der sker. Det har vi imødekommet her i Folketinget ved oprettelsen af EU-oplysningen.

Først og fremmest må der være mere åbenhed i hele EU. Men jeg tror, det er lige så væsentligt, at vi nu får nærhedsprincippet konkretiseret. Mange myter opstår af, at det i dag ikke er konkret, hvad EU skal, og hvad EU ikke skal. Jeg tror, det er væsentligt at få defineret: Hvad er EU-kompetence? Hvad er samarbejde mellemstatsligt, mellem EU-landene, og hvad er rent nationalt anliggende? Dette bør skrives direkte i traktaterne. Jeg tror, det er væsentligt, at bl.a. den danske befolkning kan se sort på hvidt, at f.eks. det sociale system, pensionsordninger m.m. er et rent nationalt anliggende nu og i fremtiden.

Jeg har her tilladt mig at fortolke, hvad en forespørgsel til befolkningen vil give som svar. Jeg tror, vi i europadebatten skal bruge meget energi på netop disse spørgsmål. Jeg tror, det er vigtigt at flytte dagsordenen over på de områder, som har befolkningens interesse, som vedrører deres dagligdag. Europa må ikke være et debateme for eliten. Europadebatten skal være

en dialog i befolkningen. Det bør vi holde os for øje også her i salen i dag.

Jeg skal slutte med på vegne af Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre og Centrum-Demokraterne at stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget fastslår, at hovedformålet med regeringskonferencen i 1996 er at sikre muligheden for EU's udvidelse med de central- og øst-europæiske lande samt de baltiske lande. Folketinget opfordrer regeringen til i efteråret 1995 – på grundlag af Maastricht-Traktaten og Edinburgh-Afgørelsen – at optage forhandlinger med Folketingets partier om udformningen af et forhandlingsgrundlag for regeringskonferencen i 1996.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 41).

Formanden:

Der er nu stillet følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Udenrigsministeren sagde for lidt siden, at den danske EU-politik skal hvile på det bredest mulige folkelige fundament. Sådan var det vist udenrigsministeren sagde.

Derfor synes jeg unægtelig, det er lidt mærkeligt, at hr. Ove Fich nu præsenterer en dagsorden som den, han her har fremlagt på vegne af Venstre og De Konservative og regeringspartierne.

Det er jo en dagsorden, der helt klart giver det signal, at nu vil man gentage forløbet fra 1992 og lave et såkaldt nationalt kompromis, et nyt nationalt kompromis sandsynligvis forhandlet bag lukkede døre uden adgang for unionsmodstanderne, sådan som det også skete i 1992. Det er den sikre vej til at hindre, at det, der bliver resultatet her i Folketinget, kommer til at hvile på et solidt folkeligt fundament, som udenrigsministeren sagde.

Derfor synes jeg, det er nødvendigt, at der allerede på nuværende tidspunkt i debatten bliver fremlagt et klart alternativ til denne nationale kompromislinje, som regeringspartierne,

Venstre og De Konservative nu har lagt sig fast på.

Det kan også i løbet af debatten, håber jeg, vise, om SF stiler mod et nationalt kompromis eller SF vil samarbejde med unionsmodstanderne. Det er et meget afgørende spørgsmål, også når man ser på den folkelige tilslutning til ja eller nej.

Derfor vil jeg tillade mig på vegne af hr. Kristian Thulesen Dahl og mig selv at stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer, at der er behov for en dybtgående offentlig debat om den danske EU-politik, før der kan drages konklusioner om et dansk memorandum, pålægger Folketinget regeringen at bidrage til at styrke den offentlige debat frem til september samt herefter i september at indbyde samtlige Folketingets partier samt i hvert fald JuniBevægelsen og Folkebevægelsen mod EU-Unionen til åbne forhandlinger om et dansk memorandum.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 42).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Også dette dagsordensforslag indgår nu i de videre forhandlinger.

Uffe Ellemann-Jensen (V):

Det er med stor glæde, jeg kan erklære mig enig i den analyse af den internationale udvikling, som statsministeren og udenrigsministeren netop har givet Folketinget. Der er altså overensstemmelse i analysen, ikke nødvendigvis i den konsekvens, som drages af analysen. Men det skal jeg vende tilbage til.

Jeg er ganske enig i regeringens konstatering af, at alle de europæiske samarbejdsorganisationer, som er væsentlige for Danmarks sikkerhed, er under omstilling og under videreudvikling.

Og jeg er ganske enig i den formulering, udenrigsministeren anvendte: At Den Europæiske Union er det centrum, hvorom den europæiske udvikling drejer. Jeg synes i øvrigt, det er befriende, at udenrigsministerens analyse er forholdsvis fri for den romantik omkring FN og Den Europæiske Sikkerhedskonference, nu OSCE, som det jo ellers har været på mode at

give en mere central placering i det sikkerheds-politiske billede set fra Danmark, end det nok er rimeligt.

Men EU er, som udenrigsministeren formulerede det, en zone af stabilitet i en omskiftelig og ofte usikker verden. Det nye europakort ligger altså endnu ikke fast, og derfor er det vigtigste punkt på den europæiske dagsorden netop nu EU's udvidelse mod Øst. Det er vores fremtid, og det er vores sikkerhed, at drejer sig om. Derfor er det rigtigt at pege på, at udvidelsen mod Øst i en overgangsperiode vil koste økonomiske ofre og kræve også vores accept af vanskelige omstillinger i vores deltagelse i det europæiske samarbejde.

Men det er også vigtigt at understrege, at det må vi betragte som en investering i vores egen fremtid, og hvis vi ikke er rede til at foretage den investering, risikerer vi at skulle betale en endnu højere pris, hvis vores fred og vores frihed bringes i fare.

Det er vigtigt at forberede de øst- og central-europæiske og de baltiske landes deltagelse i det indre marked så hurtigt som overhovedet muligt. Der er allerede spildt for megen tid, og problemerne vokser jo i disse lande – plus frykten for, hvad en fremtid med nye politiske, økonomiske og sociale strukturer kan rumme.

Derfor haster det, og derfor er der intet alternativ til fremtidigt EU-medlemskab for disse lande – så hurtigt som muligt – samtidig med at vi forsøger at etablere de nye europæiske sikkerhedsstrukturer, som jo endnu ikke ligger klart.

Jeg er meget glad for, at regeringen særlig fremhæver EU's relationer til de baltiske lande. EU og NATO har jo på en række områder udbygget sine forbindelser til de baltiske lande, og Danmark er gået i spidsen. Her synes jeg især der er grund til at fremhæve den indsats, som den danske forsvarsminister har gjort for at udbygge forsvarssamarbejdet med de baltiske lande også på det praktiske plan.

Det er vigtigt at fastholde, at de baltiske lande står på lige fod med andre øst- og centraleuropæiske lande, når det gælder integration i EU og i europæiske sikkerhedssystemer. Desværre oplever vi jo en gang imellem i debatten om den nye europæiske politiske arkitektur, at de baltiske lande bliver skubbet lidt i baggrunden i forhold til andre lande i Øst- og Centraleuropa. Og det er farlige signaler, der på den måde bliver udsendt, for det kunne jo opfattes, som om nogle opfatter de baltiske lande som omfattet af en

slags særstatus. Og hvis det opfattes sådan af de baltiske landes store nabo mod Øst, kan det friste til farlige misforståelser – farlige for hele Europas sikkerhed.

Derfor må der ikke herske tvivl om de baltiske landes status som ligeberettigede partnere, både i forhold til EU og i forhold til NATO. Fra russisk side har der jo været talt om særlige interessesfærer i det område, som dækkes af det tidligere Sovjetunionen. Men specielt når det gælder de baltiske lande, er det uhyre vigtigt at få fastslået, at her er der ikke tale om en særlig interessesfære.

EU's forhold til Rusland spiller en særlig rolle, sagde udenrigsministeren, og det er naturligvis rigtigt. Det er vigtigt at få et så tæt og tillidsfuldt samarbejde som overhovedet muligt mellem Rusland og de vestlige samarbejds- og sikkerhedsstrukturer, som danner rammen om den nye politiske arkitektur i Europa. Men Rusland må ikke få en form for vetoret over for etableringen af disse nye samarbejdsstrukturer og må heller ikke gives indtryk af at besidde en sådan vetoret.

Derfor er et af de farligste argumenter, man kan støde på i debatten, det velklingende, at der ikke må trækkes nye grænser i Europa. Udenrigsministeren sagde det ikke i dag – og det glæder jeg mig over – men han har tidligere brugt argumentet, og andre kommer jo tæt på at gøre det også.

Men hvad betyder det argument egentlig? Ja, det må vel betyde, at man så skal holde fast ved gamle grænser og delelinjer, med andre ord dem, der blev fastlagt ved Jaltakonferencen, hvor Europa blev delt op i interessesfærer. Men det er jo netop den opdeling, vi nu har gjort op med, og derfor burde ingen i Vesten kunne tillade sig at tale imod de nye grænser i Europa, som er en realitet efter opbruddet i Øst, opgøret med Sovjetunionens dominans og Sovjetunionens sammenbrud.

Ruslands fremfærd i Tjetjenien gør det ekstra vigtigt at fastholde dette synspunkt. Det er dybt bekymrende, at vi den dag i dag hører vestlige regeringer tale om, at konflikten i Tjetjenien er et indre anliggende – noget, der naturligvis gribes med kyshånd af regeringen i Moskva – men det er ikke et indre anliggende. Det fremgår af Helsingfors-Dokumentet fra 1992, som den russiske præsident selv har skrevet under på, og derfor er det godt, at den danske regering i dag fordømmer Ruslands fremfærd i Tjetjenien – bedre sent end aldrig.

Det er også rigtigt af regeringen, synes jeg, at fremdrage de andre uroområder, vi har i og omkring Europa. Det er rigtigt at fremhæve Middelhavsområdet med den trussel, der her fra Syd kommer mod Europas bløde bug, og det er rigtigt at fremhæve EU's globale ansvar.

Her kunne man så føje til, at det er trist at se den skæbne, som Lomékonventionen har lidt. Det er utrolig kortsynet af de EU-regeringer, som har været imod en forlængelse af den hidtidige Lomépolitik. Især er det kortsynet af den britiske regering, og i det hele taget må man sige, det er bekymrende at iagttage den britiske vandring bort fra den vej, EU jo må følge for at opfylge sine forpligtelser og sikre sin fremtidige overensstemmelse med det, der var den oprindelige målsætning med europæisk integration.

Når det gælder EU's regeringskonference i 1996, som jo i virkeligheden starter allerede til sommer med det ekstraordinære EU-topmøde på Mallorca, hvor konferencens dagsorden skal fastlægges, har denne konference én overordnet opgave, og det er at forberede EU's udvidelse mod Øst. Og det glæder mig at høre på regeringen i dag, at den erkender det.

Her er vi ved det punkt, hvor jeg måske kan have lidt svært ved at finde sammenhæng imellem analyse og konklusioner. For regeringens analyse viser, at Europa er midt i en omstrukturering, hvor f.eks. en organisation som Vestunionen vil spille en rolle. Som der blev sagt, ved man endnu ikke præcis hvilken, men allerede i dag er Vestunionens rolle en helt anden end for bare et par år siden, da de danske forbehold over for Maastricht-Traktaten blev fastlagt. Det sagde både statsministeren og udenrigsministeren jo i dag så klart, som jeg aldrig har hørt dem sige det før.

Jamen hvorfor så fortie, at Danmark er kommet i en absurd situation ved som eneste europæiske NATO-land blot at være observatør i Vestunionen? Hvorfor dog udskyde diskussionen om de omstruktureringer i samarbejdet, som vi ved bliver nødvendige? Burde vi dog ikke have lært af Maastricht-Traktatens skæbne i Danmark, at hvis vi udskyder arbejdet med at forberede befolkningen på, at forandringer er nødvendige, risikerer vi en negativ folkelig reaktion, hvis man føler, at noget bliver trukket ned over uforberedte hoveder?

Jamen verden har ændret sig i de sidste par år. Det fremgår klart af ordene i de to redegørelser, vi har hørt i dag. Og det fremgår også af ordene, at man i regeringen fornemmer, i hvil-

ken retning udviklingen går. Men, hvor er så den tanke, der skal give ordene liv? Berede de forandringer, der er nødvendige? Hvorfor har regeringen endnu ikke turdet drage konsekvensen af sine egne analyser? Hvorfor nøler regeringen?

I Shakespeares Hamlet stifter vi jo bekendtskab med det særegne danske vægelsind og den danske nølen, og et sted siger digteren – og det passer måske godt på den brændende aktuelle debat om disse spørgsmål:

»Op flyver ordet, tanken stille står. Ord uden tanke aldrig himlen når.«

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg lyttede til Venstres formand og tænkte, om der var kommet en ny EU-linje fra Venstre, men her til sidst skulle den jo så have én gang til på forbeholdene. Jeg er selvfølgelig enig med hr. Uffe Ellemann-Jensen, når han siger, at verden har forandret sig. Jeg forstår heller ikke, at regeringen ikke i statsministerens og udenrigsministerens taler klart markerer, at Danmark har en melding på det forsvarspolitiske samarbejde, at Danmark har en melding på Vestunionen.

Men at Danmark skulle være bragt i en absurd situation, synes jeg er et af hr. Uffe Ellemann-Jensens absurde synspunkter. Det er jo sådan, at med de folkeafstemninger, vi har haft i Sverige, Finland og Østrig, har vi fået tre nye medlemmer ind i EU, som ikke er medlemmer af Vestunionen. Og det vil da sige, at det, som måske nogle har opfattet som en lidt isoleret dansk position, rent faktisk er en helt anden situation. Når vi går til regeringskonferencen i 1996, vil der være fem lande, som ikke er medlemmer af Vestunionen, og det betyder, at det bliver meget lettere og meget mere forståeligt for de andre lande at fastholde det danske synspunkt, som står i det nationale kompromis.

Det ved jeg godt at hr. Uffe Ellemann-Jensen aldrig har elsket, men det står der nu alligevel, og jeg håber, at der er partier i dag, der vil tilkendegive, at de står ved det. Der står, at Danmark holder sig uden for den såkaldte forsvarspolitiske dimension, der indebærer medlemskab af Vestunionen samt fælles forsvarspolitik eller fælles forsvar.

Chancen for politisk at gennemføre et forbehold i fremtiden er da ikke blevet mindsket med udvidelsen. Den er da blevet styrket. Vi står ikke alene. Der er fem lande, der nu har en position, der er at sammenligne med Danmarks.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, hr. Uffe Ellemann-Jensens tale burde give anledning til, at udenrigsministeren eller statsministeren gik herop og tog meget klar afstand fra det, hr. Uffe Ellemann-Jensen sagde om Vestunionen og EU's sikkerheds- og udenrigspolitik. Vi har jo oplevet i de senere dage, hvordan regeringen har sendt et papir til Unionen, hvor man peger på, at det har været et problem, at der ikke er flertalsafstemninger om sikkerhedspolitikken. Dermed inviterer man faktisk – og det er jo Venstres politik – til at indføre flertalsafstemninger om national udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Det var det første skridt. Så kommer ministrene i dag med nogle særdeles tågede meldinger om Vestunionen – meldinger, som hr. Uffe Ellemann-Jensen så tager op nu og bruger som anledning til at få trukket – jeg havde nær sagt den sidste torsk op – men i hvert fald at få halet Vestunionen i land som dansk politik. Det er det, hr. Uffe Ellemann-Jensen vil.

Det, vi skal være opmærksom på, er, at han er meget tæt på at nå sit mål. Det er det signal, der ligger i den dagsorden, som regeringspartierne har lavet sammen med Venstre og De Konservative, medmindre vi nu kan få et helt klart dementi fra regeringen om, at det ikke er tilfældet. For alt, hvad vi har set i de forløbne dage, tyder på, at det er Venstre, der skal skrive teksten i det kommende nationale kompromis. Det er regeringen, der skal ned og forhandle det, men det er åbenbart Venstre, der fører pennen.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg vil gerne sige til Venstres ordfører, hr. Uffe Ellemann-Jensen, at jeg håber, det var mangel på taletid, der gjorde, at hr. Uffe Ellemann-Jensen overhovedet ikke omtalte hverken spørgsmålet om beskæftigelse i Europa, spørgsmålet om miljøet eller nogen af de andre store problemer, men udelukkende koncentrerede sig om sikkerhedspolitikken. Jeg anerkender sikkerhedspolitikens betydning, men jeg synes trods alt, det var tankevækkende, at der ikke blev ofret så meget som blot nogle få sekunder på de andre emner.

Jeg håber da ikke, at hr. Uffe Ellemann-Jensen er uenig med mig i, at der er store problemer på f.eks. miljøområdet og på pesticidområdet, ligesom der er det problem, at det hænger dårligt sammen med, hvad EU beslutter på landbrugs-

området og transportområdet på den ene side og miljøområdet på den anden side. Man kan ikke komme igennem med en CO₂-afgift, og der er problemer med en række andre giftstoffer. Jeg håber som sagt, at det var mangel på taletid, der gjorde, at hr. Uffe Ellemann-Jensen overhovedet ikke nævnte disse problemer.

Så skal jeg om Vestunionen blot sige, at det klogeste, der er sagt om den sag efter min mening, er sagt af den danske forsker Ole Wæver – og nu citerer jeg efter hukommelsen og undskylder over for hr. Ole Wæver, hvis jeg skulle citere fejl – idet han har sagt, at de, der så brændende ønsker, at vi skulle i Vestunionen her og nu, og de, der mener, at det ville være den største ulykke, der kunne overgå landet, har begge to taget fejl på samme punkt: De har totalt overvurderet Vestunionens betydning.

Til hr. Keld Albrechtsen blot denne bemærkning. Jeg står her med det papir, som regeringen har sendt til EU om erfaringerne med den hidtidige traktat, og jeg leder forgæves efter, hvor der i dette papir står, at nu mener regeringen, man skal overgå til flertalsafgørelser på det udenrigspolitiske felt. Jeg vil gerne have det at vide, for det står ikke i min version af papiret, men det er selvfølgelig muligt, at vi har to forskellige versioner.

(Kort bemærkning).

Uffe Ellemann-Jensen (V):

Jeg må sige til hr. Fich, at det var ganske bevidst, at jeg koncentrerede mit indlæg om de helt overordnede sikkerhedspolitiske spørgsmål, for selvfølgelig er vi da enige i, at vi ønsker et Europa med bedre beskæftigelse, bedre miljø osv. Men alle de ønsker kan vi ikke få opfyldt, hvis vi ikke sikrer, at der ud af den meget usikre og meget truende situation, Europa befinder sig i nu, kommer en mere stabil europæisk orden.

Derfor er vi nødt til at bruge vores kræfter på det og sikre, at det bliver hovedformålet ved den kommende regeringskonference. Vi danskere går galt i byen, hvis vi stiller til regeringskonferencen med en hel masse danske ideer om forbedringer af miljøgarantier og alt muligt andet, som – bevares – er vigtige i sig selv, men som overhovedet ikke har noget at gøre med det overordnede spørgsmål, som skal sikre, at vi kan forfølge den type mål. Vi skal passe på ikke at gentage mange års danske vanskeligheder med at kende forskel på mål og midler i Europapolitikken.

Til hr. Gade kan jeg oplyse, at Venstres linje, for så vidt angår de danske forbehold, er fuldstændig, som den har været hele tiden. Vi ønsker at slippe af med de fire forbehold. Vi ønsker at slippe af med dem i erkendelse af, at virkeligheden har ændret sig, siden Danmark tog forbeholdene, men vi ønsker selvfølgelig, at det skal ske på en ordentlig måde, dvs. efter en grundig debat, og efter at befolkningen får mulighed for at tage stilling til det.

Vi mener, at det specielt trænger sig på, når det gælder Vestunionen. Når hr. Gade hæfter sig ved, at Sverige og Finland jo heller ikke er medlemmer, så glemmer hr. Gade, at Danmark i modsætning til disse lande er medlem af NATO. Det er derfor, Danmark er i en absurd situation, eftersom vi som eneste europæiske NATO-land alene er observatør. Når vi hører regeringen her i dag gøre opmærksom på, hvilken rolle Vestunionen muligvis kan komme til at spille og vel at mærke i et samarbejde med NATO og USA, hvor vores frygt, dengang forbeholdet blev taget, jo var, at dette skulle være vendt imod NATO og USA, ja, så er det, jeg må sige, at vi er i en absurd situation.

Men som sagt, vi kan først ændre disse forbehold efter en grundig debat. Disse forbehold står ikke på dagsordenen for den kommende regeringskonference. Der er ikke tale om, at vores partnere overhovedet vil komme og prøve at presse os til at ophæve forbeholdene. Det er en ren indre dansk beslutning, og derfor er vi i Venstre nået frem til den erkendelse, at da vi altså ikke hidtil har kunnet få denne debat og vi derfor ikke på ordentlig vis og efter grundig forberedelse har kunnet hæve de forbehold i god tid inden regeringskonferencen, så er det måske det bedste, alt taget i betragtning, at vente, til vi kender resultatet af regeringskonferencen, og så slå det hele sammen til én samlet afgørelse i befolkningen af, hvorvidt Danmark fortsat ønsker at være med i det europæiske samarbejde. For det er det, spørgsmålet vil komme til at lyde på.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg var meget glad for hr. Uffe Ellemann-Jensens afslutning her, for så er Venstre og CD atter engang enige om Europapolitikken, så er tingene på plads. Vi er enige i, at forbeholdene bør hæves. Vi er også enige i, at tiden nok ikke er nu, men er efter en grundig debat i forbindelse med regeringskonferencen osv., så det kan jeg ikke erklære mig andet end fuldstændig enig i.

Men når nu bl.a. Enhedslisten kommer og siger, at Danmark bør sige sådan og sådan om f.eks. Vestunionen i forbindelse med konferencen, vil jeg gerne understrege, at Danmark har lovet ikke at standse de andre lande, hvis de vil udvide samarbejdet på nogle af de områder, hvor Danmark står udenfor.

Det vil sige, at vi ikke skal blande os i, om konferencen skal gå videre på de områder eller ikke skal gå videre på de områder. Jo, vi kan øve indflydelse, hvis vi har lyst til det, men vi skal selvfølgelig ikke blokere for de andre, og jeg synes, det her i debatten i dag skal siges, at Danmark ingen vetoret har over for de øvrige landes videreudbygning på de fire forbeholdsområder. Den har vi fraskrevet os i Edinburgh, for da sagde vi: Okay, vi vil ikke være med, men vi forhindrer ikke de andre lande i at gå videre.

Det synes jeg er en meget vigtig ting at få slået fast frem til 1996, også for at de andre lande kan se, at vi lever op til en aftale.

Endelig vil jeg gerne sige til hr. Keld Albrechtsen fra Enhedslisten: Hvad i alverden skal vi bruge Enhedslisten til? Når man stiller sig op her og beklager sig over, at nu bliver man måske ikke inddraget i forhandlingerne, og man skal have JuniBevægelsen og Folkebevægelsen, og jeg ved ikke hvad, med, for at det skal være folkeligt bredt, må jeg spørge: Hvad i alverden skal vi dog det for?

De bevægelser har grundlæggende fraskrevet sig Unionen. De er imod Unionen. Det, der skal diskuteres, er, hvordan Unionen bliver mere effektiv. Så vil det da være underligt, at vi skal til at starte forfra igen med hele diskussionen om, hvorvidt Danmark er medlem af Den Europæiske Union eller ej. Vi er medlem af Den Europæiske Union. Det sagde den danske befolkning ja til den 18. maj. Vi havde nogle forbehold, men generelt er vi med.

Hvad i alverden skulle vi så bruge Folkebevægelsen eller Enhedslisten som fundament for det danske forhandlingsgrundlag op til 1996 for? Det ville da være underligt.

Derfor må jeg sige til hr. Albrechtsen, at det er Enhedslisten selv, der fuldstændig har valgt fra ved at køre den benhårde antiunionslinje. Blev endelig ved med det, for så har vi andre nogle at skændes med!

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu ser vi jo her fra hr. Duetofts side igen den arrogance, som unionstilhængerne mødte mod-

standerne med bl.a. op til folkeafstemningen den 2. juni 1992. Jeg behøver selvfølgelig ikke at minde hr. Duetoft om, hvordan den folkeafstemning gik. Den endte med et nej – et nej til Maastricht-Traktaten. Hvorfor gjorde den det? Det gjorde den, fordi befolkningen ikke ville have den politik, som et stort flertal herinde i Folketinget havde siddet og kogt sammen.

Så siger hr. Duetoft nu ganske flot, at han ikke har brug for unionsmodstanderne; hvorfor skulle han tale med unionsmodstanderne? Så vil jeg til gengæld sige til hr. Duetoft, at dermed er hr. Duetoft og hans regering og Venstre og De Konservative igen på vej ud i den situation, hvor de risikerer at bringe sig i modsætning til et flertal i befolkningen.

Hr. Uffe Ellemann-Jensen og hr. Duetoft har såmænd allerede nu taget fat på den skræmmekampagne, som de udmærket godt ved de til sin tid vil lancere for at gøre afstemningen om den næste Unionstraktat til et spørgsmål om, at vi bliver smidt ud af Unionen og lign., hvis vi skulle være så frække at stemme imod. Det hele er nu lagt til rette. De kører efter den model, som de led nederlag på den 2. juni 1992.

Men man kan vælge at sige, at man ikke vil tale med dem, som i dette spørgsmål måske i virkeligheden repræsenterer mere end halvdelen af befolkningen. Det kan man godt vælge, men så vil jeg bare kalde det den yderste arrogance, og jeg vil kalde det den yderste mangel på kløgt fra en regerings side, hvis man følger en sådan linje.

Derfor havde jeg også håbet, da jeg stillede mit spørgsmål for lidt siden til statsministeren og udenrigsministeren om Vestunionen, om flertalsafstemninger i sikkerhedspolitikken, at man dog havde benyttet lejligheden til at gå op og slå fast, at den politik, som hr. Uffe Ellemann-Jensen og nu også en repræsentant for et af regeringspartierne klart er ved at lægge til rette for at komme ind i Vestunionen, for at få flertal for afstemninger om det ene og det andet, ikke er regeringens.

Men den melding kom ikke, fordi fortøjningerne er skredet, fordi det næste nationale kompromis er ved at blive skrevet et eller andet sted uden for denne sal her i dette hus.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Efter at hr. Uffe Ellemann-Jensen havde holdt begge sine indlæg, slog det mig, at hr. Uffe Ellemann-Jensen udtaler sig med den tryghed og

den ro og den sikkerhed, som kun stigende gal-luption kan give, uden at tænke på, hvordan fortiden har været.

Hvordan kan hr. Uffe Ellemann-Jensen foreslå, at vi nu skal ophæve de fire forbehold, som den danske befolkning har stemt om én gang? At vi nu skal gå ud og forberede befolkningen på, at de skal have forandringer? Er der slet ikke nogen lille advarselsklokke, der ringer inde i baghovedet på hr. Uffe Ellemann-Jensen: Husk nu på, at vi tabte den første folkeafstemning?

Det var faktisk det samme, som hr. Keld Albrechtsen sagde. Jeg ser det ud fra et andet synspunkt. Vi har ingen glæde af at lægge traktatændringer frem, som ikke har folkelig opbakning. Vi skaber kun os selv problemer, og den lære burde hr. Uffe Ellemann-Jensen også drage af fortiden.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg kan konstatere, at hr. Uffe Ellemann-Jensen – lidt indirekte måske – kommer til at bekræfte, at Danmark ikke står så isoleret, når det handler om nej til et forsvarspolitisk samarbejde i EU og nej til medlemskab af Vestunionen. Der er fem lande i en situation, der ligner Danmarks, når vi går til regeringskonferencen, og ikke kun to.

Dernæst vil jeg sige til hr. Uffe Ellemann-Jensen, at det da er ærlig snak. Venstre mener fortsat, at Danmark skal forlade forbeholdene. Men nu har man så fundet på en lidt ny snedig strategi. Nu skal det hele slås sammen, og så skal danskerne have pistolen for brystet bagefter. Så skal det nemlig hedde: Hvis I stemmer nej, så er det ud af EU!

Jeg må spørge hr. Uffe Ellemann-Jensen, om han virkelig mener, det skulle være seriøs Europapolitik over for en befolkning, som vidste, hvad den gjorde i 1992, da den sagde nej til Maastricht, og som vidste, hvad den gjorde, da den sagde ja den 18. maj til Maastricht på betingelse af en Edinburgh-aftale.

Jeg ved godt, at den tidligere udenrigsminister rejser rundt som ekspert i EU-forhold, og det er han også på mange måder. Men han er også ekspert i én anden ting, nemlig i at tabe EU-spørgsmål på gulvet. Det var den tidligere udenrigsminister hr. Uffe Ellemann-Jensen, der forhandlede Maastricht arrogant, som ikke ville lytte til vores kritik og ikke ville føre den frem i forhandlingerne.

Det skal ikke gentage sig. Og jeg skal sige helt ærligt, at SF stemmer for den dagsorden, der er

foreslået af regeringspartierne og andre. Når vi ikke er medforlagsstillere, skyldes det, at vi ikke vil sætte vores navn på et papir som medforlagsstiller sammen med hr. Uffe Ellemann-Jensen, fordi jeg ikke mener, at Venstre fører en seriøs udenrigspolitik i EU-spørgsmålet. De blander indenrigspolitik ind hele tiden, og jeg mener, det ødelægger chancerne for, at vi får en ordentlig Europapolitik.

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Jeg blev meget chokeret over at høre hr. Uffe Ellemann-Jensens betragtninger om, hvordan demokratiet skal være i Danmark. Jeg synes, det er påfaldende, at det kan være Venstres politik nu, at danskerne ikke skal kunne tage stilling til det reelle indhold i Europapolitikken, men blot, hver gang man skal have en afstemning, skal tage stilling for eller imod selve Europasamarbejdet. Hvis det er den generelle opfattelse i Venstre af, hvordan demokratiet bør være i Danmark, så siger jeg velbekomme.

Det må være sådan, at den danske befolkning kan tage stilling til det reelle indhold i de ændringer, der foreslås, og også kan sige nej til nogle foreslåede ændringer. Ellers har vi jo reelt ikke demokrati og folkestyre, når det drejer sig om Europaspørgsmålet. Så er det sådan, som nogle har frygtet, at når det drejer sig om forholdene her i Danmark, kan vi stemme i Folketinget, og når Folketinget har vedtaget noget i Europaspørgsmål på en regeringskonference, er løbet kørt, og så har befolkningen ingen mulighed for at sætte en bremsekloks i.

Det er i betragtning af den historie, der ligger bag det nuværende medlemskab af EU, en meget ubehagelig opfattelse at have, og man risikerer, at man løber ud ad den vej, der fører længere og længere ud i EU-samarbejdet på en baggrund, befolkningen ikke kan tiltræde. Og de frustrationer, man derved kan skabe i befolkningen ved, at man tillægger EU større og større kompetence, uden at befolkningen har mulighed for at sige ja eller nej, kan blive meget voldsomme og ubehagelige for det danske folkestyre. Så jeg vil advare imod dem.

Jeg synes egentlig på mange måder, det var befriende at høre fru Elisabeth Arnold heroppe for et øjeblik siden. Jeg savnede så blot, at fru Elisabeth Arnold i den sammenhæng nævnte ikke blot hr. Uffe Ellemann-Jensen, men også hr. Peter Duetoft, for det var jo det samme udgangspunkt, hr. Peter Duetoft havde for sine bemærkninger og den samme arrogance over

for befolkningens indstilling til EU-spørgsmålet, som kom til udtryk.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det var dog alligevel forbløffende, at man skulle blive betegnet som arrogant, fordi man står ved det, som et flertal af den danske befolkning ved en folkeafstemning rent faktisk har sagt ja til.

Den danske befolkning har sagt ja til et medlemskab af Maastricht på nogle veldefinerede betingelser. Og så kommer en unionsmodstander rendende og påstår, det er arrogant at støtte, hvad den danske befolkning har sagt ja til.

Jeg vil gerne sige til hr. Keld Albrechtsen: Jeg er ikke arrogant over for politiske modstandere, men jeg er træt af Enhedslistens, JuniBevægelsens og Folkebevægelsens ustandselige krav om at få indflydelse på dansk EU-politik, samtidig med at man på en halvreligiøs måde stiller sig op hele tiden og siger nej for enhver pris.

Jeg vil gerne spørge hr. Keld Albrechtsen: Vil hr. Keld Albrechtsen i de forhandlinger, der skal være i løbet af dette år, hvis han blev inviteret med, se bort fra sit nej til Unionen og være med til i arbejdet at effektivisere Unionen? Det er jo ikke de signaler, vi har hørt hidtil hverken fra de to folkebevægelser eller fra Enhedslisten. Det har været deres fanatiske nej, der har stået ved magt. Men det, det drejer sig om nu, er altså ikke det gamle ja-nej, ikke den gamle, om vi er med eller ikke med. Det, det drejer sig om, er, hvordan den Union, Danmark er medlem af, skal bygges videre, og hvordan den skal effektiviseres. Der er da ikke nogen grund til at inddrage partier eller bevægelser, som har det hovedsynspunkt, som de ikke kan komme fra, at Unionen bare skal væk, i forhandlinger.

Derfor nævnte jeg med vilje ikke SF, for SF har vist en fleksibilitet og åbenhed, der gør, at det er værd at tage diskussionen. Det kan godt være, vi ikke kan nå at blive enige med SF, men SF er der grund til at tale med, for SF har vist, at de gerne vil have indflydelse på den dagligdags politik, mens hr. Keld Albrechtsen bare stiller sig op og siger nej til alt, hvad der har med Unionen at gøre, og så i øvrigt i dagligdagen har en række problemer med at stemme for ganske gode forslag, der også kommer fra EU. Det er det, det drejer sig om, og det har intet med arrogance at gøre. Det er en erkendelse af, hvad vælgerne sagde ja til 18. maj, og hvordan vi så kommer videre derfra.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det, der kalder mig herop, er hr. Ove Fichs ganske rimelige og agtværdige betragtninger over nødvendigheden af at se spørgsmålet om EU i forhold til fred, demokrati, miljø og bekæmpelse af arbejdsløshed, og hr. Ove Fich kritiserede hr. Uffe Ellemann-Jensen voldsomt for, at de elementer ligesom ikke var inddraget i hr. Uffe Ellemann-Jensens tale.

Sådan forstod jeg det, og det kunne man jo sige var udmærket, men mit spørgsmål til hr. Ove Fich er: Hvorfor er disse udmærkede elementer, som hr. Ove Fich nævner, så ikke med i det dagsordensforslag, hr. Ove Fich selv har været med til at fremsætte? Der står, at hovedformålet med regeringskonferencen er spørgsmålet om de central- og østeuropæiske lande. Hvor er f.eks. spørgsmålet om det demokratiske element, der skal sikre, at der kommer et flertal af den vesteuropæiske befolkning bag unionsprojektet, før man begynder at udvide det med andre? Jeg synes altså, at hr. Ove Fich også skylder en forklaring på dette område.

Så vil jeg sige til hr. Peter Duetoft, at hvis hr. Peter Duetoft opfatter det på den måde, at hovedopgaven består i at sikre enighed mellem ham og hr. Uffe Ellemann-Jensen, er det jo fint, og så ønsker jeg hr. Peter Duetoft held og lykke. Det tror jeg han får brug for ved den folkeafstemning, som kommer.

(Kort bemærkning).

Uffe Ellemann-Jensen (V):

Fru Elisabeth Arnold synes at overse, at politisk lederskab altså også består i at tage pejling af den internationale udvikling og så fremsætte forslag til, hvordan man kan sikre et land størst mulig indflydelse på den del af udviklingen, som er væsentlig for landet selv. Det kan være, at man så en gang imellem når frem til nogle forslag, som der ikke umiddelbart er et stort begejstret flertal for, og så består politisk lederskab i at starte en åben debat og turde lægge forslagene frem efter at have argumenteret for dem. Den dér med ikke at skulle lægge noget frem, hvis det ikke, endnu før debatten blev holdt, var sikkert, at det kunne vedtages, er jo ikke politisk lederskab.

Derfor vil jeg gentage, at vi har brug for en grundig og åben debat om disse spørgsmål, og først når vi har haft den, kan der være mening i at lægge nogle spørgsmål frem for befolkningen. Vi ved jo ikke, hvor nogle af disse ting ender, og

det fremgik også af regeringens redegørelse i dag.

Hr. Gade peger på, at der er kommet nogle nye EU-lande, der med hensyn til forsvarssamarbejde og Vestunionen er i en situation, der kan minde om Danmarks, selv om de altså ikke er NATO-medlemmer, men lad os da så vente og se, om ikke nogle af de lande også vil synes, det vil være rigtigt at gå med i det europæiske forsvarssamarbejde, som vi jo ved vil blive resultatet af regeringskonferencen. Hvorfor ikke prøve at tage diskussionen i det næste års tid eller to om disse forskellige valgmuligheder, der begynder at tegne sig, og så vente til senere med at kaste os ud i et vældigt slagsmål om, hvordan vi skal tilrettelægge en folkeafstemning?

Mit råd til hr. Thulesen Dahl skal også være, at vi i stedet for nu at begynde at føre debat om danskerens ret til at sige ja eller nej til, hvad han skal være med til, måske med fordel kunne prøve at gå ned i substansen af det forsvarssamarbejde, der begynder at tegne sig, samarbejdet om politiindsats, om flygtningepolitik, osv. Lad os diskutere de ting og så fare i hovedet på hinanden den dag, vi er rede til at drage nogle konklusioner.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Duetoft mente ikke, at han var arrogant, når han sagde, at det er hans mål at få hævet de danske forbehold. Han mente ikke, at det var udtryk for arrogance, hvis man gentager det forløb, som vi oplevede i 1992, hvor et flertal i Folketinget blev stemt ned ved en folkeafstemning. Han har ikke set de opinionsmålinger, som klart viser, at et stort flertal i den danske befolkning ønsker, at disse forbehold skal oprettholdes.

Men hr. Duetoft ved jo godt – og det er det, der først og fremmest bekymrer mig, og især bekymrer det mig, at ministrene ikke får bragt det her på det rene – at når vi f.eks. har dette papir til behandling i Europaudvalget om, at regeringen skal sende et papir om erfaringerne med Maastricht-Traktaten, står der intet om forbeholdene. Der står tværtimod en hel masse ting, som peger på, at man er villig til at opgive forbeholdene, f.eks. med hensyn til flertalsafgørelser vedrørende udenrigspolitikken. Der står i papiret, at det er et problem, at et land kan blokere for fælles afgørelser, og det kan kun forstås således, at man ønsker flertalsafstemninger om udenrigspolitikken. Sådan er det, må jeg sige til hr. Fich.

SF ønskede, at disse forbehold skulle med i papiret, men SF fik ikke disse forbehold med i papiret. Hvorfor fik SF ikke det? Det fik de ikke, fordi Venstre ikke ville have dem med, og Venstre har tiltaget sig vetoret med hensyn til, hvad der skal skrives til EU. Regeringen har givet Venstre vetoret i dette spørgsmål, og derfor kom papiret til at se ud, som det gør, og som hr. Due-toft ønsker det, nemlig således, at forbeholdene om ikke slettes med ét hug så i hvert fald får lov til at forsvinde op i den blå luft, for det er jo det, der sker.

Derfor vil jeg fastholde, at det er arrogance og i modstrid med, hvad et flertal i befolkningen har stemt, og med, hvad opinionsmålingerne klart viser, nemlig at der stadig væk er et flertal i befolkningen, der ikke vil have fælles EU-hær, ikke vil have flertalsafstemninger i udenrigspolitikken osv. Sådan er det.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Hr. Søren Søndergaard kritiserer mig lidt, fordi der i det dagsordensforslag, vi er medforslagsstillere til, kun indgår ét politisk punkt, nemlig udvidelsen af EU. Jeg vil gerne returnere den med at sige, det dog er ét mere, end der indgår i det forslag, som Enhedslisten har fremsat, idet spørgsmålet om udvidelsen slet ikke indgår i det, og det er faktisk værd at hæfte sig ved, for det er, fordi Enhedslisten er imod en udvidelse af EU. Den gruppe, som ellers altid har talt om demokrati og solidaritet, ønsker ikke, at folkene i Østeuropa, der demokratisk ønsker at tilslutte sig EU, skal få lov til det, og ønsker ikke, at de befolkninger, der gerne vil ind i det, som Enhedslisten plejer at kalde de rige landes klub, skal få lov til det. Det er dog interessant, og det er vel i virkeligheden dér, det stikker.

Jeg står her med papiret, bilag 412, og jeg vil med glæde skænke hr. Keld Albrechtsen mit eksemplar, for der står ikke, at det er et problem, der er enstemmighed. Ordet »problem« indgår simpelt hen ikke, så jeg beklager dette ukorrekte citat.

Hr. Kristian Thulesen Dahl, som jeg synes med rette var utilfreds med den form, hr. Uffe Ellemann-Jensen brugte – med at spørgsmålet om, hvorvidt man ville acceptere, at vi fjernede de fire forbehold, plus hvad der i øvrigt er af ændringer, for ellers var det ud af EU, nærmest skulle stilles til befolkningen – vil jeg trøste med at sige, at nu bliver det ikke hr. Uffe Ellemann-Jensen, der kommer til at formulere et eventuelt

afstemningstema, medmindre netop hr. Thulesen Dahl inden det tidspunkt skulle gå hen og hjælpe hr. Uffe Ellemann-Jensen til at komme i en sådan position.

Endelig vil jeg sige om debatten, at jeg ikke tror, det er særlig frugtbar, vi diskuterer, hvem der vil høre på hvem. Jeg tror, vi skal lade debatten køre og høre, hvad der kommer frem af velargumenterede synspunkter, og så inddrage dem alle sammen, og jeg håber, at vi også i dag vil kunne fortsætte debatten i den tone.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Jeg vil gerne sige til hr. Uffe Ellemann-Jensen, at jeg er meget enig i, at det ville være forkert at fare i hovederne på hinanden på nuværende tidspunkt over, hvordan afstemningsforløbet skal være, hvis der efter regeringskonferencen er behov for en folkeafstemning.

Det var også derfor, jeg blev så forbløffet over, at hr. Uffe Ellemann-Jensen i sin ordførertale afsluttede med at sige, at det, det kommer til at dreje sig om efter regeringskonferencen, bliver en afstemning om, hvorvidt vi skal være medlem eller ej, og derfor argumenterede hr. Uffe Ellemann-Jensen for, at man skulle tage en afstemning, som inkluderede ikke blot de områder, hvor vi på det tidspunkt måtte have taget forbehold, men også de ændringer, som måtte være en følge af regeringskonferencen. Det er jo at komme med et udspil her fra talerstolen om, hvordan afstemningsforløbet skal være, og det var så i al beskedenhed det, jeg tillod mig at forholde mig til.

Når hr. Uffe Ellemann-Jensen nu gør sig til talsmand for, at vi ikke skal fare i hovederne på hinanden over det, forstår jeg det ganske enkelt ikke, for det var rent faktisk hr. Uffe Ellemann-Jensen, der bragte dette emne på bane.

Jeg vil fastholde, at den rigtigste måde at have folkeafstemninger på, selvfølgelig er, at befolkningen kan tage så stor en egenbeslutning som overhovedet muligt, og det skal ikke være nogen hemmelighed, at Fremskridtspartiet godt kunne tænke sig at have folkeafstemninger, der var pindet ud, så man kunne sige ja til noget og nej til andet, og det er jo væsentligt, når vi taler om de såkaldte forbehold, at danskerne skal have mulighed for at sige ja til noget og nej til noget andet.

Det synes vi er langt mere demokratisk, end at vi skal have sådan en en bloc-folkeafstemning, hvor det er »tag det hele« eller forlad Fæl-

lesskabet, for det er reelt at bagbinde befolkningen, og det bryder vi os ikke om.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Duetoft stillede for lidt siden et spørgsmål, som jeg ikke kunne nå at svare på i sidste runde, men han fortjener et svar.

Han påstod, at Enhedslisten alene ville handle ud fra vores nej til Unionen; med andre ord kunne hr. Duetoft ikke forhandle med Enhedslisten. Jeg ønsker Unionen opløst, ingen tvivl om det, men Enhedslisten har ikke krævet, at forhandlingerne her i efteråret skal dreje sig om, at Unionen skal væk, eller at Danmark her og nu skal melde sig ud af Unionen. Tværtimod har vi fremsat en række konkrete forslag, som hr. Duetoft godt ved punkt for punkt kommer til behandling her i Folketingssalen på fredag, til at rulle Unionen tilbage, til at tage beføjelser ud af Unionen, til at styrke miljøgarantien osv.

Vi vil gerne være med til sammen med regeringen at forhandle et dansk memorandum, men unionsmodstanderne skal med. Det er såmænd i al beskedenhed det, vi siger, og det vil være yderst fornuftigt af regeringen at tage imod det tilbud, for det er den vej, der kunne sikre, at når vi til syvende og sidst når frem til et resultat, vil det også kunne få et flertal af befolkningen bag sig.

Der er desværre ikke noget i debatten i dag, der tyder på, at regeringen har lyst til at lytte til det råd. Det kan så for det første føre til, at vi får denne tragedie igen med modsætningen mellem et folketingsflertal og et befolkningsflertal, og det kan for det andet til syvende og sidst komme til at koste regeringen livet.

Jeg synes, der vil være grund til, at hr. Peter Duetoft f.eks. på fredag tager mig på ordet og går ind i den konkrete debat om de forslag, som Enhedslisten har fremsat.

Et af forslagene handler om de små landes indflydelse, og så påstår hr. Ove Fich, at Enhedslisten ikke vil være med til, at de østeuropæiske lande kommer ind i EU. Det har vi aldrig sagt noget imod, men vi vil ikke underskrive en håndfæstning, der går ud på, at de små lande skal fratages deres indflydelse i EU som betaling for, at flere lande kommer med, og det politiske tema er, at de små lande skal fratages deres indflydelse. Det sammenkæder man med en udvidelse, og det vil vi ikke acceptere, må jeg sige til hr. Ove Fich.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Debatniveauet! må jeg sige til hr. Ove Fich. Når jeg konstaterer, at hr. Ove Fichs dagsordensforslag f.eks. ikke indeholder noget om demokrati- et, efter at hr. Ove Fich har stået heroppe på denne talerstol og gentagne gange forklaret, hvor vigtigt det var med det demokratiske aspekt, siger hr. Ove Fich: Æh bæh buh, det står der heller ikke noget om i jeres dagsorden. Så forstår jeg bedre, hvorfor man skal gennemlæse de forskellige forslag på udvalgmøderne, og så må vi åbenbart også have noget her i Folketinget, der hedder gennemlæsning af forslagene.

Enhedslistens og Fremskridtspartiets forslag i denne sag går ud på at opfordre Folketinget og regeringen til at bidrage til at styrke debatten. Så er det da rimelig klart, at vi ikke kan fremsætte et dagsordensforslag, der omhandler debatten, altså indlægge, hvad der skal være konklusionen af debatten. Det ville da være en besynderlig opfattelse, for så var der sådan set ikke nogen grund til at have debatten. Men det afspejler måske en mere grundlæggende forskellig holdning hos i hvert fald Enhedslisten og Socialdemokratiet til, hvorfor man fører debatter. Det er muligt, men det, der altså står tilbage, er den kendsgerning, at hr. Ove Fich gentagne gange angriber den tidligere udenrigsminister hr. Uffe Ellemann-Jensen for at glemme spørgsmålet om demokratiet, arbejdsløsheden osv. og så fremsætter et dagsordensforslag, hvor aspektet er fuldstændig væk. Man kan så overveje, hvad der er baggrunden for det.

Kent Kirk (KF):

Jeg synes nok, at i den sidste halve times tid kunne man få det indtryk, at nutidens politikere beskæftiger sig meget mere med nuet, end de beskæftiger sig med fremtiden; nogle beskæftigede sig endda meget med fortiden.

Denne debat drejer sig om den internationale udvikling og udviklingen i Europa, og jeg synes da, det er interessant at høre både statsministeren, udenrigsministeren og hr. Uffe Ellemann-Jensen, der på glimrende vis har analyseret situationen og peget på, hvad det i virkeligheden er, vi skal uddrage af situationen, nemlig hvorledes vi danskere kan være med til at præge udviklingen i Europa således, at vi får mere fred og større stabilitet, en fred og stabilitet, der gerne skulle række så langt frem, at den også kommer til at gælde for de næste generationer. Jeg håber meget, at vi i de kommende timer kan få sporet debatten tilbage på det.

For ca. 400 år siden skrev den engelske historiker William Camden om »The Balance of Europe« eller den europæiske ligevægt. Dengang interesserede man sig også for, hvordan og hvorledes man kunne etablere fred og stabilitet i Europa. Hvordan kunne man så etablere en europæisk ligevægt? Historien har vist, hvor svært det er, og at hver gang en magt forskubbede sig, hver gang ligevægten forrykkedes, fik vi krig og ufred. Historien har også vist, at de små europæiske lande hele tiden har måttet orientere sig i de store europæiske landes interessefære, hvis de skulle have nogen som helst mulighed for at placere sig i en europæisk balance, en europæisk ligevægt.

Efter Anden Verdenskrig havde vi en global ligevægt baseret på den kolde krigs regler, men det, der er situationen nu, efter at Muren er faldet, er jo, at vi skal til at etablere en ny europæisk ligevægt, der kan sikre freden og stabiliteten.

Som danskere er vi så heldige, at vi allerede er med i det, vi kan kalde den vesteuropæiske ligevægt, som er baseret på Romtraktaten og de øvrige traktater om det indre marked og på Maastricht. Det er faktisk baseret på nogle nye principper, nemlig om et retligt forpligtende samarbejde mellem de lande, som deltager, og EU-samarbejdet giver jo os som lille europæisk land en indflydelse på den europæiske balance og på, hvor vi skal finde den europæiske ligevægt.

Den stabilitet, vi har nået via EU-samarbejdet, bør efter konservativ opfattelse nu udstrækkes til de baltiske lande og til landene i Central- og Østeuropa, og der arbejdes i den retning. Europaaftalerne er jo første skridt, for vi tror i Det Konservative Folkeparti, at vi kun kan skabe en varig fred og en stabil udvikling, hvis vi sikrer, at de mennesker, som eksisterer og arbejder rundt omkring i Europa, får samme vilkår for deres virke uanset deres nationalitet. Med EU har vi netop etableret et samarbejde, hvor vi fjerner diskrimination af nationalitet, og hvor vi har etableret fælles politik på landbrugsområdet, industriområdet, på markedet, således at der er ens konkurrencevilkår mellem borgerne i EU-landene.

Vi ønsker altså at give befolkningerne i de baltiske lande og befolkningerne i Central- og Østeuropa, som har baseret deres politiske systemer på de samme principper som os, mulighed for at deltage i dette europæiske samarbejde.

Med 15 lande og formentlig 10 lande mere om nogle år er det også afgørende vigtigt, at vi får EU til at fungere effektivt. Derfor går opgaven ud på, at vi i forbindelse med regeringskonferencen i 1996 skal beskæftige os med EU's virkefelt, og vi skal samtidig have slået fast, hvad der skal være nationalt virkefelt, for selv om traktaterne kun giver EU ret til at beskæftige sig med det, som er nævnt i dem, er der for store uklarheder.

Der er også for store uklarheder på de områder, hvor vi kan tale om delt kompetence, og derfor skal vi efter vores opfattelse have præciseret nærhedsprincippet mere klart. Samtidig skal vi også på flere områder have præciseret, hvor det er, Kommissionen har kompetence til at stille forslag om harmonisering af national lovgivning; det gælder f.eks. på det sociale område. Hvor man i sin tid med Maastricht-Traktaten indførte en social dimension for at undgå social dumping, ser vi i dag en tendens til, at man langsomt fra EU's side bevæger sig ind på det sociale område.

Dér ønsker vi som parti, at vi bruger regeringskonferencen til at fastslå, at der kun kan blive tale om EU-lovgivning, hvis man samtidig kan bevise, at der er tale om social dumping, der er konkurrenceforvridende, og at det derfor er nødvendigt at lave fælles retsakter på området.

Vi mener, at ligesom vi med Maastricht-Traktaten fik fastslået nogle områder, hvorpå der ikke kunne ske harmonisering, skal vi i forbindelse med regeringskonferencen have det udvidet til flere områder.

Et af de områder, hvor der ingen tvivl er om, at vi virkelig skal have truffet nogle beslutninger for at få effektiviseret samarbejdet, er det udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske område. Vores erfaringer efter Maastricht viser, at der er et stort behov for at styrke EU's beslutningsproces og handlekraft med hensyn til udenrigspolitikken og sikkerhedspolitikken.

Vi ønsker ikke fra konservativ side, at vi skal træffe kvalificerede flertalsbeslutninger, hver gang der er et udenrigs- eller sikkerhedspolitisk emne oppe, men vi ønsker, at vi skal bruge den adgang, der ligger i Maastricht-Traktaten, og at den yderligere skal forstærkes ved regeringskonferencen, så de fælles aktionsområder hurtigere bliver identificeret og bliver mere konsekvent fastlagt, således at de kan komme ind under det normale udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde i Traktaten.

Vi ønsker også at sikre en større kontinuitet i det udenrigspolitiske arbejde inden for EU, og derfor finder vi, at der skal ske en styrkelse af Ministerrådets sekretariat. Man er nødt til at have højt kvalificerede folk til at arbejde med så væsentlige spørgsmål, så man også sikrer kontinuiteten, hver gang der skiftes formandskab.

Lad mig sige, at jeg er enig med statsministeren i, at regeringskonferencen ikke drejer sig om de danske forbehold over for Maastricht-Traktaten. Det er noget, vi selv skal tage stilling til, og efter konservativ opfattelse skal vi tage stilling til det, når regeringskonferencen er færdig. Men det betyder ikke, at en stillingtagen, en politisk holdning, til de danske forbehold ikke har en vis betydning, hvis det er sådan, at Danmark skal få indflydelse på det, der drøftes på regeringskonferencen.

Her tænker jeg på det forsvarspolitiske samarbejde. Hvis vi ikke er parat til at sige, at vi går ind i forhandlingerne om WEU og det forsvarspolitiske samarbejde, som om vi var medlem af det, tror jeg ikke på, at Danmark får indflydelse.

Derfor må signalet til de andre lande være, at vi ønsker at komme med ind og påvirke, hvordan det skal komme til at se ud efter regeringskonferencen, og så vil vi lade den danske befolkning tage stilling til det. Vi har jo lovet, at det er befolkningen, der skal tage stilling til det, og fra konservativ side mener vi, at vi skal gøre, hvad vi kan for at hindre de kræfter, der måske kunne have et ønske om at lade det forsvarspolitiske samarbejde udvikle sig ved siden af NATO. Det er et klart konservativt synspunkt, at det skal være en del af NATO's samarbejde, og derfor skal vi også være med ved bordet.

Vi ønsker også, at man på det forsvarspolitiske område undgår den situation, at et enkelt land, to lande, tre lande eller fire lande separat forsøger at udvikle deres eget samarbejde. Vi har set det med Eurokort, vi har set det med det fransk-engelske samarbejde på luftvåbenområdet, vi ser det i Middelhavsområdet, hvor man også har etableret et samarbejde om flåden. Vi tror, det har stor betydning for stabiliteten og freden i Europa, at det her bliver et fælles europæisk anliggende, der kan være medvirkende til at supplere og styrke den udenrigspolitik og sikkerhedspolitik, Europa har behov for, for, som udenrigsministeren var inde på, er det jo indlysende, at som situationen er i Middelhavsområdet, i Tyrkiet, og som situationen kan være i landene omkring EU-landene, skal EU spille en afbalanceret rolle, hvis vi skal undgå ufred og ustabilitet i Europa.

Jeg vil give unionsmodstandere og andre ret i, at vi med Maastricht-Traktaten blev kastet ud i et meget forhastet arbejde, men det var jo, fordi Muren faldt, mens man var i gang med regeringskonferencen. Der var nye opgaver, man var nødt til at påtage sig, der var nye problemer, der skulle løses, og derfor fik vi måske en forhastet traktat bragt på banen.

Men med denne regeringskonference har vi god tid. Vi har nationalt god tid til at forberede os, og medlemslandene vil få god tid til at forhandle om tingene. Derfor drejer det sig nu om at få en traktat forhandlet færdig, der koncentrerer sig om de områder, hvor det kun er EU, der kan have kompetencen, og få det til at fungere effektivt, samtidig med at vi også skal lave en traktat, der kan skabe forståelse i befolkningerne i alle EU-landene for, at det er vores svar på, hvordan vi kan få en fredelig og stabil udvikling på det europæiske kontinent.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det er med nogen skuffelse, at jeg i dag hører hr. Kent Kirk, for jeg har ellers opfattet de signaler, der er kommet fra Det Konservative Folkeparti i løbet af den sidste måneds tid, som signaler i retning af, at De Konservative i modsætning til Venstre og CD havde erkendt, at spørgsmålet om at bevare den nationale selvbestemmelsesret i vores lande var et vigtigt spørgsmål. Man kan så forstå i dag, at det altså har været tågesnåk, for det konkrete er, at hr. Kent Kirk altså er enig med hr. Uffe Ellemann-Jensen og hr. Duetoft i, at der skal opbygges en fælles unions-, forsvars-, sikkerheds- og udenrigspolitik, at Danmark skal med i den, og at det forbehold, som er taget vedrørende det punkt, arbejder hr. Kent Kirk også for at få væk. Det er skuffende, men så må vi jo konstatere, at der ikke lå så meget i de konservative signaler; man er stadig væk på det rabiate unionstilhængerhold.

Hr. Kent Kirk påstår nu, ligesom hr. Uffe Ellemann-Jensen og andre tidligere i debatten har gjort, at forbeholdene egentlig ikke er til debat i efteråret og på regeringskonferencen. Samtidig med at man vil have forbeholdene væk, bliver man ved at påstå, at de egentlig ikke er til debat. Hvad handler det hele om? Det handler om, at man skal afskaffe det danske forbehold over for sikkerhedspolitikken, udenrigspolitikken og forsvarspolitikken. Det er det, som partierne her til højre i salen kører frem efter, men så kan de da ikke samtidig påstå, at dette

forbehold ikke er til debat på regeringskonferencen. Det hænger simpelt hen ikke sammen, der er ikke logik i den påstand.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

For år tilbage var det således, at man opererede med begrebet indre anliggender, og det betød, at et lands regering kunne mishandle befolkningen i sit eget land, uden at der blev grebet ind. De tider er gudskelov ovre. Ved grove overgreb på menneskerettigheder kan omverdenen i dag blande sig. Det er bl.a. det, vi har skrevet under på i OSCE.

Når jeg tager det frem, er det, fordi hr. Kent Kirk sagde, hvis jeg hørte rigtigt, at lønmodtagerrettigheder, altså den sociale dimension, er et nationalt anliggende, et indre anliggende for landene, medmindre der kan være tale om social dumping.

Det synes jeg er et interessant synspunkt, og jeg er meget betænkelig ved det, for det betyder jo, at en række af de direktiver, som vi har vedtaget, f.eks. spørgsmålet om minimumsbarselorlov, der kom britiske kvinder til gode, og spørgsmålet om forbud mod visse typer børnearbejde, der forhåbentlig kommer portugisiske børn til gode, ville være direktiver, som hr. Kent Kirk ville mene faldt uden for, hvad EU skulle blande sig i under henvisning til nærhedsprincippet.

Jeg vil gerne sige, at vi ikke mener, man under henvisning til nærhedsprincippet skal fraskrive sig retten til at blande sig, retten til solidaritet over grænserne, og jeg håber heller ikke, at det, De Konservative her lægger op til, er så vidtgående. Hvis det er det, reducerer man jo EU-samarbejdet til et økonomisk samarbejde og et sikkerhedspolitisk samarbejde og lige præcis ikke et samarbejde, der kan komme almindelige mennesker til gode i deres dagligdag.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg kan forstå, at hr. Keld Albrechtsen er skuffet. Det er jeg faktisk også. Jeg er faktisk skuffet over, at hr. Keld Albrechtsen ikke har forstået, hvad Det Konservative Folkeparti hele tiden har sagt om EU-udviklingen.

Vi har sagt, at der er områder, hvor der skal være national selvbestemmelsesret – det skal jeg komme ind på – men vi har også sagt, og det har vi sagt meget klart også i dag, at der er områder,

der helt klart er EU's virkefelt, og det skal vi så sørge for kommer til at fungere effektivt.

Vi er ikke et sekund i tvivl om, at det forsvarspolitiske samarbejde er noget af det, der skal udvikles i EU. Vi stiller bare nogle betingelser for det. Vi stiller bl.a. den betingelse, at det ikke må udvikles på en sådan måde, at det kommer til at konkurrere med NATO-samarbejdet. Vi ønsker, at NATO-alliancen også skal bestå. Det ved jeg godt at hr. Keld Albrechtsen heller ikke ønsker. Men vi har altså nogle klare betingelser for de områder, som vi mener skal være EU's virkefelt; vi ønsker, at regeringen skal være i en sådan position, at den kan komme ind og påvirke forhandlingerne, så vi også ender med et europæisk forsvarssamarbejde, der har respekt for disse ting.

Så vil jeg sige til hr. Ove Fich, at hr. Ove Fich har hørt rigtigt. Vi mener helt klart, at der er områder – også inden for sociallovgivningen, også inden for arbejdsmarkedslovgivningen – hvor man ikke skal stille harmoniseringsforslag. Vi mener, at det er naturligt, at vi trækker grænsen og siger, at dér, hvor der ikke er tale om social dumping, er det ikke via EU, man skal søge at få en national lovgivning igennem; dér må man søge det via sine egne parlamenter. Hvis man f.eks. her i Danmark gerne vil have reglen for, hvor gammel man må være for at tage et stykke arbejde, altså børnearbejde, unges arbejde, yderligere sænket, er det her i det danske parlament, man må søge at få det igennem; det skal ikke være noget, man prøver på at få igennem via EU-maskinen.

Sådan gælder det også for alle de andre lande. Hvis briterne mener, at de vil have nogle bestemte regler for barselorlov, er det noget, de vedtager. Det samme gælder i Portugal, i Spanien, og hvad vi ellers taler om. Dér, hvor vi har sagt, at vi er parat til at lave fælles regler – på arbejdsmarkedsområdet, på det sociale område – dér siger vi: Kan man fra Kommissionens side påvise, at hvis vi ikke indfører fælles regler, sker der en konkurrenceforvridning, der vil være skadelig for dem, som ligger på et højere niveau, er vi parat til at gå ind og se på det. Men vi mener, at Kommissionen skal kunne bevise det.

Så det er rigtigt, som hr. Ove Fich har forstået det, at vi ønsker at trække grænsen for, hvad EU's virkefelt skal være. Og vi har ikke noget imod, at vi skal have sociale regler, alle landene må gerne komme på et højt niveau, men kampen om disse regler skal stå i de nationale parlamenter og ikke i EU's Ministerråd.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg frygtede, at jeg hørte rigtigt, og det gjorde jeg desværre også.

Det betyder altså, at Det Konservative Folkeparti nu vender sig mod minimumsrettigheder for lønmodtagerne, som det er beskrevet i den sociale dimension. Det er en beklagelig skillelinje, der hermed er opstået i Folketinget, for må jeg erindre om, at det faktisk blev vedtaget i Kommissionens handlingsprogram i 1989. Der stod omhyggeligt oplistet, jeg tror, det var 47 forslag til direktiver, og på daværende tidspunkt protesterede De Konservative ikke. Det gjaldt i øvrigt heller ikke Venstre. Begge partier var som bekendt i regering. Dengang tilsluttede man sig det sociale handlingsprogram, og derfor er det skuffende, at Det Konservative Folkeparti nu løber fra sit tidligere tilsagn.

Jeg må erindre om, at dette sociale handlingsprogram jo var koblet til det indre marked og skulle gennemføres parallelt med det indre marked. Det er en forudsætning, man hermed er løbet fra.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg tror, hr. Ove Fich skal lytte lidt mere præcist til det, der bliver sagt.

Hvis det kan bevises fra Kommissionens side, at der sker en konkurrenceforvridning, hvis et direktiv ikke vedtages, og man kan tale om, at der sker social dumping, er det klart, at så er vi parat til at gå ind og se på det.

Men jeg kan ikke se, at situationen er anderledes, end når vi diskuterer nærhedsprincip. Det, det drejer sig om, er i virkeligheden at trække grænsen imellem, hvornår der er behov for EU-lovgivning, og hvornår der ikke er behov for EU-lovgivning, og vi trækker altså grænsen på det arbejdsmarkedspolitiske område og på den sociale dimensions område dér, hvor vi siger: Man skal kunne påvise, at der er tale om social dumping.

Må jeg så endelig sige til hr. Ove Fich, at fordi Kommissionen lægger et handlingsprogram frem, betyder det jo ikke, at man uden videre har godkendt det. Det er ikke noget, man stemmer om. Det er jo de enkelte direktiver, der følger efter, man tager stilling til, og det agter vi fortsat at gøre.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Når jeg tager ordet, er det, fordi jeg synes, det er beklageligt, at hr. Ove Fich skoser hr. Kent Kirk for at have taget en ny stilling på det her område fra 1989 og til i dag. Al den debat, der har været i Folketinget om EU-spørgsmålet, har jo netop gået på, at Folketinget skulle prøve at få en føling med hensyn til, hvad der rørte sig i befolkningen, få en føling med hensyn til, hvor langt befolkningen ønskede, at EU's kompetence skulle udstrækkes.

Så kan man ikke klandre noget politisk parti for at prøve at tage bestik af den situation, af den skepsis, der er i befolkningen, og sige, at så er det nødvendigt at drage nogle helt klare skel mellem, hvad der på den ene side skal være EU-kompetence, og hvad der på den anden side skal være national kompetence.

Jeg har en helt anden opfattelse af situationen, end hr. Ove Fich har, nemlig den, at jeg synes, at det tjener til ros for Det Konservative Folkeparti, at De Konservative er begyndt at tale om, at der skal være klare hegnspæle, for det opfatter jeg i lighed med hr. Ove Fich som noget forholdsvis nyt hos Det Konservative Folkeparti.

Jeg synes, det er godt, for jeg er overbevist om, det er noget, befolkningen ønsker, og jeg håber, at De Konservative vil stå fast på det også i de senere forhandlinger, der kommer om det danske memorandum forud for regeringskonferencen i 1996.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg forstår godt, hr. Kristian Thulesen Dahl er tilfreds med skiftet i den konservative linje. Det ville jeg også være, hvis jeg var repræsentant for Fremskridtspartiet.

Jeg vil gerne sige til hr. Kent Kirk: Det sociale handlingsprogram, inklusive Kommissionens handlingsprogram, blev godkendt på topmødet i Strasbourg i 1989. Det blev godkendt af de 11 lande, kun Storbritannien sagde fra over for det. Jeg tror, de fleste her vil kunne huske begivenheden.

Derfor er det, synes jeg, beklageligt, at De Konservative ikke står ved det, de dengang som regeringsparti gik ind for. Det konstaterer jeg at de ikke længere gør. Det må vi så se, hvad vi kan gøre ved, men det er en kedelig konstatering i denne her debat.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Det er da i hvert fald en nyhed, hr. Ove Fich kommer med her fra talerstolen, at man har sid-det på et topmøde i 1989 og godkendt noget. Man får at vide, hvad Kommissionen agter at foretage sig, og så ryster man på hovedet, eller også nikker man, men på et topmøde foregår der jo ikke en reel behandling af et handlings-program. Det er da vist heller aldrig sket tidligere. Jeg vil da gerne af hr. Ole Fich have at vide, hvornår det er sket.

Steen Gade (SF):

Alt for længe har debatten i Danmark om EU været domineret af nogle højtråbende grupper, først og fremmest styret af Venstre sammen med mere elitært tænkende folk i presse og statsadministration, som har ment, at EU-debat-ten kun handlede om, at vi skulle have de dan-ske forbehold væk.

Foruden at være en hån mod befolkningen og selve folkeafstemningsinstitutionen er det efter min mening også et udtryk for manglende for-ståelse for, hvad der rent faktisk rører sig i den danske befolkning. Den ønsker ikke – og med rette ikke – at blive trådt på.

Derfor håber jeg, at vi i dag kan få en helt anden debat om nogle væsentlige ting, og de tre områder, som jeg vil koncentrere mig om, er for det første, hvordan det reelle trusselsbillede ser ud i Europa i en ny situation, for det andet behovet for at udvikle en ny økonomisk model for alle landene i vores rige verdensdel, og for det tredje den særlige forpligtelse for Danmark som et land, der har sagt ja til Maastricht-Trak-taten på særlige betingelser, netop Edinburgh-Afgørelsen og de synspunkter, der er formuleret i det nationale kompromis.

Debatten finder sted i dag, efter at Sverige og Finland har sagt ja til medlemskab af EU og Norge har sagt nej. Vi kender altså EU's udstrækning indtil næste regeringskonference og næste optagelsesrunde, og det vil sige, at vi kan konstatere, at stort set hele Vesteuropa er blevet medlem af EU, og den nye beslutning på regeringskonferencen i 1996 – den vigtigste beslutning på 1996-konferencen – bør være, at der tages konkrete beslutninger om en tidsplan for åbningen af EU mod Central- og Østeuropa. Det er vores historiske forpligtelse at bruge alle kræfter på at sætte denne sag først på dagsordenen.

Først om trusselsbilledet i Europa. Udenrigs-ministeren har ret i, at det først er nu, situatio-nen efter Murens fald er ved at udkrystallisere sig. Derfor skal regeringen have ros for kraftig støtte til OSCE-processen og også til synspunk-tet om, at Rusland ikke må isoleres.

Men samtidig kan jeg ikke tilbageholde en kritik af de formuleringer, der er i udenrigsmini-sterens og også i statsministerens tale om Vestunionen. Jeg kan ikke forstå, når man erklærer, at regeringen handler på grundlag af Edinburgh-Afgørelsen og dermed med klare forbehold, når det handler om forsvarspolitisk samarbejde, og når det handler om Vestunio-nen, at man så ikke også sætter det ind i de afsnit, hvor man behandler Vestunionen.

Man kunne jo da også have noteret, ligesom jeg har gjort i debatten, at der faktisk nu er fem lande, som ikke er medlem af Vestunionen – et synspunkt, jeg tidligere har hørt udenrigsmini-steren fremføre. Vi skal fra SF's side stadig min-de regeringen og andre om, at det er realiteten, og at det danske forbehold her skal tages alvorligt.

De syv farer, som jeg ser for Europas sikker-hed, og som jeg kort vil ridse op, er nok lagt op på en anden måde end den, vi plejer, når vi dis-kuterer sikkerhedspolitik, men det tror jeg er nødvendigt.

For det første mener jeg, at den alvorligste sikkerhedsrisiko i Europa er den stigende øko-nomiske ulighed, massearbejdsløsheden, ulig-heden mellem Øst- og Vesteuropa og uligheden som en rå kapitalisme, en voldsom rå kapitalis-me, som de central- og østeuropæiske lande er ved at lave internt i deres lande. Det vil sige, at økonomisk sikkerhedspolitik og herunder også en social arbejdsmarkedspolitik er afgørende sikkerhedspolitiske elementer i de kommende år. Det gælder i Europa i forholdet mellem Øst og Vest og i forholdet mellem EU og landene i Nordafrika.

For det andet er der risikoen for, at smitten fra Jugoslavien breder sig, slår ud i etnisk udryd-delse, ekstrem nationalisme osv. Derfor er det afgørende, at man fastholder balance i FN-ind-satsen, og at man fastholder forbindelser mel-lem de europæiske lande, USA og Rusland, at man styrker OSCE. Og jeg er tilfreds med, at den danske regering agter at prøve at blive for-mand for OSCE, som det blev sagt af udenrigs-ministeren. Men her mener jeg også klart, at det skal siges, at det efter vores opfattelse ikke er Vestunionsopgaver. De ligger et andet sted – det er afgørende.

For det tredje er der faren for, at magten i Rusland bliver overtaget af militæret, direkte af en nationalistisk diktator. Derfor er det afgørende, at EU af al magt fortsætter dialogen med Rusland. Derfor er det afgørende, at man hårdt og hårdnakket kritiserer myrderierne i Tjetjenien, men det er også vigtigt, at man styrker netop den demokratiske opposition, som jo rent faktisk eksisterer i Rusland, og som også har kritiseret det, der sker i Tjetjenien.

For det fjerde er der risikoen for, at vi kan få ekstremt totalitære, ekstremt fundamentalistiske regimer i Nordafrika. Derfor skal vi prioritere en Middelhavspolitik.

Som det femte skal nævnes risikoen ved a-kraft-værkerne i vores nærømråder i Østeuropa. Derfor bør Danmark i EU og de nordiske lande bruge endnu flere kræfter på at få afviklet de a-kraft-værker, som bør afvikles, og det er der i hvert fald to, der ligger i vores nærhed, der med sikkerhed bør.

For det sjette er der mafiakriminaliteten, narkohandelen over grænserne, der er fulgt efter Murens fald, og som er en ren sikkerhedsrisiko. Derfor skal vi samarbejde om at bekæmpe disse trusler. Det er bestemt muligt, og det skal være muligt, og vi skal gøre det, uden at det skal føre til afgivelse af yderligere suverænitet, men der skal ikke være tvivl om, at vi skal gøre det.

For det syvende er der risikoen for et miljø-sammenbrud. Vi kan faktisk med den herskende vækstpolitik i de rige lande kombineret med al dårligdommen fra Østeuropa komme i en situation med reelt miljø-sammenbrud. Altså, der skal føres økologisk sikkerhedspolitik.

Den nye verdensorden kræver helt nye måder at anskue sikkerhed på, og det er i forhold til EU en civil dagsorden, der skal sættes. Det er det, det handler om. Det er det vigtige i de kommende år.

Derefter vil jeg sige noget om behovet for en ny økonomisk model. Det er afgørende, at Danmark på regeringskonferencen af al kraft kræver en stærkere styring af det indre marked, fordi der her også er tale om en rå kapitalisme, ikke i den vulgære form, som vi kender i Central- og Østeuropa og i Latinamerika, men alligevel en rå kapitalisme, som skal styres.

Jeg konstaterer, at jeg er uenig med hr. Kent Kirk og Venstre og for den sags skyld Folkebevægelsen mod EF, som ikke ønsker at være med til at styre. Det er helt nødvendigt af hensyn til den dagsorden, som skal sættes i 1996 om sociale menneskerettigheder, om beskæftigelse, om

miljø, om arbejdsmiljø, om retten til på miljøområder at gå videre end det indre marked. Åbningen af EU over for Central- og Østeuropa kræver også, at det er disse menneskelige værdier, der får topprioritet.

Til sidst om den særlige danske forpligtelse. Lad os nu tage det helt naturlige udgangspunkt, at danskerne sagde nej til den rene Maastricht-Traktat og senere sagde ja til fortsat medlemskab af EU på de vilkår, som fremgår af det nationale kompromis.

Det betyder efter min mening, at man kan opsummere synspunkterne som følger: at vi ikke ønsker i Danmark at være en del af en EU-statsdannelse, der på sigt omfatter overnationalt militær, mønt, statsborgerskab, retsvæsen og politi. Det betyder, at EU bør spille hovedrollen, når det gælder økonomisk sikkerhedspolitik i forhold til Øst og Syd. Direkte sammenblanding med militær magt vil svække den rolle, for skal man lave et forsvarspolitisk samarbejde i Europa, herunder fredsbevarende styrker, er det afgørende at have forbindelsen både til USA og Rusland. At fastholde fælles mønt vil cementere vejen til EU's forenede stater. Vi vil ikke være med til det, og vi mener, at valutaspækulation skal bekæmpes med andre metoder. SF har foreslået en afgift på valutahandel.

Dette er en opsummering af, hvorfor vi fastholder undtagelserne. Den danske forpligtelse er at gå ud i hele verden og fortælle, at det agter vi at fastholde, og vi mener derfor, at EU skal konstruere en fleksibel model i fremtiden.

Til sidst vil jeg sige om de dagsordener, der er foreslået, at jeg synes, det er godt, at den dagsorden, som hr. Ove Fich har foreslået, siger, at hovedformålet med regeringskonferencen er at være åben over for Central- og Østeuropa. Det er helt afgørende. Og jeg må sige, at jeg er helt uenig med Enhedslisten og Fremskridtspartiet i, at det ikke er vigtigt.

Dagsordenen indeholder også en aftale om proceduren, og SF vil stemme for den. Når jeg ikke står som medforslagsstiller, er det, fordi jeg ikke syntes, det var let at stå – og jeg har ikke ønsket at stå der – sammen med hr. Uffe Ellemann-Jensen, som også her fra talerstolen i dag har sagt, at han vil bruge pistolmetoden over for den danske befolkning i EU-spørgsmål.

Må jeg sige om den sidste dagsorden fra Enhedslisten, at vi synes også, den er udmærket. Vi er tilhængere af en offentlig debat. Vi er også tilhængere af dialog og forhandling også med

de to bevægelser, som har fået alle de stemmer og derfor er repræsenteret i Europa-Parlamentet. Vi synes, vi i Folketingets Europaudvalg skal tage en diskussion om, hvordan vi kan få den dialog og forhandling op at stå alligevel.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Det var hr. Steen Gade, der var inde på vigtigheden af, at man får sat en civil dagsorden kontra en militær dagsorden for at få udviklet freden og stabiliteten i Østeuropa på en fredelig vis, på den rigtige vis.

Jeg vil sige til hr. Steen Gade, at det er jeg meget, meget enig med hr. Steen Gade i. Men det betyder vel ikke – og det er så mit spørgsmål – at man fuldstændig kan udelukke behovet for, at der også skal være en mulighed for militær indsats i visse situationer. Altså hvis vi tager situationen i det tidligere Jugoslavien, kan vi jo ikke løse noget som helst dernede via en civil dagsorden – for at bruge det udtryk. Så er det jo en kendsgerning, at skal vi holde folkene adskilt, så de ikke slår hinanden ihjel, skal der altså en form for, hvad kan man sige, militær til.

Mener hr. Steen Gade da ikke, at vi har behov for i det europæiske samarbejde at kunne arbejde for og give topprioriteten til det, vi kan kalde den civile dagsorden, men samtidig også at kunne adskille nogle parter, hvis de er ved at slå hinanden ihjel?

Mit andet spørgsmål til hr. Steen Gade er, om SF da ikke forestiller sig en eller anden form for forsvarspolitisk samarbejde i Europa mellem EU-landene. Man kan vel ikke bare sige: WEU bryder vi os ikke om. Vi har et forbehold. Glem alt om den diskussion. Man er vel nødt til at begive sig ind i den diskussion, hvis man ellers vil være opfattet som et realistisk parti, der stiller sig realistisk over for tidens problemer.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak til hr. Gade for den omtale, han giver den dagsorden, som er foreslået af Fremskridtspartiet og Enhedslisten. Jeg vil dog så sige, at det kan være vanskeligt for mig at forstå, at det skulle være muligt at stemme for begge dagsordener, eftersom de to dagsordener efter min opfattelse klart udelukker hinanden.

Den ene dagsorden går ud på, at der skal laves et nationalt kompromis med regeringen, Venstre og De Konservative med eller uden SF.

Den anden dagsorden går ud på, at der skal være åbne forhandlinger, hvor Unionsmodstanderne indbydes til disse forhandlinger. Det er en fundamentalt helt anderledes måde at tilrettelægge forløbet på. Det er en åben og demokratisk måde, hvorimod den dagsorden, regeringen har lagt frem, foreslår en lukket facon, hvor man endnu en gang laver et nationalt kompromis hen over hovedet på befolkningen. Derfor er det for mig at se vanskeligt at forklare, at man skulle kunne stemme for begge dagsordener.

Men som sagt: Jeg siger tak til SF, fordi man også kan stemme for vores. Så vil SF jo på et tidspunkt komme i den afklaringsfase, hvor man skal tage stilling til, om man vil samarbejde enten med Venstre og De Konservative eller med Unionsmodstanderne, og svaret på det spørgsmål får vi jo så ikke i dag.

Så vil jeg sige, at det er en spændende diskussion, som hr. Gade rejser om det civile – modsætningen til den militære union, som hr. Kent Kirk og hr. Uffe Ellemann-Jensen og andre ønsker. Det, som er problemet, og det, som gør, at SF er uenig med bl.a. Folkebevægelsen mod EF, som hr. Steen Gade nævnte, og også med Enhedslisten på det punkt, er, at vi ikke ser den mulighed, som Socialdemokratiet og SF tilsyneladende tror på, nemlig at virkelige sociale fremskridt, virkelige miljømæssige fremskridt skulle kunne gennemføres via EU. Vi har aldrig set eksempler på det. Vi kommer formentlig heller aldrig til det. Det er en illusion.

Men det er en spændende diskussion, og den er da i hvert fald langt mere positiv at gå ind i end den, som ellers har domineret debatten i dag, med alle dem, der ønsker den militære union.

Anden næstformand (Henning Grove):

Men den kan ikke klares på to minutter, kan jeg se.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er naturligvis fuldt ud enig med formanden.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil gerne spørge hr. Kent Kirk, som nu siger, at De Konservative også mener meget om det her med det civile samarbejde: Hvorfor snakker en række af de borgerlige partier så kun om EU og forsvarspolitik? Hvorfor er det så den dagsorden, man prøver at sætte i den offentlige debat, hvis det rent faktisk er sådan, at partierne

er enige med os i, at det er det civile, der er det vigtige?

Så spørger hr. Kent Kirk mig: Kan man komme uden om militærindsatsen? Nej, det kan man da ikke. Det gør SF jo heller ikke. Vi melder os jo ikke ud af den. Vi har deltaget i og støttet en række af FN's aktioner i Jugoslavien. Det regner vi med er bekendt for Folketinget. Vi har jo da i hvert fald leveret stemmer til det. Vi mener, at Danmark skal stille en brigade til den internationale brigade under FN.

Men hvis spørgsmålet kommer til, om SF tror, at det er klogt, at EU får sin egen hær og begynder at tænke i de baner, så siger jeg på stedet: Nej, det tror jeg er uklogt. Ikke fordi det står i et nationalt kompromis, eller fordi jeg har fået det ind i et stykke papir, men fordi jeg tror, det er uklogt i forhold til sikkerheden i Europa. Jeg tror, sikkerheden i Europa er afhængig af, at balancen eksisterer imellem EU, Rusland og USA.

Til sidst til hr. Keld Albrechtsen, som ikke kan forstå, hvordan jeg kan sige, at jeg kan stemme for begge dagsordener: Ja, det kan jeg jo, fordi den ene, Enhedslistens, kun handler om procedure, ikke om indhold.

Nu kan jeg godt lide indhold, og jeg har det sådan, at det vigtigste i dette årti og også, synes jeg, for min egen generation, er at få åbnet EU over for Østeuropa og få Europa til at hænge sammen. Det er sikkerhedspolitik, og det er civil sikkerhedspolitik, så det klodser, og derfor synes jeg, at der er god mening i at stemme for en dagsorden med indhold. Hr. Keld Albrechtsens dagsorden er jo stort set kun en procedure-dagsorden, som signalerer åbenhed, og at man vil forhandle også med de partier, der sidder i Europa-Parlamentet. Det vil SF, og SF vil godt i Europaudvalget tage initiativ til, at vi kan få drøftet, hvordan vi kan få sat det i scene.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg bliver også nødt til at spørge hr. Steen Gade lidt om hans erklærede positivitet over for det dagsordensforslag, som er fremsat af Enhedslisten og Fremskridtspartiet.

Jeg forstår ikke rigtig, hvordan hr. Steen Gade kan synes, at det er så fremragende, at man inviterer f.eks. JuniBevægelsen og Folkebevægelsen mod EF til åbne forhandlinger om et dansk memorandum.

Det står helt fast, at det er Folketinget og Folketingets partier, der skal lave det danske

memorandum. De to modstanderbevægelser, JuniBevægelsen og Folkebevægelsen mod EF, er med i den offentlige debat. De har fuld ret til at trække på de generøse midler, som Folketinget har stillet til rådighed for den offentlige debat. De to bevægelser har ofte foretræde hos Folketingets Europaudvalg, og de to bevægelser er også repræsenteret i Europa-Parlamentet.

Hvis vi skulle følge den linje konsekvent, skulle vi også invitere de øvrige parlamentsmedlemmer i Europa-Parlamentet med til debatten. Og jeg vil gerne spørge hr. Steen Gade, om han virkelig mener, at det kan være rigtigt at trække to bevægelser med ind i Folketingets arbejde – to bevægelser, som helt udtrykkeligt har ønsket ikke for nogen pris at være medlemmer af dette Ting. Hvorfor skal de så være med i det arbejde, som dette Ting udfører? Det vil jeg gerne have hr. Steen Gades svar på. Ikke mindst, når man tænker på, at hr. Steen Gades eget parti har brudt med de to bevægelser i forbindelse med repræsentationen i Europa-Parlamentet.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Det er for lige at rette en misforståelse fra hr. Steen Gades side.

Det lyder, som om vi andre ikke taler om den civile dagsorden, men jeg har da hørt flere af ordførerne her netop beskrive, hvor vigtigt det er, at vi udvikler et samarbejde baseret på samhandelsaftaler og baseret på medlemskab, således at vi får etableret lige vilkår for menneskerne i Europa.

Den eneste måde, hvorpå man kan fjerne årsagerne til ufred og splid, er jo ved at etablere lige vilkår at fungere under. Det er det, hele EU bygger på, og det er også det, vort forhold til andre lande skal bygge på. At det er det, opgaven går ud på, kalder jeg den civile dagsorden.

Med hensyn til den militære dagsorden vil jeg sige, at jeg da er glad for, at hr. Steen Gade gør opmærksom på, at SF har støttet FN-operationer; men kendsgerningen er formentlig, at ingen af FN-operationerne havde kunnet fungere, medmindre man havde haft et militært samarbejde med bl.a. NATO. Der er jo ingen, der taler om, at der skal bygges en EU-hær op. Der er nogle, der taler om, at vi skal have et europæisk forsvarssamarbejde, og det kunne f.eks. være et europæisk forsvarssamarbejde med en struktur, der ligner den, som man nu i mange år har samarbejdet under i NATO. Der er da ingen, der

forestiller sig, at vi skal have en europæisk forsvarsminister, som skal have sin egen hær. Jeg har ikke hørt om et eneste parti eller et eneste medlemsland, der tænker i de baner.

Det, vi siger, er, at der er behov for et europæisk forsvarssamarbejde, og det er det, vi skal diskutere på regeringskonferencen. Og når hr. Steen Gade er parat til at støtte FN-operationer, forudsætter det vel også, at der er en samarbejdsorganisation, som kan bruges i den forbindelse, og da vi ikke kan bruge NATO i alle situationer, specielt ikke i de situationer, som måske alene vedrører Europa, er der så ikke efter SF's mening et behov for at få etableret det forsvarssamarbejde på en sådan måde, at det ikke ødelægger NATO-alliancen, men kan fungere i de situationer, hvor opgaven tilhører os som europæere?

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hr. Steen Gade rejser spørgsmålet, hvorfor en række borgerlige partier taler så meget om udenrigs- og sikkerheds- og forsvarspolitikken i EU, og det synes jeg hr. Steen Gade fortjener et svar på.

Svaret er selvfølgelig, at man én gang har lært i Europa, hvad det betød, da man efter en verdenskrig troede, at man bare kunne lægge sig ned og fjerne alt, hvad der hed forsvar, og at der aldrig mere ville blive krig, og hvad ved jeg. Det, som man lærte af 1920'erne og 1930'erne, var jo, at der altså er mennesker, som man ikke kan tale med uden også at have en magt bag sig, hvis tingene udvikler sig.

Efter 1989 var der også den misforståelse. Hele den lirumlarum om, at NATO kan nedlægges, og at forsvaret kan nedlægges, og at vi alle sammen kan være fredelige, hørte vi jo også efter 1989, ikke fra SF, men fra andre grupper. Og dér er det, at nogle af os meget gerne vil gå det skridt videre at sige, at Europa altså ikke er blevet sikkert nok til, at der ikke skal være et militært samarbejde og en fælles forsvars- og udenrigspolitik.

Når det så er sagt, tror jeg også, at hr. Steen Gade vil medgive mig, at der er en række partier, bl.a. mit eget, der har talt meget for den civile sikkerhedspolitik: Øststøtte, investeringer, åbning af grænserne for handel og alle disse ting. Det er vi jo enige om er forudsætningen. Det, der er problemet, er bare, at hvis det ikke er nok og f.eks. supernationalister eller andre galninge pludselig kommer til magten i store nabo-

nationer, er det nødvendigt, at der også er et militært beredskab. Derfor er CD modstander af besparelser på forsvaret, for vi tror ikke på, at den sikkerhedspolitiske situation i Europa har ændret sig, men mener, at det stadig væk er nødvendigt at være beredt, hvis alt det venlige og civile kikser, som det gjorde i 1920'erne og 1930'erne.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Steen Gade mener, at man bør stemme for regeringens dagsordensforslag på grund af dets indhold.

I den forbindelse må jeg for det første sige, at jeg er enig med fru Elisabeth Arnold i, at der helt klart er en fundamental forskel på de to dagsordener, når man ser på procedurer, og når man ser på, hvordan efterårets forløb skal være: Den ene dagsorden taler om at inddrage unionsmodstanderne i forhandlingerne, mens den anden taler om, at forhandlingerne skal føres her i Folketinget mellem de partier, som lavede det nationale kompromis, og det er naturligvis to vidt forskellige rammer.

Jeg er naturligvis glad for, at hr. Steen Gade giver tilsagn om, at han også i Europaudvalget sammen med os andre vil arbejde for, at unionsmodstanderne bliver inddraget, men jeg må give fru Elisabeth Arnold ret i, at de to dagsordener er direkte modstridende.

Dernæst må jeg sige, at en yderligere årsag til, at vi fra Enhedslistens side må stemme imod regeringens dagsordensforslag, er, at indholdet decideret er forkert, i hvert fald set fra et unionsmodstandersynspunkt:

Hr. Steen Gade nævnede de østeuropæiske landes optagelse i EU. Men vi har ikke sagt, at vi ikke vil have de østeuropæiske lande ind i EU; vi har bare sagt, at vi ikke vil være med til at underskrive en blankocheck til regeringen, så den kan tage ned og sælge de små landes indflydelse. Der er jo lagt op til, at det er de små lande, der skal betale regningen. De store lande skal bevare eller forøge deres indflydelse, når der kommer flere lande ind, men det er de små lande, der skal betale regningen derved, at de mister stemmewægt og måske endog mister deres kommissærposter og deres andele i formandsposten. Det er jo forhandlingen om det, der ikke gives nogen som helst præcisering af i dagsordenen; dagsordenen konstaterer bare, at det skal ske. Man tager ikke afstand fra, at der kommer til at ske en indskrænkning af de små

landes indflydelse. Derfor vil vi naturligvis ikke lade os trække med og underskrive en sådan blankocheck.

På tilsvarende måde gælder det, at forbeholdene jo heller ikke er nævnt i dagsordenen, og hvorfor er de ikke nævnt? Jeg har været inde på det, men jeg bliver nødt til at gentage det til ære for hr. Steen Gade:

Venstre har krævet, at disse forbehold ikke må stå i dagsordenen, og derfor står de ikke i dagsordenen. SF havde ønsket, at de stod i dagsordenen; men det er ikke SF, der trækker den tungeste del af dette læs, det er Venstre. Det er Venstre, der har skrevet dette dagsordensforslag for regeringen; det er min påstand.

Derfor er forbeholdene ikke nævnt i dagsordenen, og derfor vil vi naturligvis heller ikke støtte den. Hvis dagsordenen havde været udformet sådan, at den tog hensyn til unionsmodstandernes synspunkt, ville vi gerne have drøftet den med regeringen. Men regeringen fik vores udkast og rettede ingen henvendelse til os.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg synes, Enhedslistens argumentation i forbindelse med spørgsmålet om at sikre Østeuropas optagelse i EU er lidt fedtet. Det er jo årtiets projekt, og det er en historisk forpligtelse, vi har. Det er vores sikkerhed, det handler om, og hvis vi ikke gør det, får vi utrolige problemer, og vi får også svært ved at se vore børnebørn i øjnene. Det var det ene.

Det andet, som jeg forstår vi skal diskutere, er spørgsmålet om, hvem der har skrevet dagsordensforslaget. Det tror jeg ikke jeg vil komme ind på detaljerne i, men jeg vil sige, at SF har været helt tilfreds med dagsordenen, således som den er formuleret, både med hensyn til det, der står om Østeuropa, og med hensyn til, at undtagelserne jo er nævnt. Der står jo: »Folketinget opfordrer regeringen til i efteråret 1995 på grundlag af Maastricht-Traktaten og Edinburgh-Afgørelsen at optage forhandlinger med Folketingets partier«.

Vi syntes, det var vigtigt at få understreget Edinburgh-Afgørelsen i denne dagsorden, for sidst vi havde en Europadebat, kom vi altså sådan afsted, at der ikke kunne vedtages formuleringer, der understregede Edinburgh-Afgørelsen. Så den formulering er vi også tilfredse med. Der er altså ingen problemer med teksten fra SF's side – tværtimod. Og jeg har sagt, hvad

grunden er: Den er selskabet – og den måde, Venstres formand fører Europadebat på i Danmark.

Til fru Elisabeth Arnolds spørgsmål om, hvorfor jeg kan støtte en invitation til JuniBevægelsen og Folkebevægelsen til forhandlinger om det danske memorandum, vil jeg sige, at det kan jeg ud fra den lidt ydmyge tilgang, at der var mange mennesker, der stemte på JuniBevægelsen og Folkebevægelsen ved Europaparlamentsvalget. Derfor mener jeg, at vi i Europaudvalget stille og roligt skulle tage en diskussion om at tage nogle møder med dem undervejs, sådan at de også bliver inddraget i drøftelserne.

Jeg ved da godt – og jeg vil heller ikke anfægte det – at hvis der skal gives et mandat, så foregår det i Markedsudvalget, og at der er faste retningslinjer for det, og jeg tror heller ikke, at Enhedslisten og Fremskridtspartiet havde forestillet sig, at vi skulle lave forretningsordenen om, fordi vi vedtager dette dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Det skal være en kort bemærkning i anledning af hr. Keld Albrechtsens korte bemærkning:

Jeg forstår nu, at Enhedslisten vil være klar til at støtte EU's udvidelse med de central- og østeuropæiske lande under den forudsætning, at de nuværende små EU-landes indflydelse kan bevares intakt. Det synes jeg er en glædelig tilkendegivelse. Den eneste begrundelse, der blev fremlagt for ikke at ville støtte udvidelsen, var jo, at den ville gå ud over de små lande, og det mener jeg ikke den skal gøre.

Jeg vil erindre om, at der i det nationale kompromis, som har været nævnt adskillige gange i dagens løb, ganske klart og tydeligt står, at balancen mellem store og små lande skal fastholdes. Jeg kan altså glæde mig over, at Enhedslisten hermed har tilkendegivet, at den vil støtte udvidelsen med Central- og Østeuropa. Så mangler jeg blot svar på, hvorfor den så ikke vil støtte den dagsorden, der er foreslået af os.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det spørgsmål, som hr. Ove Fich stiller om, hvorfor vi ikke vil støtte dagsordenen, kan jeg besvare meget enkelt, og nu drejer det sig altså alene om indholdet af dagsordenen og ikke om, hvem der skal med i forhandlingerne:

Med hensyn til dagsordenens indhold og det, der står om Østeuropa, vil vi have garanti for, at hvis der sker en udvidelse, går det ikke, som det gik, da man optog Finland og Sverige: Da begyndte man at pille ved stemmevægtene – jamen det gjorde man! – og man aftalte, at i forbindelse med kommende udvidelser skal man også pille ved stemmevægtene, og det bliver jo til ugunst for de små lande.

Hvorfor skriver man ikke det i dagsordenen, som hr. Ove Fich nu siger, og som jeg da er glad for at hr. Ove Fich går op og siger? Det er da den første positive tilkendegivelse i retning af de tanker, som unionsmodstanderne har: at de små landes indflydelse ikke må rokkes. Men hvorfor står det ikke i dagsordenen? Hvorfor står forbeholdene ikke i dagsordenen?

Det forsøgte hr. Steen Gade at forklare med, at der står »på grundlag af Edinburgh-Afgørelsen«. Men det fortolker bl.a. Det Konservative Folkeparti og Venstre jo på den måde, at »på grundlag af Edinburgh-Afgørelsen« betyder, at de godt ved, at der i Edinburgh-Afgørelsen ligesom i selve Maastricht-Traktaten står, at Danmark ikke er med i Vestunionen – det er der ikke noget nyt i, og det vil Venstre og De Konservative da godt i en dagsorden skrive under på at der står i nogle papirer, som de engang har været med til at lave – men at de ikke opfatter dagsordenen sådan, at det på nogen måde afskærer dem fra under forhandlingerne til efteråret at fjerne det forbehold, der vedrører udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Det har de jo klart tilkendegivet, og det har næsten hele debatten i dag handlet om.

Derfor må det dagsordensforslag desværre fortolkes sådan, at godt nok erkender man rent historisk, hvad der står i Edinburgh-Afgørelsen, men man er da ikke indstillet på at garantere os, at der ikke bliver rokket ved forbeholdene, og derfor må vi naturligvis stemme imod et sådant dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg lyttede interesseret til hr. Steen Gades svar på mit spørgsmål før, hvor han anbefalede, at Europaudvalget udviste en vis ydmyghed over for de to modstanderbefølgelser og tog en diskussion med dem om at være med til at udforme det næste nationale kompromis og det næste memorandum.

Her vil jeg gerne vise mig som en helt uradikal, behård advarer imod den form for

ydmyghed. Jeg synes slet ikke, den hører nogen steder hjemme. Efter folkeafstemningen i 1992, hvor Maastricht-Traktaten faldt i den danske befolkning, sagde prominente medlemmer af de to bevægelser til pressen og til offentligheden:

Afstemningen faldt, den danske befolkning ville ikke have Maastricht-Traktaten, og det er helt i orden; lad bare de andre lande i Europa beholde deres udemokratiske union. Hvis bare vi kan få en ordning her i Danmark uden unionsborgerskab, uden unionspoliti, uden unionshær og uden fælles mønt, så er det helt i orden for os.

Hvad gjorde vi så bagefter? Vi forhandlede et nationalt kompromis igennem, hvor vi skaffede en ordning uden politi, uden fælles mønt, uden hær og uden unionsborgerskab. Og hvad sagde de pågældende organisationer så til det? De sagde: Det er ikke godt nok; der er stadig væk hår i suppen, der gør, at vi ikke vil have det.

Derfor vil jeg sige, at de to organisationer ikke kan drages til ansvar for noget som helst; det kan vi her i Folketinget, og derfor er det os, der skal føre de forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

I sin korte bemærkning gentager hr. Keld Albrechtsen, at det, han frygter, er, at vi vil begynde at pille ved stemmevægtene igen, således som det skete ved den udvidelse, der netop har fundet sted i forbindelse med Sveriges, Finlands og Østrigs optagelse.

I den forbindelse vil jeg gerne spørge: Hvilke stemmevægte har vi pillet ved dér? Inden udvidelsen havde Danmark 3 stemmer i Ministerrådet, og Tyskland havde 10, og Spanien havde 8. Hvad har de i dag? Henholdsvis 3, 10 og 8. Hvilke stemmevægte er der blevet pillet ved? Ikke én eneste. Det er da klart, at de nye lande også har fået nogle stemmer. Så relativt set er værdien af alle stemmerne naturligvis faldet, men de er faldet proportionalt. Jeg forstår simpelt hen ikke den argumentation.

Jeg må altså endnu en gang forstå hr. Keld Albrechtsen på den måde, at kan vi fastholde stemmevægtene mellem landene, vil Enhedslisten være klar til at stemme for udvidelsen med de central- og østeuropæiske lande. Skulle hr. Keld Albrechtsen have en anden opfattelse heraf, har hr. Keld Albrechtsen jo fortsat sit indlæg til gode.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Steen Gade har ordet for en kort bemærkning, og derefter går vi videre i ordførrækken.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det skal være til fru Elisabeth Arnold:

Jeg skal tilstå, at da vi lavede det nationale kompromis, var jeg dybt involveret i også at række en hånd ud til Folkebevægelsen mod EF, og jeg vil ikke sige, at erfaringerne var knaldgode. Jeg kan sådan set godt genkende beskrivelsen af forløbet. Det er helt rigtigt, at folk fra Folkebevægelsen og Danmark 92, altså forløberer for JuniBevægelsen, sagde, at bare de fik de forbehold – som vi derefter skaffede – var alt i orden, og at de så vendte.

Ikke desto mindre mener jeg, at når så mange mennesker har stemt på JuniBevægelsen og Folkebevægelsen, skal man tage en dialog, og jeg mener ikke, at vi i Folketinget er for fine til at tage nogle møder med dem og høre, hvilke meldinger de har at give. Så det var den argumentation! Om de så vil leve op til det ansvar eller de vil gøre ligesom sidst, får vi jo at se.

Må jeg så sige til hr. Keld Albrechtsen, at det jo er sjovt at høre hr. Keld Albrechtsen tale så varmt om forbeholdene, for hvis man nu havde lavet en dagsorden her i Folketinget, hvori der stod, at man skulle gå positivt ind for alle forbeholdene, ville hr. Keld Albrechtsen jo alligevel have sagt nej, for det tror han ikke på. Det, han sagde, da vi sidst stemte om det, ved folkeafstemningen, var jo, at forbeholdene betyder ingenting, og dem stemte hr. Keld Albrechtsen jo rent faktisk også imod, da vi havde folkeafstemningen. Så troværdigheden, når man nu fra Enhedslistens side gør sig til ridder af forbeholdene, er det nok ikke så let for mig at tro på.

Må jeg til sidst sige til hr. Kent Kirk og hr. Peter Duetoft om forsvarspolitikken, at det, der er afgørende, er, at med hensyn til et forsvarspolitisk samarbejde, som jo er nødvendigt også i Europa, er vi ikke eksklusive: Dér tror vi ikke, at det kun handler om, at det er EU-landene, der skal samarbejde. Dér er vi nødt til også at diskutere USA og Rusland, hvis vi skal diskutere sikkerhed i Europa. For uden de to parter er der ikke sikkerhed. Det er realiteterne, det er realpolitik, sådan hænger det sammen.

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Jeg vil starte med at sige tak til såvel statsministeren som udenrigsministeren for de redegørelser, de kom med her i Folketinget i dag.

Forespørgslen handler jo om den internationale udvikling, herunder udviklingen i Europa; men det er nok naturligt, at størsteparten af diskussionen tager udgangspunkt i den europæiske debat og i de omvæltninger, som sker inden for EU, og derfor vil mit indlæg for størstepartens vedkommende handle om EU-problematikker.

Det er nødvendigt med debat, og det er nødvendigt med bevægelse ikke blot blandt vælgerne, men også blandt folketingspartierne i forbindelse med EU-politikens fastlæggelse. Vi har haft flere debatter her i Folketinget, hvor vi specielt har diskuteret regeringskonferencen i 1996, og jeg føler, at der er vilje hos mange herinde til at foretage bevægelser, hvis argumenterne er de rette.

Det skal heller ikke være nogen hemmelighed, at Fremskridtspartiet også er villigt til at bevæge sig i Europadebatten. Vi ønsker en indholdsrig debat, og det er klart, at vi også vil lade os overbevise af gode argumenter og en udvikling, som vi finder nødvendiggør ændringer i den politik, som vi nu har i forhold til EU.

Som jeg netop antydede, har jeg på det seneste haft en stigende fornemmelse af, at der også er andre folketingspartier, der har haft en vilje til at bevæge sig. Jeg har tidligere i debatten nævnt Det Konservative Folkeparti som et parti, som jeg føler i meget høj grad har ændret signaler inden for den seneste tid, og for hvilket det nu er altafgørende, at der bliver sat nogle hegnsplæ for, hvor langt EU's kompetence rækker. Jeg føler, at også andre partier har haft de samme tanker, men jeg må nok indrømme, at debatten i dag desværre har vist, at Venstre er gået fra den måde, som det i hvert fald for nylig forsøgte at sælge sit Europaoplæg på. Men debat og bevægelse er altså nødvendigt, og det skal vi have som baggrund for hele debatten.

Når jeg nævner det med hegnsplæene, så er det, fordi det er meget, meget vigtigt også for Fremskridtspartiet. Vi argumenterede i forbindelse med folkeafstemningerne for, at Maastricht-Traktaten ikke gav tilstrækkelige rammer for, hvad EU skulle blande sig i, og hvad EU ikke måtte blande sig i. Og den usikkerhed, som jo også kom til udtryk i debatten dengang og i afstemningen, føler vi at man – bedre sent end aldrig – på visse områder kan tage højde for ved i Traktaten klart at fastsætte, hvad der hører under EU's kompetence, og hvad der ikke hører under EU's kompetence.

Vi ser faktisk gerne det princip bogført i Traktaten, også selv om der måtte være områder, hvor vi måske ikke finder at EU skal have kompetence. Blot det at få en afklaring, at komme usikkerheden til livs, er så nødvendigt, at hele Folketinget bør bakke den tanke op, at det af Traktaten skal fremgå, hvad EU må blande sig i, og hvad EU ikke må blande sig i.

Vi ønsker i Fremskridtspartiet primært det europæiske samarbejde som et økonomisk samarbejde. Det har vi jo også sagt i meget klare vendinger i forbindelse med afstemningerne, så det er der ikke nogen hemmelighed i. Derfor er der en række af de områder, som EU i dag beskæftiger sig med, som vi ikke finder at Unionen burde beskæftige sig med. Under de kommende forhandlinger, som Fremskridtspartiet selvfølgelig håber at blive inddraget i, vil vi fremføre, hvad det nærmere er for nogle områder.

Vi var modstandere af Den Europæiske Union, og vi anbefalede et nej ved begge folkeafstemninger; men omvendt erkender vi også, at Unionen i den sidste ende blev vedtaget. Vi har jo aldrig tillagt de såkaldte forbehold nogen særlig værdi; vi syntes, at Unionen i sig selv var anledning nok til at sige nej, uanset om man begyndte at diskutere enkelte områder. Men vi accepterer selvfølgelig, at der var et flertal, selv om vi anbefalede et nej, og derfor er det også det grundlag, som vi går til forhandlinger på.

Der var et par områder i statsministerens tale, hvor jeg synes statsministeren ikke var særlig klar, og jeg vil benytte min ordførertale til at efterlyse nogle mere klare meldinger fra statsministeren på de områder.

Hvad specifikt regeringskonferencen i 1996 angår, står det klart, at man ønsker, at udvidelsen skal være det altafgørende spørgsmål. Det er nævnt i dagsordenen, og det er også fremgået af tidligere debatter, så det er der sådan set ikke noget nyt i at et stort flertal ønsker. Men man siger, at der i forbindelse med udvidelsen selvfølgelig er nogle krav ikke blot til de lande, som får mulighed for at komme ind i Unionen, men også til Unionen selv. Og det er i forbindelse med kravene til Unionen selv, jeg synes statsministeren blev meget uklar og kom meget let om ved tingene.

For det første sagde statsministeren, at der inden for landbrugsområdet skal ske en omstilling af landbrugsstrukturen, men ikke en afvikling. Der savner jeg lidt mere klare meldinger om, hvad det egentlig er for en omstilling, stats-

ministeren forestiller sig. Er det en omstilling, der indebærer, at de øst- og centraleuropæiske lande i al væsentlighed skal omfattes af de landbrugsordninger, vi har i dag? For det er der nok ikke nogen af os der forestiller sig kan lade sig gøre.

Men strukturfondene var jo også noget, som statsministeren kom usædvanlig hurtigt om ved. Hvis strukturfondene i deres nuværende form skal omfatte Øst- og Centraleuropa, vil det jo tømme kasserne, og da de nuværende medlemslandes villighed til at øge bevillingerne til EU er meget begrænset – Tyskland ønsker eksempelvis større refusioner fra EU og ønsker ikke at bidrage yderligere – kan man jo heller ikke forestille sig, at strukturfondene blot kan omfatte Øst- og Centraleuropa. Der skal også ske kolossale ændringer, og hvad er det nærmere bestemt for nogle ændringer, statsministeren gør sig tanker om på dette område?

Så kommer jeg til det, som nok optager rigtig mange danskere:

Hvis jeg f.eks. tager hr. Ove Fichs gennemgang af de ønsker til Unionen, som folk fra Viborg, Tønder, København eller andre steder i landet har, så tror jeg egentlig, at der er mange i Danmark, der også stiller sig dette spørgsmål: Jamen hvad menes der egentlig, når det i forbindelse med udvidelsestanker hele tiden nævnes, at der skal ske institutionelle ændringer? Det er jo her, der virkelig kan blive uro i Fællesskabet.

Der er flere ordførere, der har været inde på det tidligere, og det skal ikke være nogen hemmelighed, at det specielt er dette område, der gør, at Fremskridtspartiet ikke kan støtte den nuværende dagsorden, for vi vil ikke have en udvidelse af Unionen på enhver betingelse eller på ligegyldigt hvilke vilkår. Vi vil vide, på hvilke betingelser vi siger ja til en udvidelse, før vi siger ja til den udvidelse. Og specielt når det drejer sig om de institutionelle ændringer, som statsministeren jo rigtigt siger er nødvendige for at gøre Fællesskabet klar til en udvidelse, nævner statsministeren overhovedet ikke noget om, hvad det er for nogle institutionelle ændringer, der påtænkes.

Vi ved godt, hvad det er, der spøger, men det kunne jo være rart at vide, hvad regeringen egentlig har tænkt sig vil blive konsekvensen af, at den danske holdning ved regeringskonferencen helt entydigt er, at udvidelsen står over ethvert andet spørgsmål. Kunne man eksempelvis forestille sig, at vi på regeringskonferencen

får en accept af, at EU skal udvides omkring årtusindskiftet, mod at vi til gengæld er med til at gennemføre nogle institutionelle ændringer i retning af, at Danmark får mindre indflydelse i Fællesskabet – uanset om det er forholds-mæssigt mindre indflydelse, men i hvert fald mindre indflydelse – at Europa-Parlamentet får større indflydelse på lovgivningsprocessen, at vi måske ikke mere udpeger en kommissær, osv. osv.?

Kunne man forestille sig, at vi går med til sådan nogle ændringer, mod at vi så får et løfte om, at man ved årtusindskiftet vil søge at udvide Unionen, med det mulige resultat, at man ved årtusindskiftet kommer i tanker om, at man nok ikke vil gøre det alligevel? Så har vi givet køb på noget af vores indflydelse, men det hovedmål, som Folketinget i dag opstiller i sin dagsorden, har vi ikke fået indfriet.

Derfor mener jeg, at den danske holdning må være, at der skal være en garanti for den påtænkte udvidelse, hvis vi skal gå med til sådan nogle ændringer. Men jeg savner, at statsministeren i klare vendinger forholder sig til, hvad det er for nogle ændringer, man forestiller sig.

Der er et par andre områder, som jeg hurtigt skal komme ind på:

Specielt med hensyn til Vestunionen må jeg indrømme, at også jeg var af den opfattelse, da jeg hørte statsministerens redegørelse, at statsministeren talte sig meget i retning af et medlemskab af Vestunionen. Det blev sagt, at det nu står klart, at Vestunionen ikke er et alternativ til NATO, og at Vestunionens opgaver er af humanitær karakter, bl.a. fredsskabende initiativer og den slags. Det vil sige, at alle de argumenter, som man har brugt imod Vestunionen, nu bortfalder i regeringens argumentation. Det synes jeg er betænkeligt. Fremskridtspartiet ønsker ikke dansk medlemskab af Vestunionen. Men når nu de argumenter, som man har fremført imod dansk medlemskab af Vestunionen, ikke længere fremføres af regeringen selv, savner jeg, at statsministeren så forholder sig til, hvad det så medfører, og hvilke konsekvenser det så får.

Et andet sted, hvor jeg også synes vi kunne bruge lidt mere bund i det, er i spørgsmålet om åbenhed. Hver gang vi i Folketinget diskuterer EU, så taler vi jo om, at der skal være en større grad af åbenhed, at der skal være større mulighed for aktindsigt, at når Kommissionen f.eks. har afsagt en kendelse i henhold til konkurrence-reglerne, skal der være større muligheder for

at søge aktindsigt i, hvad der ligger til grund for behandlingen i Kommissionen, osv. osv. Det nævnes hver eneste gang, og vi har haft fore-spørgselsdebatter om åbenhed osv. Men hvad så? Jeg tror, befolkningen meget hurtigt med den måde, det foregår på herinde i spørgsmålet om åbenheden, kan få det indtryk, at EU kører i bagegear, at vi nok i Danmark forsøger at få det til at køre den anden vej, men at det ikke lykkes, at der ingen resultater er.

Jeg synes også, statsministerens manglende gennemgang af nogle eventuelle resultater på dette område giver indtryk af, at resultaterne er meget sparsomme, hvilket vi jo også ved.

Jeg når ikke mere i det nuværende indlæg, men der er mange andre områder, man kunne tage fat på, og jeg håber, at statsministeren har mulighed for at give nogle mere klare meldinger på de områder, jeg her har nævnt.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Kristian Thulesen Dahl var så venlig at gøre opmærksom på de ændrede signaler fra Det Konservative Folkeparti omkring EU-forholdene. Det gør det nødvendigt for mig at understrege meget kraftigt, at der ikke i Det Konservative Folkeparti er sket en svækkelse i forhold til, at vi er tilhængere af EU-samarbejdet. Når vi har ændret signaler, så skyldes det udviklingen, så skyldes det, at vi nu har fået bygget det indre marked op, og at vi stort set har fået de retsakter på plads, som det er nødvendigt at få på plads. Og så er det, jeg siger, at der ikke er nogen grund til, at man yderligere centraliserer noget som helst i Bruxelles. Efter vi har fået bygget tingene op, og efter at det indre marked er begyndt at fungere, drejer det sig i virkeligheden om, at vi også skal i gang med at decentralisere og prøve på at lave afgrænsninger mellem det, som Bruxelles skal beskæftige sig med, og det, som København, London osv. skal beskæftige sig med.

Så det er altså, fordi udviklingen er gået så positivt gennem de seneste mange år, at vi nu siger: Nu er tiden så inde til at begynde at rulle noget af det tilbage for at prøve på at finde den rigtige balance mellem national kompetence og EU-kompetence.

Så må jeg sige til hr. Kristian Thulesen Dahl, at det skuffer mig meget, at Fremskridtspartiet ikke vil komme med en klar melding om udviklingen af EU mod øst. Det skuffer mig meget!

Man kan sagtens sige, man er parat til det, når man kender betingelserne, men det er jo ikke på den måde, vi kan sikre freden og stabiliteten i Europa. Vi er nødt til at sige, at politisk ønsker vi en udvidelse mod øst, og så må vi klare de praktiske problemer i de forhandlinger, der skal være, og i den måde, vi forbereder EU på.

Det er da meget muligt, at når man starter forhandlingerne om optagelse af de enkelte øst-europæiske lande, vil man sige, at der skal være nogle lange overgangsordninger og den slags, for at det kan lade sig gøre i praksis. Det må man finde ud af til den tid. Men det politiske signal, som Øst- og Centraleuropa og de baltiske lande har behov for, skal sendes, og det skuffer mig meget, at Fremskridtspartiet ikke er parat til at sende det i dag.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Lad mig først sige til hr. Kent Kirk, at med hensyn til spørgsmålet om kompetenceafgrænsningen i EU har jeg opfattet Det Konservative Folkepartis signaler som noget nyt i forhold til tidligere, hvor man i forbindelse med afstemningerne om Maastricht-Traktaten i første omgang anbefalede folk at stemme for hele Maastricht-Traktaten og i anden omgang at stemme for Maastricht-Traktaten med de tolkninger, der lå i Edinburgh-Afgørelsen.

Jeg finder, at det er nye signaler, Det Konservative Folkeparti kommer med, og det bekræfter hr. Kent Kirk jo også, når han siger, at der er visse områder, som EU ikke skal blande sig i, og at noget bliver rullet tilbage. Det er klart, at for mig, der har anbefalet et nej ved de to afstemninger om Unionen, er det glædeligt at konstatere, at et parti, som anbefalede den fulde Maastricht-Traktat, nu siger, at der skal være nogle kompetenceafgrænsninger, der medfører, at noget må ruller tilbage. Det er meget, meget tilfredsstillende.

Med hensyn til spørgsmålet om de øst- og centraleuropæiske lande har jeg sagt ved en debat, vi har haft tidligere her i Folketinget, at Fremskridtspartiet principielt er tilhænger af en udvidelse af EU med de øst- og centraleuropæiske lande og de baltiske lande; men jeg bliver også nødt til at sige, at vi selvfølgelig ikke er tilhænger af en udvidelse for enhver pris.

Det er nødvendigt for os, at den folkelige opbakning til hele projektet fastholdes, og hvis det er sådan, at man bliver nødt til at indføre nogle ændringer i de institutionelle regler, som

gør, at den folkelige opbakning til projektet glipper, er Fremskridtspartiet ikke tilhænger af en udvidelse. Vi finder, det er vigtigere, at vi har et samarbejde, som har befolkningernes opbakning, end et samarbejde, som politikerne søger at udvide ud fra nogle overordnede hensyn, men med det resultat, at man mister den befolkningsmæssige opbakning til det.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Når Det Konservative Folkeparti så varmt kunne anbefale Maastricht-Traktaten, var det bl.a., fordi man her for første gang begyndte at fastlægge de områder, EU ikke skulle blande sig i. Op til Maastricht-Traktaten havde der alene været tale om at give Kommissionen kompetence på flere og flere områder, så man kunne få de europæiske markeder til at fungere og skabe lige konkurrencevilkår.

Men med Maastricht-Traktaten sker der for første gang det, at man vedtager artikler, hvor man siger, at her må der ikke stilles harmoniseringsforslag. Det gælder bl.a. på sundhedsområdet, kulturområdet og undervisningsområdet.

Man kan sige, at Maastricht-Traktaten i virkeligheden er det første skridt i retning af det, vi ønsker, og som skal udbygges yderligere ved den næste regeringskonference. Her skal vi prøve at identificere yderligere områder, hvor der ikke må ske harmonisering og ikke kan laves retsakter, men hvor man godt kan tilskynde til samarbejde. Det er faktisk det, jeg har sagt i min tale i dag, så man skal ikke se Det Konservative Folkepartis ændrede holdning som nogen diametral modsætning til det, der skete omkring Maastricht-Traktaten. Allerede her skete der en præcisering af de ting, jeg netop har beskrevet.

Må jeg også sige til hr. Kristian Thulesen Dahl, at der er jo ingen, der i dag siger ja til udvidelse for enhver pris. Det er klart, at der skal foregå nogle forhandlinger, og når forhandlingsresultatet foreligger, skal man tage stilling til det på normal vis. Men det er vigtigt, at man sender det politiske signal ud om, at man for det første er parat til at ændre EU og få EU til at fungere på en sådan måde, at det kan bestå af 25 lande, og at man derefter også er parat til at tilskynde til det, som udenrigsministeren var inde på, nemlig at de lande, som skal optages på et eller andet tidspunkt, også kan forberede sig på det, samtidig med at vi selv forbereder os på det, så forhandlingerne kan fuldføres på en positiv måde. Kun på den måde kan vi sikre stabiliteten i Europa.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Der kunne jo næsten rejse sig nogle misforståelser nu. Fremskridtspartiet har både i Folketingets Europaudvalg og også her fra talerstolen givet udtryk for det politiske signal, at vi ønsker en udvidelse af EU. Vi har før jul her i Folketinget stemt for en dagsorden, der rent faktisk også sagde, at det var et mål, at EU skulle udvides med de øst- og centraleuropæiske lande.

Og det, jeg siger nu, er, at det politiske signal om, at vi ønsker en udvidelse, stadig er intakt; men vi ønsker at bevare den folkelige opbakning om EU-projektet, samtidig med at vi laver en udvidelse. Hvis det ikke kan lade sig gøre – og det frygter vi det ikke kan – er det udvidelsen, der kommer i fare, og ikke opbakningen om projektet.

Det er de to ting, man må vægte mod hinanden, og derfor glæder jeg mig til at høre statsministerens svar på nogle af de spørgsmål, jeg rejste. Jeg håber, regeringen gør sig sine overvejelser om, hvad det egentlig er for institutionelle ændringer, der kan blive nødvendige som følge af udvidelsen.

Og endelig til hr. Kent Kirk om kompetence-spørgsmålet: Jeg opfatter Maastricht-Traktaten på en anden måde end hr. Kent Kirk. Det er rigtigt, at man indskrev nye områder, som ikke var indeholdt i det hidtidige traktatgrundlag, men for mig at se er det ikke et spørgsmål om, at man dermed har sagt, at kulturområdet ikke er et EU-anliggende – tværtimod. Tidligere havde man slet ikke kulturområdet med, men nu får man det med som noget traktatfæstet, EU har kompetence til at gribe ind i. Der skal dog være enstemmighed, hvis der skal vedtages regler på området.

Jeg ser tingene på en anden måde. Jeg opfatter Maastricht-Traktaten som en traktat, der gav meget videre mulighed for Kommissionen til at fremsætte forslag end det hidtidige grundlag, og derfor er jeg glad for, at Det Konservative Folkeparti nu ønsker en kompetenceafgrænsning, der gør, at visse af EU-kompetenceområderne kan rulles tilbage, som hr. Kent Kirk selv udtrykte det her fra talerstolen.

Formanden:

Så er det hr. Kent Kirk, og så tror jeg snart, vi skal videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

For lige at få rettet en misforståelse hos hr. Kristian Thulesen Dahl forholder det sig rent faktisk sådan – jeg tror, det er i artiklerne 128, 129 og 130 i Traktaten – at det er forbudt Kommissionen at stille harmoniseringsforslag, når det gælder kultur, sundhed og undervisning. Det er aldrig set før, hverken i den tidligere Romtraktat eller i traktaten om det indre marked.

Det er altså et skridt i den rigtige retning, at vi nu begynder at identificere tingene, for det betyder, at når der er et forbud, kan der ikke komme EU-lovgivning på området, fordi det er et nationalt kompetenceområde. Man kan ikke engang bruge artikel 235 i Traktaten og prøve på at lave lovgivning på det pågældende område i enstemmighed, når forbudet eksisterer. Det er det, vi gerne vil have noget mere af i forbindelse med den nye regeringskonference, få identificeret de nye områder, fordi det er et skridt i den retning og et naturligt skridt i forhold til det, der er sket omkring det indre marked tidligere.

Jeg må også sige til hr. Kristian Thulesen Dahl, at med hensyn til spørgsmålet om udvidelsen af EU må jeg forstå det på den måde, at Fremskridtspartiet egentlig ikke kan have problemer med at stemme for det dagsordensforslag, som De Konservative, Venstre og regeringspartierne har stillet i dag. Her sender vi et politisk signal, og hvis man stemmer for forslaget, viser man også, at man er parat til at lukke døren op, og så må man løse de problemer, der opstår efterfølgende, både internt og eksternt. Jeg forstår, at det egentlig også er det, Fremskridtspartiet efterlyser, og så må man vel også kunne stemme for det dagsordensforslag.

Elisabeth Arnold (RV):

Vi lever i en jubilæumstid. For ganske kort tid siden fejrede vi 50-året for Auschwitz' befrielse, og for få dage siden fejrede vi 75-året for genforeningen mellem Danmark og Nordslesvig. På den måde er Europas kalender fyldt med runde dage og mindetage, alt sammen et symptom på eller en illustration af, at situationen i Europa er livsfarlig.

Der er utrolig mange krige, utrolig mange verdensomspændende eller regionale konflikter, som har præget den europæiske historie, og hvad enten man kan lide det eller ej, er det baggrunden for EU. Det var erfaringerne fra Anden Verdenskrig, der fik landene i det allerførste

Fællesmarked til at stå sammen og sige: Det her må altså ikke ske igen. Vi må ikke endnu en gang være årsag til, at regionale europæiske konflikter fører hele verden ind i en altødelæggende krig.

Jeg synes, det er vigtigt at holde sig for øje, at det netop er det, der har været baggrunden for det europæiske samarbejde, og at målet stadig er at holde konflikterne i ro, forebygge dem og sørge for, at vi kan leve i fredelig sameksistens med hinanden.

Men vi er utrolig gode til her i Danmark – og i øvrigt også i andre lande i Europa – at lade debatten køre om småting; væsentlige småting, bevares, men alligevel småting, som kan få gemytterne voldsomt i kog. Jeg vil blot minde om den lange udveksling af korte bemærkninger, der lige er foregået mellem hr. Kristian Thulesen Dahl og hr. Kent Kirk, om udvidelse kontra afstemningsregler. Sådan kunne man godt opfatte en del af debatten.

Men enhver dansker, der er medlem af en grundejerforening, ved, at hvis der kun er 5 medlemmer i den forening, har man 20 pct. indflydelse, og hvis der er 50 medlemmer i grundejerforeningen, har man 2 pct. indflydelse. Der er ikke noget mystisk i det, sådan er det bare. Og hvis man ikke vil have den udvidelse, skal man bare sørge for at sige til folk: Uha, vi mister indflydelse, hvis vi bliver flere medlemmer. Men vi mister ikke indflydelse. Det er de fuldstændig normale afstemningsregler i enhver foreningsdannelse, at er man flere medlemmer, er man også flere om at bestemme, og så mister hvert enkelt medlem selvfølgelig nogen indflydelse relativt set.

Hvis Højskolepartiet og Enhedslisten ikke har lyst til at tage en offentlig debat og prøve det ganske banale pædagogiske eksperiment at fortælle befolkningen, at det er sådan, det hænger sammen, er det da helt i orden. Gå bare ud og kør den demagogiske linje, kør debatten på de uvæsentlige småting, for så skal vi nok få en morsom debat op til næste folkeafstemning. Men jeg synes, det er letkøbt, og jeg synes, det er overfladisk, at man ikke tager den væsentlige del af debatten, der handler om det forebyggende arbejde, det civile sikkerhedspolitiske arbejde. Det er det, sagen handler om.

Resten af Folketingets partier – og her tænker jeg både på dem, der har stillet dagsordensforslaget, og på SF, der også stemmer for det – har gennem årene været med til at prøve at fastholde perspektivet og taget det lange, seje træk

med at forsvare alle de unoder og noder, EU har været medskyldig i. Disse partier har sagt, hvad der er det langsigtede mål, og at det er det vigtigste. Det er ikke alle de småting og alle de småfnidderier, vi kan genere hinanden med, såsom afstemningsregler, børnemad og tilsætningsstoffer, som selvfølgelig alle sammen er vigtige, men som ikke må forplumre diskussionen, så vi taber det endelige mål af syne.

Jeg vil i denne forbindelse gerne lægge lidt vægt på det, der også har været talt om tidligere i dag, nemlig styrkelsen af den offentlige debat om EU-forhold. Det er ikke rigtigt, at vi ikke har styrket den offentlige debat. Efter den første folkeafstemning i 1992 tror jeg, der gik en chokbølge gennem både den danske og den europæiske offentlighed, og folkeafstemninger i flere andre lande i Europa har tilsvarende vist en meget stor skepsis over for det europæiske samarbejde.

Oven i købet har to af Europas mest demokratiske og mest velstående lande, nemlig Schweiz og Norge, sagt blankt nej til at deltage i det europæiske samarbejde, og det synes jeg er et problem. Ingen kan være i tvivl om, at det er det langsigtede, fredelige samarbejde, de åbne grænser og den fredelige sameksistens, der er det afgørende i denne sag. Derfor er det vigtigt, at den offentlige debat bliver styrket, og det er den også blevet. Vi har siden 1992 sat millioner af kroner af til den offentlige debat, og derfor er det et falsk signal at sende ud, at vi trænger til mere offentlig debat. Vi har masser af offentlig debat. Aviserne er fyldt med kronikker og debatindlæg, der handler om EU's fremtid.

Men hvis vi holder møder om EU's fremtid og skal have folk op af lænestolene og hen i forsamlingshusene eller mødelokalerne, overstiger paneldeltagerne antal ofte tilhørernes; det medgiver jeg. Men det er nok en tendens, som er udbredt for mange andre emnekredse end netop EU-spørgsmål. Og hvad kan vi gøre ved det? Selvfølgelig skal vi sikre, at debatten stadig kører, men vi skal også tage nogle af de advarsler frem, der er nævnt i Udenrigsministeriets notat, som er en opfølgning af de første 14 måneders erfaring med Maastricht-Traktaten.

Jeg vil gerne rose statsministeren, fordi han lagde megen vægt på, at der skal større enkelhed ind i traktatteksterne. Udenrigsministeren sagde også noget om det, så ham vil jeg også gerne rose. De er uforståelige, ikke blot for os, men også for vælgerbefolkningen, og problemet ved den sidste afstemning var især, at vi sendte traktaten ud med den rigtige ordlyd. Det fik vi

en masse ballade med, fordi folk ikke kunne forstå, hvad der stod; men hvis vi ikke havde sendt den ud, havde vi også fået ballede, for så havde folk sagt, at vi skjulte noget for dem. Og hvis vi havde lavet en redigeret, en forenklet udgave, ville vi også have fået at vide, at det var forkert, for så ville vi have lagt en fortolkning ind, som folk ikke var enige i.

Vi har altså et problem med de komplicerede tekster. Vi har et problem med den komplicerede opbygning, og det skal vi tage alvorligt, for vi kan ikke fortsætte med at lave folkeafstemninger, som viser, at der er en stor skepsis over for det europæiske samarbejde i medlemslandene. Derfor vil jeg gerne give fuld opbakning til, at vi sørger for, at den næste traktat bliver betydelig mere enkel og betydelig mere forståelig.

Så er der de tre områder, som vi lagde vægt på i forbindelse med Edinburgh-Afgørelsen, nemlig åbenhed, nærhed og demokrati. Det fremgår klart af det notat, som Udenrigsministeriet har sendt ud i forbindelse med erfaringerne med Maastricht-Traktaten, at der er sket visse fremskridt på åbenhedsområdet; men der står også tydeligt – ikke engang mellem linjerne – at fremskridtene på langt nær er store nok, og at der er stor modvilje i visse lande mod at tage skridtet fuldt ud til større åbenhed i EU. Jeg tror, det er vigtigt for den danske opbakning fremover, at vi lægger meget stor vægt på at fortsætte den linje, som Danmark så flot har prøvet at kæmpe for, med større åbenhed i EU-samarbejdet. Ingen forsøg skal være ugjorte på det område.

Det næste område er nærheds- eller subsidiaritetsprincippet, som vi efterhånden alle sammen har øvet os i at sige. Her tror jeg, det er vigtigt, at vi for det første siger, at subsidiaritetsprincippet har været praktiseret i mange af medlemslandene i årevis, således også i Danmark, hvor vi har tre politiske niveauer: et landsdækkende, et amtsligt og et kommunalt. Nu har vi også fået et Regionaludvalg i EU efter den sidste traktatændring, og Europaudvalget havde møde med Regionaludvalget for ikke så længe siden og talte med politikerne i dette udvalg om, hvordan de vurderede samarbejdet. Det går ikke særlig godt, der var mange ting, man ikke kunne finde ud af at forholde sig til.

I den forbindelse var der et medlem af Europaudvalget – som er kommet til stede nu, kan jeg se – der sagde noget meget fornuftigt, nemlig at hvis vi skal klargøre subsidiaritetsprincippet og få folk til at acceptere, hvordan det hæn-

ger sammen, skal hvert enkelt politisk led også tage ansvaret for de beslutninger, de tager. Det kan ikke nytte noget, at kommunalpolitikere siger, at det er dem ovre i Folketinget, der vedtager de åndssvage love, og så kan vi ikke lave noget fornuftigt her. Det kan heller ikke nytte noget, at folketingspolitikere siger: Jamen det er også nede i EU, de laver alle de dumme forordninger, og så kan vi ikke lave noget fornuftigt her. Hvert enkelt politisk led bliver nødt til at sige: Vi gør det her, fordi vi synes, det er fornuftigt. Det har ikke noget med EU at gøre, og derfor skal hvert enkelt politisk niveau også være i stand til at tage ansvaret for beslutningerne og ikke bare skyde skylden på nogle, der sidder højere oppe eller længere væk. Derved gør vi netop EU til det skræmmebillede, som mange er så kede af og omtaler som »bare dem dernede, der sidder og bestemmer det hele.« Det er det ikke. Vi bestemmer en hel masse selv, og det skal vi også tage ansvaret for. Ellers får vi ikke den legitimitet i befolkningen, som vi gerne skulle have.

Til sidst vil jeg sige lidt om den sidste del af de tre særlige aspekter, som Danmark lagde vægt på, nemlig demokratiet. Det er utrolig vigtigt at fastholde, at EU af mange lande opfattes som en garant for demokratiet, en slags sikring imod, at demokratiet svækkes, og som en støtte for de spirende demokratier ikke mindst i de øst- og centraleuropæiske lande, som vi alle sammen meget gerne ser som medlemmer. Derfor er vi fra Det Radikale Venstres side glade for, at det står på en så fremtrædende position i dagsordenen, at udvidelsen mod øst er vigtig for os – ikke mindst i forhold til den allerfjerreste nabo østpå, nemlig Rusland, som har et vakkelt demokrati, og som bestemt har brug for al den støtte, al den dialog og al den kontakt, vi overhovedet kan yde dem.

Til slut skal jeg blot sige, at Det Radikale Venstre naturligvis stemmer for den dagsorden, som regeringspartierne samt V og K har foreslået, og at vi ikke kan støtte Enhedslisten og Fremskridtspartiets dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Det var jo fantastisk, som fru Elisabeth Arnold kunne svinge sig op for et øjeblik siden, i forbindelse med at jeg tillod mig at tage fat på den diskussion, der vil komme på regeringskonferencen, om, hvordan man gør EU klar til en eventuel udvidelse.

Nu har Folketingets partier her i dag valgt at sætte udvidelsen af EU som det altafgørende danske ønske på regeringskonferencens dagsorden. Jamen kan det så virkelig være foruroligende, at vi også gerne vil havde en debat om, hvilke ændringer i EU der kan være nødvendige for at få den udvidelse? Og er det så foruroligende, som fru Elisabeth Arnold gør det til, at tage en diskussion om, hvorvidt der stadig er folkelig opbakning om projektet? Det synes jeg da er relevante emner.

Fru Elisabeth Arnold glemmer åbenbart, at selv ved den anden afstemning, hvor man havde haft flere år til at forklare befolkningen, hvor god Maastricht-Traktaten var, og nærmest gjorde afstemningen om traktaten med de tolkninger, der lå i Edinburgh-Afgørelsen, til et spørgsmål om for eller imod samarbejdet i Europa, kunne man kun få lige godt og vel halvdelen af vælgerne til at stemme for projektet. På den baggrund synes jeg, det er lidt skrappt, at det ikke er i orden at rejse en debat om, hvilke ændringer der kan forekomme, i tilfælde af at udvidelsen måtte blive en realitet.

Det, det handler om, er jo ikke kun, om vi forholdsvis mister indflydelse, fordi der bliver flere medlemmer. Hvis der er 20 medlemmer, har vi en vis indflydelse, og hvis der er 50 medlemmer, har vi en anden grad af indflydelse, javel. Men det handler jo også om de interne beslutningsprocedurer i Unionen. Det handler også om, hvorvidt Europa-Parlamentet skal være lovgivende, og om Europa-Parlamentet i det hele taget skal have mere magt eller har for stor magt i dag. Det handler også om, hvor mange stemmer der skal til for at blokere en EU-lovgivning, og det er da ret essentielt for et mindre land at diskutere de spørgsmål. Jeg synes, det er groft at kalde det småfnidder og det, der er værre, når vi ønsker at rejse en sådan debat, og i tilgift sige, at nu skal man ud og spille på, jeg ved ikke hvad.

Fru Elisabeth Arnold nævnte specifikt, at nu spillede vi i hvert fald på nogle bestemte følelser i befolkningen. Jeg synes nu ikke, det var det, jeg lagde op til. Jeg synes, det bør være legitimt at rejse en sådan debat, og at fru Elisabeth Arnold burde forholde sig til tingene med det som udgangspunkt.

Keld Albrechtsen (EL):

Debatten i dag har jo i høj grad drejet sig om de fire forbehold, selv om en række ordførere har hævdet, at de slet ikke ville komme til behandling på regeringskonferencen.

Jeg vil først godt tage fat i en misforståelse, som hr. Steen Gade var fremme med og også har været fremme med ved tidligere lejligheder. Hr. Steen Gade mener, at vi, der stemte imod den 18. maj 1993, stemte imod Edinburgh-Aftalen og dermed også imod de fire forbehold, og derfor undrer det ham, at vi nu forsvarer dem så stærkt. Jeg bliver nødt til igen at minde hr. Gade om, hvordan forløbet rent faktisk var.

De fire undtagelser fremgik af den Maastricht-Traktat, vi stemte om den 2. juni 1992. Herefter lavede man Edinburgh-Aftalen. I denne Edinburgh-Aftale var der intet nyt, bortset fra at der kom til at stå – og det kaldte man en undtagelse – at vi skal deltage helt og fuldt i det retlige samarbejde. Men undtagelserne i Maastricht-Traktaten kom ikke ind som følge af Edinburgh-Aftalen. Selvfølgelig støttede vi og har støttet hele vejen igennem, at der skulle være så mange undtagelser som muligt, og grunden til, at vi ikke kunne stemme for Maastricht-Traktaten, var jo, at der var alt for få undtagelser i den.

Så meget om den misforståelse. Nu håber jeg så, at den ikke skal komme op igen en tredje gang her i Folketingssalen.

Så vil jeg sige noget om indholdet af et par af de fire undtagelser, som har været til debat her i dag og altså desværre også kommer det på regeringskonferencen. Den ene er spørgsmålet om en fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, og her bliver jeg nødt til – og det er til ære for hr. Ove Fich – endnu en gang at påpege, at i det papir, regeringen nu sender til Unionen om erfaringerne med Maastricht-Traktaten, står der altså – hvad enten hr. Ove Fich nu kan lide det eller ej – at der er eksempler på, at et enkelt medlemsland har kunnet blokere for fælles aktioner, der i øvrigt var opnået enighed om.

Nu nikker hr. Fich, så nu er vi endelig blevet enige om, hvad der rent faktisk står. Det kan kun læses på den måde, at man ønsker flertalsafstemninger, for hvorfor skulle man ellers gøre de andre lande opmærksom på, at man synes, det er et problem, at et enkelt land kan blokere for flertalsafgørelser? Det kan da kun opfattes og vil blive opfattet således i EU, at Danmark nu støtter indførelsen af flertalsafgørelser i sikkerhedspolitikken.

Spørgsmålet skal også ses i sammenhæng med, at under debatten om afsendelsen af dette papir, som regeringen altså sender til EU – meget imod Enhedslistens opfordring i øvrigt – blev det foreslået fra bl.a. SF's side, at forbehold-

dene udtrykkelig skulle nævnes, fordi SF med rette var bekymret over, at de ikke stod der. Men det blev vedtaget i regeringen, at forbeholdene ikke skulle nævnes. Det er dog også et klart signal, og det vil da også blive bemærket i Unionen, at man har vedtaget her i Danmark, at i det papir, der vedrører erfaringerne med Maastricht-Traktaten, vil man ikke nævne de fire forbehold.

Når det hele så lægges sammen med, at forbeholdene heller ikke fremgår af den dagsorden, som regeringspartierne, Venstre og De Konservative har foreslået i dag, og med de meldinger, der endog er kommet fra et regeringsparti, nemlig CD, om, at forbeholdet vedrørende fælles sikkerheds- og forsvarspolitik skal væk hurtigst muligt – jamen så kan man da kun opfatte det sådan i EU, at nu er Danmark i vild flugt på vej væk fra det forbehold; anderledes kan det ikke opfattes.

Det er jo også derfor, Venstres og De Konservatives ordførere har set så glade ud under debatten i dag, som de har. Nu har de fået svar på det spørgsmål, nu har de åbenbart opnået, hvad de ville, og finder ikke længere behov for at være til stede.

Også omkring den økonomiske politik har vi set en tendens til, at forbeholdet skrider. Der står, at Danmark ikke skal være med i den fælles mønt, men alligevel ser vi, at i det papir, regeringen sender til EU om erfaringerne med Maastricht-Traktaten, roses konvergenskriterierne, den fælles koordinering af den økonomiske politik osv., til skyerne. Alle disse bestræbelser på at forberede den fælles mønt roses til skyerne, og Danmark kan ikke stærkt nok fremhæve, hvor vigtigt det er, at man fortsætter ad den vej. Når man læser det i den franske regering, der har formandskabet i EU, kan det da ikke fortolkes anderledes, end at Danmark ønsker en fuld økonomisk union. Og hvorfor skulle man skrive det, hvis ikke man var ved at gøde jorden for at ophæve det danske forbehold og på et eller andet tidspunkt gå ind i den fælles mønt? Ellers ville man da ikke skrive sådan.

Så er der spørgsmålet om unionspolitiet. Det er ganske vist ikke sikkert, det nogen sinde kommer frem på regeringskonferencen – det vil jeg godt erkende – for man er faktisk allerede ved at gennemføre et overstatsligt unionspoliti. Spørgsmålet er med i de forhandlinger, som skal finde sted den 9. marts på et justits- og indenrigsministermøde. Arbejdet bliver nok ikke afsluttet på det møde, men først på et møde

i juni, hvor man vil indgå en konvention om Europol, som reelt bliver det overstatslige unionspoliti, som man lovede os at vi ikke skulle have.

Man venter altså ikke til regeringskonferencen; man gennemfører det bare her i foråret, og det er min påstand, at hvis ikke Enhedslisten havde været her i Folketinget, var sagen rent faktisk ikke kommet til debat her i salen. Men det kommer den nu inden juni, det løfte kan jeg godt give regeringen. Jeg har forstået, at der er tale om, at der skal træffes en beslutning i juni, men det kan udenrigsministeren jo komme herop og bekræfte.

Således ligger det altså med forbeholdene; det ligger ikke godt, og derfor er det ildevarslende, at man ikke har dem med i dagsordenen i dag.

Men jeg vil godt gentage det tilbud, som Enhedslisten – og jeg tror faktisk alle unionsmodstandere – er kommet med om at gå ind i en konkret drøftelse af en række forslag, som vi har stillet, og som kommer til behandling her i Folketingssalen på fredag. Alle disse forslag går i retning af at nedtrappe eller tilbagerulle Unionen. Med dem som grundlag eller på grundlag af tilsvarende forslag kunne der skabes et dansk memorandum med et flertal, bestående af regeringen, SF og Enhedslisten, bag sig. Det ville være et godt memorandum, som i hvert fald ville være med til at tage de værste ting ud af Unionen, og Enhedslisten fører ikke nogen alt eller intet-politik, hverken i denne sag eller i nogen som helst andre sager.

Vi vil gerne deltage i en konkret forhandling. Vi er bare klar over, at en sådan forhandling ikke både kan rumme unionsmodstanderne på den ene side og Venstre og De Konservative på den anden side. Der må regeringen træffe et valg, og SF må træffe et valg.

Vores opfordring skal være klar, og hvis man modtager vores opfordring, skal det naturligvis også stå klart, at vi fra vores side går seriøst ind og forhandler om disse ting – ingen tvivl om det. Det er ikke tom snak, når vi siger, at vi ønsker dette flertal. Det er også derfor, vi har fremsat konkrete forslag for netop at vise, at vi ønsker konkrete forhandlinger, og det håber jeg stadig væk på.

Ved at følge debatten er jeg ikke blevet bestyrket i mit håb i dag, må jeg sige – tværtimod. Men jeg opgiver ikke så let, og vi bliver i hvert fald fra vores side ved med at holde den mulighed åben, at man kan finde frem til en løsning ligesom i vinteren 1985-86, hvor det jo fak-

tisk lykkedes at skabe et folketingsflertal bestående af Det Radikale Venstre, VS, SF og Socialdemokratiet, som sagde nej til EF-pakken, bl.a. på grund af miljøspørgsmålet. Det kan da lykkes igen.

Tidligere minister Ivar Nørgaard er i Politiken fremkommet med en række interessante forslag til, hvad et sådant flertal faktisk kunne udmøntes i. Det var en meget interessant artikel, han skrev forleden i Politiken. Den indeholdt en skitse til, hvad et sådant flertal kan bruges til, hvis viljen er der. Jeg håber, at man i regeringspartierne vil læse Ivar Nørgaards artikel med megen omhu; det fortjener den. Den kunne være udgangspunkt – sammen med f.eks. de forslag, som Enhedslisten har stillet – for en kursændring i Folketinget, inden vi igen står med et nationalt kompromis, som jeg ikke tror befolkningens flertal vil acceptere. Det er regeringens valg at sikre, at det ikke går sådan.

Invitationen fra vores side er givet i dag og står også ved magt til september.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg hæfter mig atter en gang ved hr. Keld Albrechtsens udlægning af de skrevne tekster. Jeg vil da gerne sige, hvad der står om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Der står:

»Muligheden for at vedtage fælles aktioner, hvor medlemslandene har vigtige fælles interesser, er udnyttet i forholdsvis få tilfælde og da i begrænset omfang.«

Og lidt længere nede:

»Der er eksempler på, at et enkelt medlemsland har kunnet blokere for fælles aktioner, som der i øvrigt var opnået enighed om.«

Det oversætter hr. Keld Albrechtsen til, at regeringen går ind for, at der skal være flertalsafgørelser på udenrigspolitikens område. På en række andre felter foretager hr. Keld Albrechtsen tilsvarende konklusioner.

Det synes jeg gør debatten vanskelig. Jeg er faktisk meget indstillet på en dialog med alle her, men det gør det naturligvis vanskeligt, når teksterne kan fortolkes på den måde. Jeg havde nær sagt, at hvis hr. Keld Albrechtsen blot fortolkede på den måde, fordi man nu ligesom skal markere nogle stærke synspunkter udadtil, kunne jeg såmænd leve med det; men min bekymring er selvfølgelig, at hr. Keld Albrechtsen rent faktisk tror på, at det forholder sig sådan, som hr. Keld Albrechtsen her giver udtryk for det, for så mener jeg, at det gør dialogen meget vanskelig.

Min opfordring skal være, at vi holder os mere eksakt til de ting, der faktisk siges og skrives. Det er i hvert fald forudsætningen for en ordentlig dialog herinde.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg har ligesom adskillige andre lidt svært ved at forstå, hvordan det kan hænge sammen, når hr. Albrechtsen på den ene side siger, at disse undtagelser ikke er noget som helst, og på den anden side siger, at det er meget vigtigt, at vi holder fast i dem. Jeg kan ikke forstå, at man bliver ved med at føre den argumentation frem, og jeg kan slet ikke forstå, at man fører den frem, når vi nu ved, at undtagelserne bliver et af de store temaer, og at vi skal til at forsvare dem. Det styrker jo ikke ligefrem argumentationen i forhold til befolkningen, når man bliver ved med at hævde, at det ikke er noget som helst.

Jeg vil godt spørge hr. Albrechtsen: Hvis vi går tilbage til tiden før den 2. juni 1992, gik vi da og snakkede om undtagelser til Maastricht-Traktaten? Det gjorde vi jo ikke. Vi argumenterede alle sammen med – alle vi, der stemte imod, argumenterede mod, arbejdede for et nej – at hvis man stemte ja til Maastricht, var det også et ja til ØMU'en og et ja til forsvarspolitikken.

Hvorfor formulerede vi dengang i fællesskab et udspil, som sagde, at hvis det blev et nej, skulle vi have en undtagelse på forsvaret, på ØMU'en, på borgerskabet og på det retlige samarbejde? Var det bare mundsvejr dengang? VS gjorde det, Folkebevægelsen gjorde det, SF gjorde det, alle modstandere gjorde det op til den 2. juni 1992. Og det var det, vi følte os forpligtede af. Hvordan kunne vi gøre det, hvis det alt sammen var dækket ind af den traktat, vi stemte om den 2. juni 1992?

Sandheden er, at debatten er fundamentalt anderledes, end den var før den 2. juni 1992. Den er anderledes, i og med at vi nu har en konkret diskussion om undtagelserne, og det er vigtigt, at vi står fast på dem. Der er Enhedslisten og SF jo enige. Så stop dog debatten om, at det ikke betyder noget!

Det er et af de mest betydningsfulde spørgsmål i forhold til en ny dansk Europapolitik, i forhold til et Europa i flere rum, i forhold til et mere fleksibelt samarbejde, som vi arbejder for, og som jeg også tror at hr. Albrechtsen i virkeligheden ønsker.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Så må vi jo altså have den for tredje gang. Nu begynder hr. Holger K. Nielsen igen med sin påstand om, at Enhedslisten skulle mene, at forbeholdene var lige gyldige. Det mener vi ikke. Vi mener, at de er vigtige, og vi har altid sagt, at de var vigtige. Vi sagde dengang før Maastricht, at der var for få forbehold. Vi sagde ikke, at de, der var, ikke var vigtige. De var der dog, og de var af betydning. Det er da bedre, at der er forbehold, end at der ingen forbehold er. Det har vi sagt hele vejen igennem, vil jeg gerne sige til hr. Holger K. Nielsen.

Det, vi også har sagt, er, at de fire forbehold, som nu diskuteres, og som vi er enige med SF i er vigtige at fastholde, allerede lå i Maastricht-Traktaten den 2. juni, da vi stemte dér. Det mener SF ikke. SF mener, at de er fremkommet ved mirakuløse forhandlinger i det nationale kompromis i løbet af efteråret 1992. Det er vi uenige i. Vi kan påvise, at de rent faktisk står i Maastricht-Traktaten.

Det er så en historisk diskussion. Jeg havde håbet, at den var slut med mit sidste indlæg, men tager den da så en gang til. Under alle omstændigheder er det da godt, at hr. Holger K. Nielsen og vi andre er enige om, at disse fire forbehold i hvert fald er vigtige. Så kan vi måske lade det historiske slutte dér og begynde sammen på diskussionen af, hvilket dansk memorandum der skal udfærdiges her i efteråret.

Hr. Ove Fich forsøger endnu en gang at så tvivl om, hvordan det papir, som regeringen vil sende til EU, vil blive opfattet. Hr. Ove Fich mener sådan set ikke rigtig, at der står noget, der kan bekymre. Men der står, kan jeg sige til hr. Ove Fich, at man gør formandskabet opmærksom på, at der er eksempler på, at lande kan blokere. Det kan da kun opfattes sådan, at man ønsker, at landene ikke skal kunne blokere. Alle vi andre, der læser almindeligt dansk, kan ikke læse det på anden vis. Hr. Ove Fich har sin helt specielle opfattelse af det, og det er der så ikke rigtig noget at gøre ved.

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne starte med det sidste. Jeg vil gerne starte med at fratage hr. Keld Albrechtsen enhver drøm eller illusion. Der bliver ikke indgået et forlig mellem Enhedslisten, SF og en regering, CD deltager i, omkring EU-politikken. Vi accepterer ikke, at det skulle være med Enhedslisten og SF, at dansk Europapolitik skal lægges.

SF kan vi diskutere med, fordi de har vist fleksibilitet, men jeg synes lige så godt, at jeg kan tage drømmen fra Enhedslisten, for der er ikke nogen grund til at lege med det alternativ. Der er ikke et alternativ i CD's verden på EU-området, der har noget at gøre med Enhedslisten.

Men så vil jeg godt være lidt mere positiv og sige tak til statsministeren og udenrigsministeren for redagørelsen her i dag.

Det er jo vanskeligt at bevare optimismen i Europa i dag. Blodbadet i Bosnien fortsætter tragisk. Man kan i radioavis efter radioavis høre, at det formodentlig kommer til kampe igen i løbet af ganske kort tid, når foråret slår igennem i Bosnien.

Der var i TV 2 i lørdags, tror jeg det var, en tv-udsendelse om 12-årige gadebørn i Moskva, 12-årige gadebørn, der var sendt i byen for at lave kriminelle handlinger, så deres forældre kunne overleve, børn på 12 år, som slog mennesker ihjel, og som sagde, at det så meget skægt ud at se dem ligge dér i deres blod med kramper, når de var i døds kamp.

Vi har mindretalsmodsatninger i en række lande, vi har stigende miljøproblemer, vi har sociale katastrofer i en række lande, vi har stigende flygtningeproblemer, og så har vi den forbandelse, det er med en negativ nationalisme.

Jo, Europa har brug for den stabilitet, som også både statsministeren og udenrigsministeren talte om. Det kan da godt være, at det ville være dejligt at tegne et billede af et positivt og lykkeligt Europa, men de andre streger skal altså også med for at få en samlet forståelse af, hvad det er, der sker i Europa.

Vi havde nøjagtig samme problemer efter Anden Verdenskrig: social nedgang, negativ nationalisme og svage demokratier. Dengang var EU og NATO svaret, og det er de selvfølgelig også igen, og derfor er Europas sikkerhed både et spørgsmål om militær sikkerhed og et spørgsmål om økonomisk sikkerhed. Og dér er Den Europæiske Union og NATO i fællesskab de to instrumenter, der kan bruges.

Militært må man glædes over, at NATO i de seneste år har forstået at lægge sig om fra en rent militær organisation til også en mere politisk. Jeg indrømmer blankt, at jeg ikke er topfan, jeg er hverken formand eller næstformand i fan-klubben for Partnerskab for Fred. Jeg accepterer selvfølgelig, at det er et politisk middel, men der må ikke være nogen tvivl om, som Folketinget også på et tidspunkt for nogle måneder siden

tog stilling til det, at målet er at få en række øst- og centraleuropæiske lande som medlemmer af NATO. Partnerskab for Fred er og bliver et instrument frem mod det samt et instrument, der skal holde Rusland i samarbejde med os.

Men i den forbindelse er det vel værd at sige, at Rusland skal være en medspiller uden ret til veto og uden nogen mulighed for at påberåbe sig, at de har specielle interesserområder i Europa, som de har overhøjhed over og derfor har lov til at sige, hvad de pågældende lande skal foretage sig.

I den forbindelse er det vel godt også i den Europapolitiske sammenhæng at få slået fast, at mener vi noget med alle påstandene og ordene om frihed og demokrati i de tidligere socialistiske lande, mener vi noget med, at de nu skal være en del af vores familie, mener vi noget med, at vi vil være med til at afhjælpe deres økonomiske og sociale problemer, koster det altså også os noget. Det koster os for det første vores militære sikkerhed.

Jeg køber ikke den med, at danske tropper eller NATO-tropper ikke på noget tidspunkt kunne blive sat til at være med til at forsvare lande i Øst- eller Centraleuropa. Det kan NATO-tropper komme til den dag, NATO er åbnet for de lande. Det kan lige så godt blive sagt direkte i stedet for at blive pakket ind i en masse sniksnak.

Det andet er selvfølgelig, at vi vil grave grøfter, hvis vi ikke åbner markederne, hvis vi ikke investerer, og hvis vi ikke giver økonomisk støtte østover. Det er nødvendigt, at vi gør det, men det vil koste arbejdspladser i Danmark; det kommer også til at koste os noget, og det kommer til at koste noget for vores erhvervsliv og for vores arbejdspladser, hvis vi skal leve op til ordene om menneskerettigheder.

Jeg synes, at Salman Rushdie-diskussionen var pinlig. Jeg synes, at diskussionen omkring Kina var pinlig, hvor man rendte rundt og snakkede om menneskerettigheder lige til det øjeblik, hvor ordren skulle skrives under, så snakkede man ikke så meget om det mere.

Vi er nødt til i Europa at erkende, at hvis vi vil stå på de høje idealer, hvis vi i Europapolitikken vil sige, at EU også er instrumentet til at fremme menneskerettigheder og demokrati rundt omkring, kommer det til at koste fællesskabet noget i den anden ende.

Men det skal selvfølgelig være fair, og derfor er den sociale dimension, kampen mod den sociale dumping osv. utrolig central, for vi kan

ikke på én gang gå ud og forklare, at vi skal bruge Den Europæiske Union og markedsøkonomien og al det her halløj til nogle fremskridt og så samtidig have mennesker i vores eget land, der ser, at de bliver udkonkurreret af dårligt arbejdsmiljø eller af børnearbejde osv.

Hvis vi et øjeblik går tilbage til de blodige kampe i Europa, er det meget frustrerende, at Europa ikke har kunnet stille noget op mod det, der sker i det tidligere Jugoslavien. Man kunne drømme om, at NATO kunne få lidt mere frie hænder, end FN har givet, mestendels fordi kommandovejene jo er meget tunge. Men det er en helt anden diskussion, som jeg ikke skal kaste mig ud i.

Det, der måske har været værst i den forbindelse, har været, at mangelen på fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i bl.a. Den Europæiske Union er slået igennem. Man har kunnet blive enige om det, må jeg sige, lette, men når man kom til de svære beslutninger, var der for mange nationale interesser, specielt blandt de store, der holdt igen.

Derfor er det efter vores opfattelse afgørende for freden i Europa, at vi kommer det skridt videre og finder frem til, hvordan vi også på de mere fundamentale udenrigspolitiske områder kan snakke os til enighed i Unionen, og bestemt også, hvordan vi i fællesskab kan optræde i FN. Der er vi nødt til at tage diskussionen op om sikkerhedsrådsrepræsentationen, og vi er nødt til at tage spørgsmålet op om at stå enigt og stærkt.

Jeg er meget enig med, jeg tror, det var udenrigsministeren, der nævnte truslen fra Nordafrika, truslen, som jo, det lyder så negativt at sige, men som jo er et resultat af en økonomisk tilbagegang koblet sammen med en fundamentalisme, og de to ting i samspil kan føre til katastrofer.

Jeg mener, at vi i lige så høj grad som de sydlige EU-lande skal kigge sydover. Det skal ikke være sådan, at vi i Nordeuropa opfatter Østeuropa som det store problem, og i Sydeuropa opfatter man Nordafrika som det store problem. Vi er nødt til i Unionen at slå fast, at vi har begge problemer, og vi skal forsøge at løse dem i fællesskab. Jeg håber ikke, at det skisma, der er imellem Nord og Syd, vil komme til at smitte af på effektiviteten dér.

Omkring regeringskonferencen kunne jeg komme med en række bud fra CD om, hvad vi mener der bør ske. Det er der ikke tid til i denne omgang, men tre ting vil jeg da godt nævne.

For det første vil jeg sige, at det er afgørende, at de store lande opfatter EU-systemet som fair, at de ikke kan stemmes ned af en række små lande. Derfor er vi i CD meget fascineret af at bibeholde stemmewægten imellem landene, altså det kvalificerede flertal, men samtidig koble det sammen med kravet om, at flertalsafgørelser også skal bygge på et flertal i befolkningerne.

Det andet er et spørgsmål om nærhedsprincippet, hvor vi meget gerne vil have bygget tre lister op: En, der er klar EU'sk, en, der er klar national, og en, man så kan slås om. Det er den måde, hvorpå man kan fjerne tvivlen om nærhedsprincippet.

For det tredje mener vi – og dér tror jeg vi er enige med SF; det har vi vist været i mange år, og det prøver vi så igen – at vi over for de øst-europæiske lande, som af økonomiske grunde vil ligge meget langt ude i medlemsskaren, bør give det politiske signal, at vi tager flere og flere politiske konsultationer og nærmest gør dem til politiske medlemmer af Fællesskabet, et stykke tid før de bliver økonomiske medlemmer. Vi tror, at det er en meget god måde at gøre tingene på. Det kan være i EØS-systemet, det kan være så mange forskellige ting, men det er vigtigt at få dem knyttet til.

Jeg vil godt slutte med at sige, at holdningen bag Den Europæiske Union er rigtig. Den placerer Europa i verden og giver Europa den styrke, der gør, at vi også andre steder i verden kan være med til at præge udviklingen i retning af de idealer om demokrati, menneskerettigheder og frihed, som vi står for. Det giver os mulighed for at agere internationalt. Men Den Europæiske Union giver altså også muligheden for stabilitet og harmoni på vores eget kontinent og endelig giver den Danmark medindflydelse på en udvikling, som under alle omstændigheder vil påvirke os, og hvor vi uden for EU bare ville blive smålandet, der igen stod udenfor, og som kunne se til, når de store spillede bold med os alle sammen. Det er det, vi vinder ved EU, og det er alle idealerne.

Derefter vil jeg godt slutte med at sige, at vi kun kan kæmpe for de idealer på én eneste måde, og det er ved at gøre EU-debatten jordnær, som flere ordførere har nævnt det, og sørge for, at Den Europæiske Union ikke kun er en flot overskrift, men også er noget, danske borgere møder i deres hverdag, hvor de kan se, at de har fordele, og at her går det godt, her har de mulighed for at bruge EU-systemet. Det er den vej, der sikrer, at vi får opbakning omkring den

europæiske tanke, den tanke, der løste en del af de problemer, der var efter Anden Verdenskrig, og som er det eneste svar på de problemer, vi står over for i et kaotisk Europa år 1995.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne sige tak for en, synes jeg, god debat. Der er vel ved nærmere eftertanke også god grund til at sige, at selv om visse afsnit af debatten i dag har samlet sig meget om de fire undtagelser, synes jeg, at andre afsnit har rakt mere fremad, har koncentreret sig om en understregning af, hvor vigtigt udvidelsesaspektet er, hvor afgørende det er, at regeringenskonferencen i 1996 samler alle sine kræfter om, at udvidelsen bliver konkret, at sporene bliver tydeligere, at snakken om medlemskab ikke alene bliver løfter, men også har et konkret indhold.

Så har jeg et par enkelte kommentarer til nogle af de indlæg, der har været.

Jeg må nok sige til hr. Keld Albrechtsen, som opholdt sig meget ved, hvorvidt det var rigtigt, og hvorvidt det var ønskeligt, at vi i efteråret søgte et nationalt kompromis om et forhandlingsoplæg, et memorandum om man vil, til regeringskonferencen i 1996: Der er vel ikke noget galt med et nationalt kompromis. Det er vel en både rigtig ting og en eftertragtelsesværdig ting. Det er i hvert fald regeringens klare målsætning, at vi i forberedelserne til oplægget til regeringskonferencen i 1996 gør alt, hvad vi kan, for at så mange partier her i Folketinget som overhovedet muligt er med bag oplægget. Det får det nu engang sin styrke i og den største folkelige opbakning bag. Det gælder også de partier, der i dag kan stemme for den dagsorden, som tidligere af hr. Ove Fich er blevet foreslået her i salen.

Hr. Uffe Ellemann-Jensen gjorde sig mange betragtninger om den internationale situation, herunder ikke mindst, synes jeg, kloge betragtninger om Baltikum, betragtninger, som jeg deler. Regeringen deler helt den optagethed af Baltikum fremtid, som her blev understreget fra talerstolen, og som jeg også synes udenrigsministeren på fortræffelig vis lagde frem i sin analyse.

Man kan også være lidt bekymret – må jeg ikke begrænse mig til det ordvalg – over de tendenser, vi ser i enkelte medlemslande omkring den fremtidige EU-udvikling. Jeg tænker som hr. Uffe Ellemann-Jensen også på debatten i Storbritannien, hvor jeg håber, at vi vil se et mere konstruktivt forløb end de tendenser, vi

har set indtil nu. Storbritannien er jo et aktivt medlem af EU og vil dermed også have en meget vigtig rolle at spille i forbindelse med regeringskonferencen. Her opholder jeg mig mere ved de af og til frustrerende debatter, som jeg også tror den britiske befolkning oplever, når man ser på den politiske side. Jeg skal ikke gå tættere på dette; det er ikke min opgave. Jeg vil blot signalere, at det godt en gang imellem kan give anledning til bekymring.

Hr. Uffe Ellemann-Jensen tog måske til gengæld, synes jeg, lidt let på debatten om miljø og beskæftigelse. Jeg skal ikke her lægge mere vægt på prioriteringen, end hr. Uffe Ellemann-Jensen selv gjorde, men blot sige, at det nu ikke er nogen selvfølge, at et bedre miljø samarbejde og et bedre samarbejde om øget beskæftigelse kommer af sig selv.

Jeg forstår udmærket den store vægtning på EU's fantastiske afgørende historiske pligt til at gøre, hvad vi kan – og dér er jeg enig i, at freden er kommet for at blive – fra EU's side for at virke stabiliserende på de nye, unge demokratier i Central- og Østeuropa. Jeg deler det synspunkt, men jeg mener ikke, at det andet hovedmål, det interne mål om en bedre miljø- og beskæftigelsesudvikling i EU, står i modsætning dertil.

Jeg mener faktisk, at netop den danske regering, netop Danmark sammen med Finland, sammen med Sverige, sammen med Østrig og en række andre mindre lande – og større indimellem – står sig ved at sikre, at alt, hvad der kan gøres i 1996 på regeringskonferencen, bliver gjort, når det gælder et bedre miljø samarbejde, og når det gælder øget beskæftigelse.

Vi har jo i 1995 udsigt til en fortsat høj arbejdsledelse inden for Den Europæiske Union. Vi taler vel skønsmæssigt om størrelsesordenen 10 pct., der dækker over ganske mange millioner mennesker. En nedbringelse af arbejdsløsheden i hele EU-området er en meget, meget vigtig opgave, som også må sætte sit præg på regeringskonferencen.

Må jeg så sige om Vestunionen, idet jeg har en fornemmelse af, at udenrigsministeren vil kommentere det spørgsmål mere i detaljerne, at jeg synes, det er rigtigt, at vi debatterer tingene åbent, som det blev efterlyst. Det er også et forsøg her i dag fra udenrigsministerens og min side på at bidrage til det.

Jeg synes, det er rigtigt, at vi bidrager med det, vi ved finder sted af debat i de andre medlemslande, af overvejelser, som i stigende omfang står os klart finder sted i de andre lan-

des regeringer, at vi oplyser om det, at vi debatterer det, at vi prøver at vurdere, hvordan de fremtidige linjer vil udforme sig. Det må gå forud for, hvordan vi skal forholde os på lidt længere sigt. Det må være den rækkefølge.

Derfor håber jeg på, at vi ikke får en debat om, hvorvidt nogen ønsker at stikke hovedet i busken eller skjule sig, men at vi netop får en debat om substansen. Jeg for min part anser det faktisk for at være en stor, stor fordel, en stor positiv udvikling, hvis vi tydeligere og tydeligere kan se humanitære opgaver som en meget vigtig bestanddel af det Vestunionsopgavesæt, vi kan se foran os. Hvis det billede bliver bekræftet, er det da et spændende, nyt vigtigt indslag i den danske Europadebat.

Må jeg til fru Elisabeth Arnold gøre to sæt bemærkninger. Jeg synes, det er rigtigt, som fru Elisabeth Arnold understregede, at vi skal huske, at den første folkeafstemning blev tabt den 2. juni. Vi skal også huske bevæggrundene for, at den blev tabt. Vi skal huske, hvad det var for folkelig skepsis, vi mødte dengang. Det er meget, meget vigtigt, at vi tager det signal alvorligt, og det er dobbelt vigtigt, at vi fortæller befolkningen, at vi står ved det, vi sagde den 18. maj.

Edinburgh-Afgørelsen, som befolkningen sagde ja til den 18. maj, kan kun ændres ved en ny folkeafstemning, hvis en sådan skal komme – det har regeringen ikke taget stilling til – og den nyder fortsat fuld respekt.

Edinburgh-Afgørelsen er ikke på dagsordenen på regeringskonferencen i 1996. Det er alene de hovedtemaer, der omfatter EU's fremtid, herunder udvidelsen, som jeg var inde på.

Jeg vil ikke til en række af de betragtninger, hr. Steen Gade havde. Ikke mindst synes jeg, at betragtningerne om den såkaldte økonomiske sikkerhedspolitik er vigtige. Ofte er vi jo tilbøjelige til at diskutere den hårdere sikkerhedspolitik, før vi har gjort os klart, hvor vigtigt det er, at vi kommer tidligere på banen med en mere tryk økonomisk og social udvikling i forhold til Central- og Østeuropa, i forhold til Nordafrika, i forhold til Middelhavsregionen.

I det hele har jeg været glad for, at næsten alle partiers ordførere – og ikke mindst hr. Peter Duetoft i sit sidste indlæg i dag – har understreget, hvor vigtigt det er at se sammenhængen mellem Middelhavsområdet problemstillinger og udvidelsen af EU med Central- og Østeuropa.

Lad os gøre os klart, at set fra et spansk synspunkt, et portugisisk synspunkt, et italiensk eller et græsk synspunkt eller et fransk for den sags skyld, er det givet, at det vil være lettere – og også forståeligt lettere – at sikre en bred enighed om konkrete fremskridt i udvidelsen over for Central- og Østeuropa, hvis vi samtidig – også i egen interesse – kan sætte konkret handling bag ønsket om større stabilitet i Nordafrika; Algeriet har været nævnt, man kunne nævne andre lande, som det er helt, helt nødvendigt at få inddraget i et godt og fornuftigt samarbejde.

Hr. Kristian Thulesen Dahl stillede mig en række spørgsmål i tilknytning til udvidelsen: Hvilke ændringer kan vi se foran os i landbrugs- og fiskeripolitikken, og hvilke konkrete ændringer kan vi se foran os i strukturfondenes fremtidige udvikling i lyset af en udvidelse mod Central- og Østeuropa?

Det er klart meget vigtige spørgsmål, der her stilles, og det er bestemt også spørgsmål, der skal kunne gives svar på, så snart vi dels ved lidt mere om forberedelserne til regeringskonferencen og dels har fået analyseret yderligere på tingene. Det ville ikke være rigtigt af mig i dag at prøve at give mere konkrete svar end det ene, som også andre af regeringspartierne ordførere har nævnt.

Lad os gøre os klart, og lad os sige det tydeligt til befolkningen, at det at sikre fred og stabilitet i Europa, det at nå til, at vi får et helt europæisk hus, koster, og som hr. Peter Duetoft sagde det, koster det også på kortere sigt. Og det må vi være parat til, vil jeg gerne sige til hr. Kristian Thulesen Dahl, at betale for. Jeg synes, det skal siges tydeligt og direkte.

Jeg håber, at vi kommer til at se en regeringskonference, som ved siden af sin dagsorden også vil igangsætte et langsigtet arbejde om fremtiden for landbrugs- og fiskeripolitikken og strukturfondene.

Jeg tror, man skal se i øjnene, at der bliver tale om ressourcetilførsel til nye potentielle medlemsstater, og derfor bliver der selvfølgelig tale om ændringer også set fra et dansk synspunkt.

Jeg er til gengæld overbevist om, at dansk landbrug og dansk fiskeri vil kunne klare sig også under de ændrede forhold, så stærkt konkurrenceduelig som man er.

Må jeg i øvrigt over for hr. Keld Albrechtsen afkræfte, at Venstre skulle have skrevet dagsordenen, som den blev præsenteret af hr. Ove Fich. Det er jeg ikke bekendt med, og jeg kan se,

at udenrigsministeren heller ikke er det. Det vil overraske mig meget. Det er faktisk en dagsorden, der er skrevet af regeringen, regeringspartierne selv, og som er drøftet med bl.a. V og K og SF, så jeg kan helt afkræfte det og berolige – tror jeg – hr. Keld Albrechtsen med, at sådan forholder det sig ikke.

Fru Elisabeth Arnold synes jeg understregede meget præcist nærhedsprincippet og dets sammenhæng med en tydeligere ansvarsfordeling, og jeg synes, det er rigtigt at drage parallelerne fra europæisk niveau til nationalt niveau til regionalt niveau til kommunalt niveau og helt ned til det enkelte lokalsamfund.

Det handler nærhedsprincippet jo om: Klarhed over, hvem der har ansvaret for hvad, og dermed et forsøg på at undgå, at bolden spilles videre til det næste niveau, og at det dermed virker ansvarsforflygtigende for befolkningen.

Jeg skal slutte for min part med at sige til hr. Peter Duetoft med opridsningen af problemerne, at jeg synes, at tendensen til nationalisme, som vi ser en række steder, de omfattende miljøproblemer, arbejdsløshedsproblemerne og behovet for et Europa præget af stabilitet er centrale problemer, som har ét svar for sig: De kan kun finde deres løsning ved et effektivt og fornuftigt samarbejde.

Jeg synes også, det er vigtigt at fremhæve, at Europa skal være jordnært, skal konkretisere sine budskaber og sit indhold over for befolkningen, som også hr. Ove Fich var inde på i sit indlæg med en meget kraftig understregning, som jeg deler, af beskæftigelses- og miljøopgaverne. Det er vigtigt for os, at vi får sat kød og blod på det. Derfor også åbenhedsarbejdet, som regeringen anser for at være et meget, meget vigtigt princip, hvis EU skal finde og vinde større folkelig opbakning.

Poul Kennedy, den velkendte amerikanske skribent og tænker, har sagt for nylig, at hvis ikke vi internationalt – europæisk og bredere internationalt – finder frem til et forpligtende samarbejde, ender vi i det, der er et foruroligende alternativ: Det totalt ansvarsløse internationale samfund, hvor nationalstaterne er ude af stand til at formulere et samarbejde, som er et svar på markedskræfterne og kan føre til de etniske konflikters løsning. Politikeres opgave er ikke alene lederskab. Det er det også, men det er altså også resultater og ikke alene resultater i hver vores land, men også resultater mellem landene.

Jeg synes, Poul Kennedys advarende pegefinger og foruroligende fremtidsperspektiver også for os er en påmindelse om, at der er noget, der er brug for i Europa, så er det, at regeringer og parlamenter over grænserne tør løfte de opgaver, der ikke kan – må jeg sige til hr. Keld Albrechtsen – løftes nationalt. Det ville efter min opfattelse være forkert at give befolkningen et andet indtryk. Danmark kan ikke melde sig ud af et samfund, vi er en del af og påvirkes af.

Må jeg derfor slutte med at sige, som jeg gjorde det i mit første indlæg: Regeringen ønsker en bred og en åben debat om Europas fremtid her i Folketinget og i befolkningen. Lad os derfor samle os om det grundlæggende spørgsmål: Hvad er det for et samfund, og hvad er det for et samarbejde, vi ønsker i fremtiden i Europa? Og lad os bekræfte hinanden i, som vi gør det i dagsordenen – med et bredt flertal, kan jeg se frem til i dag – at den allervigtigste opgave ud fra mange synspunkter er udvidelsen til at omfatte flere lande i Øst- og Centraleuropa. Det er ikke en debat for eller imod, men en debat om hvad og hvordan. Det bør vi holde fast i.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Sikkerhed har været et helt centralt emne i dagens meningsudvekslinger. De fleste ordførere har beskæftiget sig med sikkerhedsspørgsmål ud fra forskellige synsvinkler.

Hr. Steen Gade beskæftigede sig meget med nuklear sikkerhed, miljømæssig sikkerhed og økonomisk sikkerhed. Jeg deler hans opfattelse af, at dette er centrale temaer i det Europa, vi bor i i dag.

Ser vi på sikkerhedsspørgsmålene i mere traditionel sammenhæng, er der tre organisationer, der spiller en særlig rolle. Det er NATO, det er EU, og det er OSCE – forhåbentlig da, vil jeg sige om den sidste rolle. Forhåbentlig vil OSCE med sin unikke sammensætning omfattende både USA, Canada, Vesteuropa og hele SNG-området kunne spille en virkelig konstruktiv rolle i løsningen af nogle af de konflikter, som vi desværre ser dukke op i det østligste Europa.

NATO er så ubestridt den afgørende militære organisation, og det vil den forblive. Der er ingen, der drømmer om at forsøge at konstruere en konkurrent til NATO. Det er der ikke politisk mening i, og det er der slet ikke økonomiske ressourcer til. Det ville være et ufatteligt spild af ressourcer at forsøge noget sådant. Den idé er på vej til at forsvinde, hvis den nogen sinde har været særlig livskraftig.

EU bliver den vigtigste sikkerhedsmæssige organisation i det Europa, vi nu står over for. Det drejer sig om at udstrække den stabilitet og også den velstand, som eksisterer i Vesteuropa, til at omfatte Central- og Østeuropa, herunder de baltiske lande. Og det er mere og mere klart, at allerede i dag, før dette er sket, spiller EU en vældig stabiliserende rolle. Det forhold, at alle de central- og østeuropæiske lande inklusive de baltiske lande ved, hvad der er målet for deres politik, ved, hvor de skal hen, er en vældig stabiliserende faktor. Hvis man forestillede sig et Østeuropa i dag, der ikke havde denne klare målsætning for hele sin stræben, nemlig at blive integreret i de vestlige organisationer, ville Europa være et meget mere ustyrbart sted, end det i dag kan være. Derved spiller EU allerede i dag en stabiliserende rolle og en rolle for den europæiske sikkerhed.

EU er i denne sammenhæng ikke et hovedspørgsmål, det kan den ikke bære. Jeg vil gerne præcisere regeringens synspunkt på WEU eller nogle af problemstillingerne omkring WEU.

Der er sket en, vil jeg sige, meget nyttig afklaring af forholdet mellem NATO og WEU. Det blev afklaret endeligt ved NATO-topmødet i januar 1994, at WEU er den europæiske del af NATO. Det gælder som princip. Man må føje til, at den praktiske udformning af dette princip har været og er fortsat nok så vanskelig at håndtere.

Forholdet mellem WEU og EU derimod er aldeles uklart og uafklaret. Tidligere har der været ideer fremme om, at WEU kunne udvikle sig til en slags fjerde søjle inden for den europæiske konstruktion, altså underlagt EU's beslutningsproces. Den diskussion er, så vidt jeg kan skønne, stort set forstummet, har ikke rigtig følgeskab. WEU vil forblive en selvstændig organisation med sit selvstændige beslutningsapparat. Men man kan tænke sig – det var den samme tankegang, statsministeren var inde på, og det var også det, jeg sagde i min tale – at WEU i fremtiden får tillagt nye opgaver ikke som en konkurrerende sikkerhedsorganisation, men på det fredsbevarende, på det krisestyrende og på det humanitære område.

Derfor er debatten om Vestunionen selvfølgelig interessant. Det er regeringens opgave at analysere og vurdere, hvad der her sker. Regeringen har ingen planer om at foreslå ændringer i Danmarks forhold til WEU, men det er vores opgave at følge med, at vurdere, at analysere, og derfor er det også, at regeringen har anmodet SNU om at gennemføre en nøje vurdering af

den nye sikkerhedspolitiske situation i vore nærømråder. Denne redegørelse, som også kommer til at omfatte WEU, vil være færdig i forårets løb. Og her vil jeg da sige, at tingene ændrer sig undertiden også til det bedre.

Jeg tror, det er et års tid siden, vi havde en debat sidst her i salen om WEU. Ved den lejlighed agiterede, virkede, talte Venstre ivrigt for, at nu skulle vi så snart som muligt – og det skulle være i forbindelse med EU-parlamentsvalget i 1994 – gennemføre en folkeafstemning om WEU.

Nu – og det vil jeg gerne rose Venstres ordfører for – lyder det, at nu har vi brug for debatten. Nu tager vi os tiden, og så må vi jo, hvis det viser sig nødvendigt, stemme efter regeringskonferencens afslutning.

Det er rigtigt, som det er fremhævet, at kun Danmark kan bestemme over de danske forbehold. Det er også rigtigt at slå fast, at forbeholdene kun kan ændres ved en ny folkeafstemning. Men jeg synes, det er rigtigt så også at føje til, at det er klogt – med grundlag i Edinburgh-Afgørelsen og Maastricht-Traktaten – at holde øjne og ører åbne for den europæiske udvikling. Det har vi i hvert fald i regeringen en oplagt forpligtelse til.

Jeg vil gerne takke hr. Uffe Ellemann-Jensen for bemærkningen om Baltikum. Jeg er enig med ham i betragtningerne vedrørende Lomé. Det er en trist og kortsynet politik, visse af de europæiske lande her fører. Det vil forhåbentlig også være til at ændre i de kommende uger. Danmark er klar til at gøre sit.

Med hensyn til Rusland må jeg altså gøre hr. Uffe Ellemann-Jensen opmærksom på, at dette synspunkt om, at der ikke skal dannes nye skillelinjer i Europa, jo ikke er en særlig idé, som jeg går rundt og har. Nu nævnte jeg ikke synspunktet i dag, men det er jo det, som er NATO's synspunkt. Jeg vil gøre opmærksom på, hvad NATO sagde fra sit sidste møde den 1. december, hvor det udtrykkelig slås fast, at NATO's udvidelse, når den sker, vil blive gennemført som led i udviklingen af en bred og omfattende europæisk sikkerhedsarkitektur baseret på ægte samarbejde med hele Europa. Og det føjes til som et hovedsynspunkt: Udvidelse vil ikke true nogen, men vil styrke stabilitet og sikkerhed i hele Europa.

Til hr. Keld Albrechtsen vil jeg sige: Ja, vi skal føre debatten med modstandere og med tilhængere. Jeg er klar til at diskutere EU-spørgsmål med hvem som helst. Netop nu er det tiden til

debat, udvikling af ideer og analyse, og den foregår. Den foregår her i dag, det vil sige med hr. Albrechtsens ivrige deltagelse. Den vil foregå på fredag. Også det ser jeg frem til. Den foregår i Folketingets Europaudvalg. Den foregår i Rådet for Europæisk Politik, i presse og offentlighed, heldigvis nu også i stigende grad i partierne, og alt det er godt.

Men forhandlingerne om Danmarks kurs foregår her i Folketinget. De kan ikke foregå andre steder, og de bør ikke foregå andre steder. Folketinget må forhandle, regeringen må forhandle med Folketingets partier. Det er her, den europæiske politik fastlægges.

Jeg vil gerne for min del takke ordførerne – som det også er sket fra anden side – for en debat, som, synes jeg, bidrager til nyttig afklaring på vej frem imod de forhandlinger, som regeringen og Folketingets partier skal føre til efteråret.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg opfordrede ved debattens start for nogle timer siden regeringen – statsministeren og udenrigsministeren – til klart at tage afstand fra fortolkningen af den dagsorden, som regeringen har foreslået sammen med Venstre og De Konservative, den fortolkning, som hr. Uffe Ellemann-Jensen lagde grunden til, nemlig at nu åbnes der for, at forbeholdet omkring Vestunionen og sikkerhedspolitikken skrider.

Jeg må jo desværre sige efter at have lyttet meget omhyggeligt til det, statsministeren og udenrigsministeren sagde her for et øjeblik siden, at det, som jo faktisk var udenrigsministerens ord, var, at han mente, at Venstre sidste år var gået for hurtigt frem med hensyn til at ophæve dette forbehold. Og udenrigsministeren havde ikke brudt sig om, at det gik så hurtigt. Nu har han fået tempoet sat ned, sådan at det kommer til at vare et par år at få dette forbehold slebet helt ned. Det passer bedre til udenrigsministerens temperament.

Men i indholdet er det jo det samme. I indholdet er det jo hr. Uffe Ellemann-Jensen, som dermed får sin vilje om end i et langsommere tempo. Derfor må jeg sige – og det er så til statsministeren, der hævder, at det ikke er hr. Uffe Ellemann-Jensen, der har skrevet denne dagsorden: Det er jo muligt, at den er skrevet på hr. Fichs skrivemaskine. Det, som jeg her lige har sagt, belyser jo da i hvert fald uden for enhver tvivl, at hr. Ove Fich har været pennefører eller skri-

vemaskinefører for hr. Uffe Ellemann-Jensen. Det kommer vi vist ikke uden om. Det er den beklagelige konklusion på debatten i dag.

Men jeg vil slutte med at gentage den opfordring, som er Enhedslistens opfordring til regeringen: Vi ønsker ikke, at det skal ende med et såkaldt nationalt kompromis sammen med Venstre og De Konservative. Vi ønsker, og vi er åbne for, og vi vil gøre alt, hvad der er muligt, for at få en konstruktiv forhandling med et flertal af SF, Enhedslisten, unionsmodstanderne og regeringen.

Det tilbud har vi fremført i dag, og det vil vi blive ved med at fremføre, og vi håber, det er det, som bliver enden på det hele.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Med hensyn til, hvilke skrivemaskiner der har skrevet hvad, vil jeg sige, at jeg synes, at jeg på dagsordenen her kan se udenrigsministerens håndskrift.

Når SF stemmer for den her dagsorden, er det af tre grunde. De tre ting, der står i den, går vi ind for: 1) Åbningen over for Østeuropa. 2) At vi i en dagsorden i Folketinget klart markerer, at grundlaget, vi optager forhandlinger på, også er Edinburgh-Afgørelsen. 3) At man udformer et forhandlingsgrundlag og sender det til regeringskonferencen i løbet af efteråret.

Debatten er dermed også en slags midtvejsstatus, inden vi tager runden om memorandummet til efteråret. Der vil jeg gerne sige som min opsummering af debatten, at den tolkning og den pistolmetode, som jeg synes hr. Uffe Ellemann-Jensen signalerede, og gentagelsen af hans storslåede Maastrichtsucces bekræfter for mig, at SF har valgt rigtigt ved ikke at være medforslagsstiller af den her dagsorden, endskønt vi er fuldstændig enige i det, der står i den, og så bekræfter det for mig, at det memorandum, der skal skrives til efteråret, ikke kan skrives med støtte fra en så arrogant Venstreleder. Så kan det ikke laves. Så kan det ikke hænge sammen.

Danskerne skal ikke tvinges til noget, danskerne skal begejstres over et projekt og et forslag til, hvad vi ønsker at ændre i EU i de kommende år, ikke tvinges med pistolskydning bagfra, ikke tvinges til, at de undtagelser, de har fået, skal de tvinges bort fra.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 41 af Ove Fich (S), Uffe Ellemann-Jensen (V), Kent Kirk (KF), Elisabeth Arnold (RV) og Peter Duetoft (CD) (se foran) vedtoges med 96 stemmer (S, V, KF, SF, RV og CD) mod 11 (FP og EL).

Hermed var følgende forslag bortfaldet: Forslag om motiveret dagsorden nr. D 42 af Keld Albrechtsen (EL) og Kristian Thulesen Dahl (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 64:

Forslag til folketingsbeslutning om beretning til Folketinget angående Nordisk Råds virksomhed i 1994.

Af Udenrigsudvalget.
(FremSAT 9/2 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for nordisk samarbejde (Marianne Jelved):

Nordisk Råd står foran en af sine vigtigste sessioner i nyere tid. På den 46. session i Reykjavik fra den 27. februar til den 2. marts afgøres det, om der er politisk vilje til at træffe de nødvendige beslutninger for at bevare og videreudvikle det nordiske samarbejde under nye vilkår.

Reformer er nødvendige i en situation, hvor Sverige, Finland og Ålandsøerne ligesom Danmark har sluttet sig til Den Europæiske Union, hvor Island og Norge er tilknyttet EU's indre marked gennem EØS-aftalen, mens Færøernes og Grønlands forhold til EU reguleres gennem bilaterale aftaler.

Når jeg taler om nødvendige beslutninger, så mener jeg det faktisk helt bogstaveligt. Det er af afgørende betydning, at vi gennem reformer sikrer Nordisk Råds placering som et centralt forum, hvor fællesnordiske standpunkter kan formuleres og udvikles. Det er også af afgørende